

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Zdrowe życie, czysty zysk

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

RAPORT

O STANIE EKONOMII SPOŁECZNEJ

W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM W 2018 R.

MONITORING WDRAŻANIA WOJEWÓDZKIEGO
PROGRAMU ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ
WARMIA I MAZURY 2015-2020 – ROK 2018

Olsztyn 2019

Wykaz ważniejszych skrótów użytych w dokumencie

CIS	centrum integracji społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ES	ekonomia społeczna
IPS	inkubator przedsiębiorczości społecznej
JST	jednostki samorządu terytorialnego
KIS	klub integracji społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
LGD	Lokalna grupa działania
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju/ Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NGO	z ang. <i>non-governmental organizations</i> – organizacje pozarządowe
OPS	ośrodek pomocy społecznej (GOPS – gminny..., MOPS – miejski...)
OWES	ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
PES	podmioty ekonomii społecznej
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
PS	przedsiębiorstwo społeczne
PUP	powiatowy urząd pracy
PZP	Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko- Mazurskiego na lata 2014-2020
TISE	Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych
WPRES	Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020
WTZ	warsztat terapii zajęciowej
ZAZ	zakład aktywności zawodowej

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp	4
Rozdział 1. Opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej w regionie.	6
Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie w 2018 r.	6
Rozdział 2. Dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej w regionie na podstawie wskaźników Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz KPRES.....	11
Rozdział 3. Dane na temat stanu realizacji WPRES.....	44
Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w województwie.....	44
Priorytet II. Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej.	62
Priorytet III. Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej.	79
Priorytet IV. Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w województwie.....	87
Rozdział 4. Rekomendacje w zakresie rozwoju ekonomii społecznej na 2018r.....	96
Rozdział 5. Sprawozdanie z wdrażania rekomendacji w roku 2018.....	98
Aneks nr 1 Baza podmiotów ekonomii społecznej.....	102

„Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018” powstał w ramach Projektu pozakonkursowego pt. „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w ramach

Działania 11.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, Poddziałanie 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

Wstęp

W dniu 21 lipca 2015 roku Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 37/405/15/V przyjął Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020, który w sposób kompleksowy określa i rekomenduje działania, służące rozwojowi ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim.

WPRES wyznacza główne cele Samorządu Województwa w obszarze ekonomii społecznej, w tym działania, ich realizatorów oraz źródła finansowania.

Cel główny Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 brzmi:

Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-mazurskiego ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej i społecznej grup zagrożonych wykluczeniem.

Cel ten będzie realizowany poprzez dziesięć celów szczegółowych uporządkowanych w cztery obszary priorytetowe:

- Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w województwie;
- Priorytet II. Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej;
- Priorytet III. Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej;
- Priorytet IV. Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w województwie.

Do poszczególnych priorytetów przyporządkowano adekwatne działania oraz wskaźniki realizacji Programu.

Zgodnie z WPRES za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionu odpowiada samorząd województwa poprzez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. ROPS jest odpowiedzialny za sporządzenie corocznego raportu o stanie ekonomii społecznej w regionie.

Raport uzupełniany jest o bazę danych przedsiębiorstw społecznych wraz ze wskazaniem obszarów ich działalności. Raporty roczne są sporządzane w II kwartale roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczą i następnie przedstawiane do zaopiniowania Regionalnemu Komitetowi Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie warmińsko-mazurskim, który przekazuje ROPS swoją opinię i zalecenia w zakresie wdrażania Programu. Następnie do końca II kwartału danego roku Raport będzie przekazywany Zarządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego celem akceptacji, a po jego przyjęciu upubliczniany na stronie internetowej samorządu województwa (www.warmia.mazury.pl).

Niniejszy raport jest podstawowym dokumentem w procesie monitorowania WPRES, obejmuje swoim zakresem rok 2018. W obszarze danych zastanych korzystano m.in. z danych Urzędu Statystycznego, REGON, KRS, raportów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, a także z własnych baz danych ROPS.

Natomiast źródłem danych pierwotnych były badania ankietowe przeprowadzone w okresie od stycznia 2019 do końca lutego 2019 r, które objęły 116 gmin (w tym miasta na prawach powiatu: Olsztyn i Elbląg) oraz 19 powiatów ziemskich z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, jak również wszystkie ośrodki wsparcia ekonomii społecznej utworzone w ramach Poddziałania 11.3.1 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020.

Ponadto informacje na temat inicjatyw na rzecz ekonomii społecznej pozyskiwano od innych instytucji otoczenia ES, w szczególności takich jak Kuratorium Oświaty w Olsztynie czy Lokalne Grupy Działania.

Niniejszy raport został przedstawiony Regionalnemu Komitetowi Rozwoju Ekonomii Społecznej w dniu 19 czerwca 2019 r., który przekazał swoje opinie i zalecenia w zakresie wdrażania WPRES.

Rozdział 1. Opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej w regionie.

Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie w 2018 r.

Według „Informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa” opublikowanej przez GUS w IV kwartale 2018 r. produkt krajowy brutto (PKB) był wyższy realnie o 4,9% w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r.¹

Głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB był nadal popyt krajowy, szczególnie pozytywny wpływ spożycia ogółem (+3,0%), w tym spożycia w sektorze gospodarstw domowych (2,0%) oraz spożycia publicznego (0,8%).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w IV kwartale 2018 r. była większa o 4,8% w porównaniu z analogicznym okresem 2017 r. Szybszy wzrost niż przeciętnie w gospodarce odnotowano w: budownictwie (o 13,3%), transporcie i gospodarce magazynowej (7,6%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (7,8%) oraz w przemyśle (o 5,3%).

W IV kwartale 2018 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była o 5,8% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku – wzrost o 3,7%. Zwiększenie produkcji przemysłowej odnotowano we wszystkich województwach – od 9,8% w podkarpackim do 1,2% w łódzkim. Produkcja budowlano-montażowa (w cenach stałych) zrealizowana na terenie Polski w 2018 r. była o 17,9% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (wobec wzrostu o 12,1% w 2017 r.)

W okresie czterech kwartałów 2018 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych były słabsze od uzyskanych w analogicznym okresie 2017 roku. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto oraz wskaźniki rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W ogólnej liczbie badanych podmiotów zmniejszył się zarówno udział przedsiębiorstw rentownych, jak również ich udział w przychodach z całokształtu działalności gospodarczej.

Podobnie jak w kraju, poprawie uległa sytuacja gospodarcza w województwie warmińsko - mazurskim. Zgodnie z *Komunikatem o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko – mazurskiego w grudniu 2018 r.* opublikowanym 29.01.2019 r. przez Urząd Statystyczny w Olsztynie²:

- przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w XII 2018 r. było wyższe w porównaniu do analogicznego miesiąca 2017 roku, przy jednoczesnym spadku liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia;
- w końcu XII 2018 r. liczba bezrobotnych była wyższa od notowanej w XI 2018 r., niższa zaś w porównaniu do XII 2017 roku;
- stopa bezrobocia rejestrowanego w XII 2018 r. wyniosła 10,4% i była wyższa niż w XI 2018 (10,1%), niższa natomiast w porównaniu do analogicznego miesiąca roku 2017 (stan XII 2017- 11,7%);

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spoleczno-gospodarczej/informacja-o-sytuacji-spoleczno-gospodarczej-wojewodztw-nr-42018,3,32.html>

² <https://olsztyn.stat.gov.pl/opracowania-biezace/komunikaty-i-biuletyny/inne-opracowania/komunikat-o-sytuacji-spoleczno-gospodarczej-wojewodztwa-warmińsko-mazurskiego-w-grudniu-2018-r,3,74.html>

- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w XII 2018 r. 4 187, 82 zł i było wyższe w stosunku do XI 2018 r., jak również w porównaniu do XII 2017 roku (wyższe o 6,1%);
- produkcja sprzedana przemysłu kształtowała się na poziomie niższym niż w 2017 r. (o 1,5%). Produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 4,1% w stosunku do 2017 roku;
- liczba oddanych do użytkowania mieszkań była mniejsza niż w XII 2017 roku (o 37,8%). Mieszkania przekazali inwestorzy indywidualni, deweloperzy oraz budownictwo komunalne;
- w porównaniu z XII 2017 roku wystąpił spadek sprzedaży detalicznej (o 2,3%) i hurtowej (o 6,3%).

Jak wynika z powyższego komunikatu **przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw** w grudniu 2018 r. ukształtowało się na poziomie **144,5 tys. osób**, tj. o 0,7% wyższym niż przed rokiem (w grudniu 2017 roku – wzrost o 3,0%).

W porównaniu do grudnia 2017 roku zatrudnienie wzrosło m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 15,7%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 11,0%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,6%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,7%).

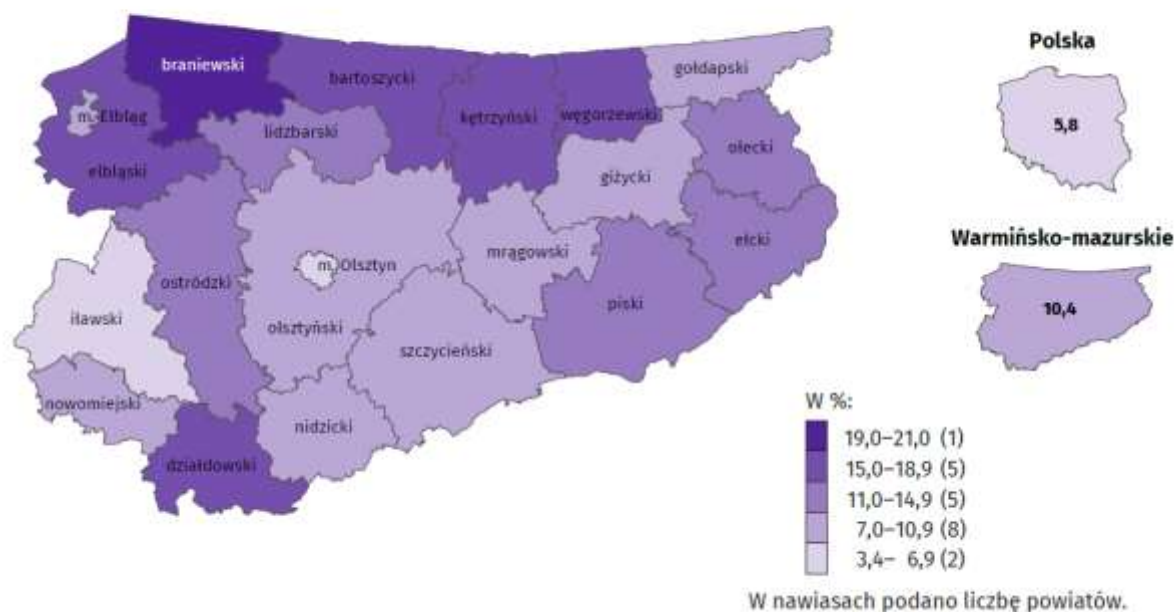
W końcu grudnia 2018 r. **liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy** wyniosła 53,1 tys. osób i była wyższa o 1,5 tys. osób (tj. o 2,9%) niż w poprzednim miesiącu i niższa o 6,9 tys. osób (tj. o 11,4%) niż w grudniu 2017 r. Kobiety stanowiły 57,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 56,4%).

W grudniu 2018 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie 10,4% i była wyższa o 0,3 p. proc. niż przed miesiącem oraz o 1,3 p. proc. niższa w porównaniu do grudnia 2017 r. Stopa bezrobocia w województwie była nadal najwyższa w kraju.

Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: braniewski (21,0%, wobec 22,2% w grudniu 2017r.), bartoszycki (18,8%, wobec odpowiednio 20,6%) i kętrzyński (18,5%, wobec odpowiednio 18,7%), a o najniższej – Olsztyn (3,4%, wobec odpowiednio 4,5%).

Mapa nr 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r.

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2018 r.
Stan w końcu grudnia

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego w grudniu 2018 r., s. 7.

W grudniu 2018 r. w urzędach pracy **zarejestrowano** 7,5 tys. osób bezrobotnych, tj. o 3,3% mniej niż w listopadzie i o 10,3 % mniej niż przed rokiem. Udział osób rejestrujących się po raz kolejny w liczbie osób nowo zarejestrowanych ogółem był niższy niż przed rokiem o 0,6 p. proc. (90,4%). Zmalał także udział osób dotychczas niepracujących (o 1,1 p. proc. do 9,9%).

Stopa napływu bezrobotnych do urzędów pracy (tj. stosunek nowo zarejestrowanych do liczby aktywnych zawodowo) wyniosła 1,5.

W grudniu 2018 r. z ewidencji bezrobotnych **wyrejestrowano** 6,1 tys. osób, tj. o 10,5% mniej niż w listopadzie 2018 r. i o 17,2% mniej niż przed rokiem. Z tytułu podjęcia pracy (głównej przyczyny wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych wyłączono 3,4 tys. osób (przed rokiem 3,9 tys. osób). Udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w porównaniu do grudnia 2017 r. (do 55,6%). Zwiększył się również odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 1,6 p. proc. do 20,9%). Spośród osób wykreślonych z ewidencji zmniejszył się natomiast odsetek osób, które rozpoczęły szkolenie lub staż u pracodawcy (o 1,7 p. proc. do 4,2%) oraz osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu osoby bezrobotnej (o 0,1 p. proc. do 5,7%).

Wybrane kategorie bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy kształtowały się następująco:

- długotrwale bezrobotni – 52,4%
- powyżej 50 roku życia – 28,4%
- osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia - 21,3%
- do 30 roku życia- 26,8%, w tym do 25 roku życia – 13,1%

- osoby z niepełnosprawnością – 6,9%

Istotnym wyznacznikiem sytuacji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim jest również skala i zasięg wykluczenia społecznego, które obrazuje m.in. odsetek osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Procent ludności pobierającej świadczenie z systemu pomocy społecznej (bez względu na rodzaj, formę i źródło finansowania), w stosunku do ogólnej liczby ludności w województwie warmińsko-mazurskim zmalał z 19,46% w roku 2005, 10,16% w 2017 roku do 9,19% w roku 2018.

Tabela nr 1. Struktura korzystania z pomocy społecznej, z wybranych powodów udzielania świadczeń w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r.

Powody udzielenia świadczeń	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy	Liczba osób w rodzinach	% osób, którym udzielono pomocy w ramach danego powodu, w stosunku do ogólnej liczby osób, objętych pomocą społeczną (131 776)
bezrobocie	27 270	71 212	54,04
ubóstwo	29 395	67 149	50,96
niepełnosprawność	20 692	37 268	28,28
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	8 221	28 948	21,97
przemoc w rodzinie	803	2 588	1,96
bezdomyłość	1 701	1 815	1,38

---- Liczba ludności w województwie ogółem w czerwcu 2018 r. 1 433,3 tys.

---- liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy (ogółem) 131 776

Z powyższej tabeli wynika, iż dominującym powodem udzielania świadczeń z pomocy społecznej w 2018 roku było kolejno: **bezrobocie (54,04%** osób objętych pomocą społeczną), **ubóstwo (50,96%** osób objętych pomocą społeczną), **niepełnosprawność (28,28%** osób objętych pomocą społeczną). Mieszkańcy województwa rzadziej korzystali z pomocy społecznej z powodu **przemocy w rodzinie (1,96%** osób objętych pomocą społeczną) i **bezdomyłości (1,38%)**.

Bezrobocie stanowi bardzo istotny problem społeczny i jest powiązane z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi, np. długotrwałe bezrobocie związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. Stąd bardzo często obszary długotrwałego bezrobocia pokrywają się w danym społeczeństwie z obszarami ubóstwa. W województwie warmińsko-mazurskim liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w 2018 roku wyniosła **71 212**. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił widoczny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia o **12 475 osób**.

Województwo warmińsko-mazurskie od lat należy do najbiedniejszych w kraju. Ubóstwo wielu rodzin, pomimo coraz większych nakładów finansowych przeznaczonych na pomoc społeczną, należy do największych i najpowszechniejszych problemów społecznych w regionie. Jest ono w dużej mierze wynikiem najwyższego w Polsce wskaźnika stopy bezrobocia.

Nadal problem ubóstwa jest jednym z głównych powodów udzielania świadczeń z systemu pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim. Jak wynika z tabeli nr 1, liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w 2018 roku wyniosła **29 395** osób.

Jednym z najbardziej niepokojących problemów społecznych ostatnich lat, nie tylko w województwie, kraju, ale i na całym świecie, jest problem niepełnosprawności. Niepełnosprawność w 2018 r. plasuje się na trzecim miejscu wśród przyczyn udzielania pomocy społecznej (**20 692** rodziny; **37 268** osób).

Rozdział 2. Dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej w regionie na podstawie wskaźników Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz KPRES

Monitoring WPRES obejmuje następujące wskaźniki oddziaływania:

Wskaźnik 1: Liczba podmiotów ekonomii społecznej (PES) w województwie

I. SEKTOR OBYWATELSKI

1. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe „w ostatnich latach stały się istotnym podmiotem realizacji usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim. III sektor wywiera coraz większy wpływ na politykę społeczną regionu oraz na rozwój społeczeństwa obywatelskiego m.in. poprzez realizację wielu programów i projektów na rzecz środowisk lokalnych”³.

Podstawą do określenia liczby organizacji pozarządowych w Polsce są zasoby krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON Głównego Urzędu Statystycznego oraz rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego. Sektor pozarządowy województwa warmińsko-mazurskiego tworzą podmioty o różnym statusie prawnym, głównie zaś stowarzyszenia i fundacje.

Liczba organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim co roku wzrasta. Wg danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie, na dzień 31 grudnia 2018 r. w rejestrze figurowało 5 013 stowarzyszeń ogółem oraz 648 fundacji, łącznie 5 661 podmiotów. Cały tzw. trzeci sektor jest jednak bardziej liczny, włączając do niego inne zarejestrowane organizacje społeczne, organizacje pracodawców i samorząd gospodarczy i zawodowy oraz kościoły katolickie, inne kościoły i związki wyznaniowe to liczba podmiotów społecznych w regionie przekroczyłaby z pewnością 6 tys.

Tabela poniżej zawiera zestawienie liczby organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2018.

---

³ *Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku* przyjęta Uchwałą Nr XIV/253/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 21 lutego 2012 r., s. 53.

Tabela nr 1. Liczba organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2010-2018 (wg stanu na 31.12.2018 r.)

Rok	Ogółem zarejestrowanych	Stowarzyszenia	Fundacje
2010	4143	3880	263
2011	4339	4053	286
2012	4556	4238	318
2013	4640	4307	333
2014	4860	4451	409
2015	5201	4696	505
2016	5410	4821	589
2017	5606	4968	638
2018	5661	5013	648

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wojewódzkiej Bazy Publikacyjnej Rejestru REGON województwa warmińsko-mazurskiego (Urząd Statystyczny w Olsztynie).

Jak wynika z powyższej tabeli w 2018 r. powstało **60 nowych organizacji pozarządowych**.

Kompleksowe badania na temat funkcjonowania organizacji pozarządowych nie są prowadzone systematycznie, brak jest punktów odniesienia do oceny zmian w czasie, a obserwacja trendów na podstawie liczby zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON nie daje pełnego obrazu.

Według danych ogłoszonych przez portal ngo.pl na początku 2018 roku w Polsce było zarejestrowanych ponad 26 tysięcy fundacji i niemal 117 tysięcy stowarzyszeń (wśród tych ostatnich 17 tysięcy stanowiły ochotnicze straże pożarne - OSP). Nie można jednak zakładać, że wszystkie 143 tysiące wpisane do rejestru REGON organizacje prowadziły aktywną działalność. Na podstawie wyników badań Stowarzyszenia Klon/Jawor, a także danych GUS, można szacować, że około 65% zarejestrowanych organizacji w dalszym ciągu jest aktywnych. Pozostałe zawiesiły bądź zakończyły działalność, jednak nie przeprowadziły procesu formalnej likwidacji. Przyjęcie wskaźnika aktywności zarejestrowanych organizacji na poziomie 65% oznacza, że w Polsce działa około 80 tysięcy stowarzyszeń i fundacji (bez OSP)⁴.

Liczba zarejestrowanych stowarzyszeń i fundacji różni się w zależności od regionu Polski – zdecydowanie najwięcej jest ich na Mazowszu, niemal 23 tysiące, ponad 12 tysięcy organizacji jest zarejestrowanych w Wielkopolsce i Małopolsce, a na Śląsku oraz na Dolnym Śląsku – ponad 11 tysięcy. W trzech

⁴ „Kondycja organizacji pozarządowych 2018” <https://api.ngo.pl/media/get/108227> (dostęp z dnia 29 kwietnia 2019 r.).

województwach – opolskim, lubuskim i podlaskim – liczba organizacji nie przekracza 4 tysięcy⁵.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2018 roku ogółem zarejestrowanych było **5661 fundacji i stowarzyszeń**, w tym 5546 fundacji i stowarzyszeń aktywnie prowadzących działalność, co nadal jak w roku ubiegłym stanowiło niespełna 4% całego polskiego sektora. Bezwzględna liczba stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych województwach nie odpowiada w pełni na pytanie o regionalne zróżnicowanie wielkości sektora pozarządowego, gdyż duża liczba organizacji w niektórych województwach wynika po prostu ze znacznego zagęszczenia ludności na ich terenie. Dlatego warto zestawić liczbę zarejestrowanych organizacji z liczbą mieszkańców województw. Okazuje się, że najwięcej jest organizacji na Mazowszu, jednak ich liczba jest także wysoka w województwach dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i lubuskim, najmniejsza zaś na Śląsku. Jak podaje portal w regionie Warmii i Mazur 37 organizacji przypada na 10 tys. mieszkańców⁶.

2. SPÓŁKI NON- PROFIT

Spółki non-profit to spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników. Podmioty te mogą prowadzić działalność pożytku publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało **13 spółek non-profit**, tj:

1. Przedsiębiorstwo Społeczne - Garncarska Wioska Sp. z o.o. z siedzibą w Kamionce k. Nidzicy;
2. AD REM Sp. z o.o. z siedzibą w Pogroździu (gmina Tolkmicko);
3. Działdowska Agencja Rozwoju S.A.;
4. Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie;
5. Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o. z siedzibą w Działdowie.
6. Ederia Sp. z o.o. z siedzibą w Ełku
7. Naturalna Żywność Sp. z o.o. w Elblągu
8. Mazurskie Tkaniny Sp. z o.o. w Jedwabnie
9. Meblolewik Sp. z o.o. w Zagrzewie
10. Fabryka prezentów Sp. z o.o. w Działdowie.
11. Creative Development Sp. z o.o. w Krotoszynach
12. Pyszczek i Sylą Sp. z o. o. w Rybnie.
13. Santos Cafe Sp. z o.o. w Braniewie

---

⁵ Tamże.

⁶ Tamże.

II. PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ O CHARAKTERZE REINTEGRACYJNYM

1. CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Centra integracji społecznej prowadzą działania pozwalające przede wszystkim zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe lub przyczynić się do przekwalifikowania zawodowego. Zajęcia z zakresu reintegracji społecznej realizowane w CIS-ach równoległe z programem reintegracji zawodowej – stanowią integralną część procesu przywracania do życia społecznego i zawodowego uczestników, którzy nie potrafiąc sprostać problemom związanym z zabezpieczeniem bytu sobie i najbliższej rodzinie, znaleźli się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy o zatrudnieniu socjalnym Wojewoda prowadzi rejestr jednostek organizacyjnych, którym nadał status Centrum.

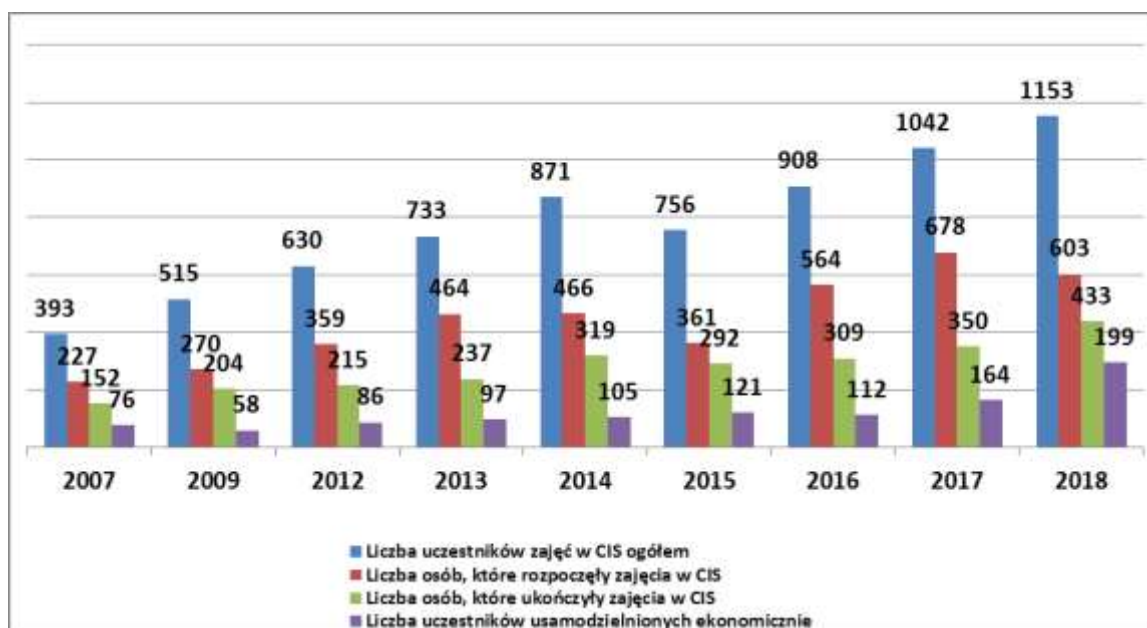
Wg stanu na 31 grudnia 2018 roku w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wpisanych było **dziesięć** centrów integracji społecznej, tj.:

1. **CIS w Olsztynie**, Samorządowy Zakład Budżetowy miasta Olsztyna,
2. **CIS w Ostródzie**, prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Wojewódzki w Olsztynie,
3. **CIS w Braniewie**, prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie,
4. **CIS w Ełku**, prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku,
5. **CIS „ALTER CIS” w Ełku**, prowadzony przez Stowarzyszenie „Adelfi” w Ełku,
6. **CIS w Elblągu**, prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu,
7. **CIS w Elblągu**, prowadzony przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych,
8. **CIS w Giżycku**, prowadzony przez Gminę Miejską Giżycko,
9. **CIS w Pisz**, prowadzony przez Stowarzyszenie Kobieta na Plus,
10. **CIS w Białej Piskiej**, prowadzony przez Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL.

Działalność CIS oparta jest na systemie dotacji ze środków publicznych. Koszty związane z utworzeniem CIS, w szczególności wydatki poniesione na przystosowanie i wyposażenie pomieszczeń, mogą zostać sfinansowane przez samorząd województwa na zasadzie porozumienia stron. Podobnie, na zasadach porozumienia marszałek województwa może przyznać organizacji tworzącej CIS dotację na działalność przez okres pierwszych trzech miesięcy. Późniejsza działalność CIS może być finansowana z dotacji pochodzącej z dochodów własnych gminy, środków z Unii Europejskiej oraz, co bardzo ważne, ze środków uzyskanych z działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej prowadzonej przez CIS. Uzyskane fundusze mogą zostać przeznaczone m.in. na najem lokali, świadczenia integracyjne dla uczestników oraz wynagrodzenia dla pracowników, a środki z Unii Europejskiej mogą pokryć koszty przygotowania szkoleń i kursów zawodowych.

Działalność centrów w województwie warmińsko-mazurskim finansowana jest głównie z dwóch źródeł: ze środków o charakterze dotacji (Fundusz Pracy, środki z własnej działalności i budżetów gminy) i ze środków unijnych, natomiast 24,23 % to środki wypracowywane w ramach prowadzonej działalności przez te jednostki organizacyjne (np. realizacja usług opiekuńczych, odpłatny transport osób z niepełnosprawnościami).

Wykres nr 1. Liczba uczestników CIS objętych reintegracją społeczną i zawodową w latach 2007 – 2018.

Źródło: Informacja nt. centrów i klubów integracji społecznej funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., ROPS, 2019, s. 6.

Z zebranych danych (wykres nr 1) wynika, iż w 2018 r. liczba osób uczestniczących w zajęciach wzrosła w stosunku do 2017 roku (**o 111 osób**).

Ponadto wzrosła liczba osób usamodzielnionych ekonomicznie (**w 2018 r. w stosunku do 2017 r. o 35 osób**). Wśród uczestników CIS usamodzielnionych ekonomicznie największą grupę stanowiły osoby, które zostały zatrudnione u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego – 126 osób. Trend liczby usamodzielnionych ekonomicznie jest ciągle rosnący mimo okresowego spadku w 2009 roku. Spośród usamodzielnionych ekonomicznie 34 osoby to osoby z niepełnosprawnościami.

Kończąc zajęcia w CIS uczestnicy reintegracji społecznej i zawodowej uzyskują tytuł „Absolwenta CIS”, co pozwala niektórym z nich skorzystać z pomocy Funduszu Pracy na rozpoczęcie procesu tworzenia własnych miejsc pracy (samodzielna działalność gospodarcza, bądź w formie spółdzielni socjalnej).

W 2018 roku 6 CIS-ów realizowało projekty dofinansowane ze środków unijnych, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, Podziałanie 11.1.1 Aktywizacja

społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach powyższego poddziałania realizowane są projekty typu II, ukierunkowane na wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej tj. między innymi centrów integracji społecznej.

W centrach integracji społecznej w 2018 roku pracowało ogółem 110 osób (w roku 2017 w CIS-ach pracowało 119 osób), z czego 85 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i 25 osób zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia/umowy o dzieło. Ponadto 2 osoby odbywały staż w CIS.

Największą grupę wśród specjalistów zatrudnionych w CIS-ach stanowią instruktorzy zawodu, pracownicy socjalni, doradcy zawodowi, psycholodzy, trenerzy pracy. W 2018 r. 4 CIS-y wskazały, że liczba pracowników jest niewystarczająca w stosunku do realizowanych zadań. Brakuje głównie instruktorów zawodu. Najmniejszą grupę specjalistów stanowią: pośrednicy pracy, coachowie, terapeuci.

2. KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Wśród podmiotów integracji społeczno-zawodowej najliczniejszą grupę stanowiły **kluby integracji społecznej**, których celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w naszym regionie zarejestrowanych jest **49 klubów integracji społecznej**, z czego w 2018 roku:

- **funkcjonowało 47 KIS-ów**,
- **2 kluby** nie prowadziły działalności,
- utworzono cztery nowe kluby (w Iłowie-Osada, Olsztynie, Srokowie, i Węgorzewie),

Ponadto pięć KIS-ów (cztery prowadzone przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Giżycku, Kowalach Oleckich, Mikołajkach, Ostródzie oraz jeden prowadzony przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budrach) pomimo działalności nie widnieją w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Podmiotami prowadzącymi KIS-y są głównie ośrodki pomocy społecznej. 7 klubów prowadzonych jest przez organizacje pozarządowe (w Bartoszycach, Fromborku, Zalewie, Elblągu, Szczytnie, Olsztynie i Węgorzewie).

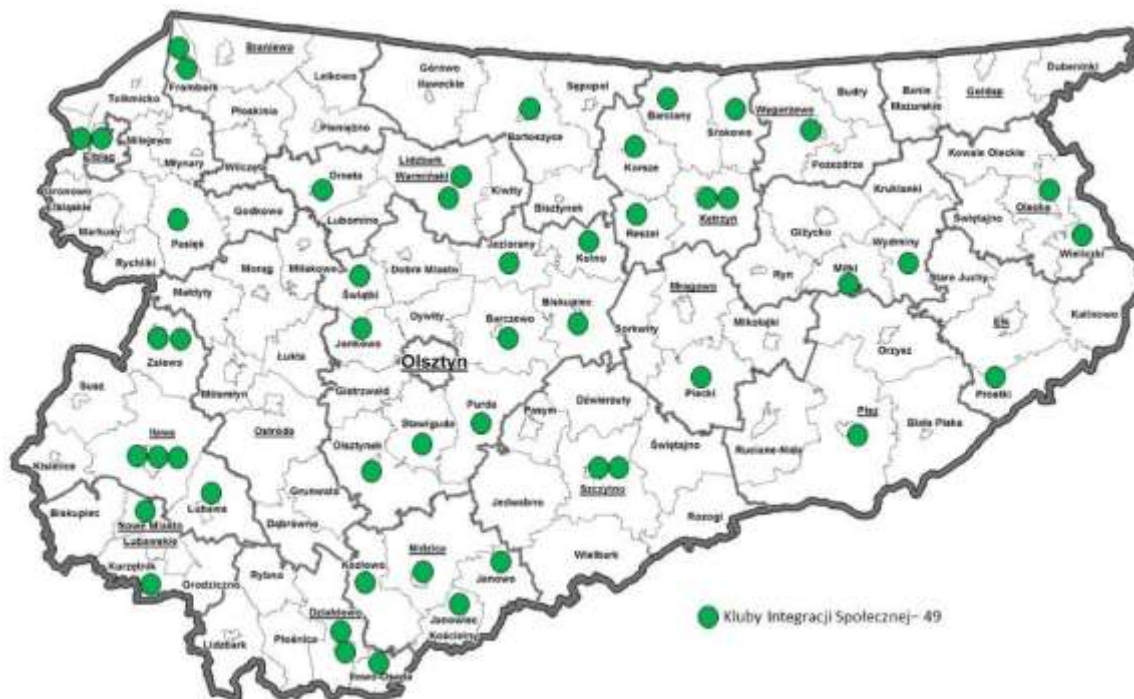
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie od 2006 r. prowadzi badania nt. działalności klubów integracji społecznej funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim. Informacje te pochodzą z ankiet wypełnianych przez pracowników ośrodków pomocy społecznej/klubów integracji społecznej.

Najwięcej zarejestrowanych KIS-ów działa w powiecie olsztyńskim (9), w powiecie iławskim (6) i powiecie kętrzyńskim (6). W dwóch powiatach kluby

integracji społecznej nie funkcjonują (powiaty: gołdapski i ostródzki). Najwięcej KIS-ów zlokalizowanych jest w centralnej części województwa, natomiast w północno-wschodniej jego części działa ich zdecydowanie mniej.

Mapa nr 2. Kluby integracji społecznej funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wg. stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

W 2018 r. zmniejszyła się liczba osób objętych wsparciem w ramach KIS (o 41,17% względem roku poprzedniego). Zmalała również liczba osób, które znalazły zatrudnienie (o 51,1% względem roku poprzedniego).

W 2018 roku różnego rodzaju wsparciem organizowanym przez KIS-y objęto m.in.:

- **1 138 osób** - uczestników zajęć reintegracji społeczno-zawodowej w KIS,
- **831 osób** - uczestników zajęć reintegracji społecznej,
- **368 osób** - uczestników reintegracji zawodowej,

Oprócz uczęszczających na zajęcia w KIS osób, okazjonalnie z usług podmiotu mogą skorzystać osoby niebędące uczestnikami zajęć. Zainteresowane osoby mogą również skorzystać z usług psychologicznych, prawnych, interwencji kryzysowej, programów psychoterapii oraz programów korekcyjno-edukacyjnych, pomocy w poszukiwaniu pracy (pisanie listów motywacyjnych, CV, pośrednictwo pracy), rozmów wspierających oraz motywujących. Każda z ww. form pomocy jest bezpłatna i może znacznie ułatwić uczestnictwo tych osób zarówno w życiu społeczno-zawodowym, jak również rodzinnym.

W 25 KIS-ach wystąpiła taka sytuacja, iż uczestnicy nie ukończyli programu reintegracji społeczno-zawodowej. Najczęściej pojawiającą się przyczyną rezygnacji z zajęć było odejście z przyczyn niezależnych (16 wskazań). W dalszej kolejności znalazło się podjęcie pracy w trakcie odbywania zajęć w KIS (14 wskazań) oraz słaba motywacja i brak wiary w sukces (10 wskazań).

EFEKTYWNOŚĆ ZATRUDNIENIOWA KIS

Kluby integracji społecznej, współpracując ściśle z ośrodkami pomocy społecznej oraz powiatowymi urzędami pracy, stosują dwie ścieżki usamodzielnienia ekonomicznego wobec tych uczestników zajęć, którzy pozytywnie zakończą edycję programową:

1. ścieżka powrotu na otwarty rynek pracy, która mierzona jest za pomocą danych statystycznych obejmujących liczbę:
  - a) osób, które podjęły zatrudnienie u pracodawcy,
  - b) osób, które rozpoczęły własną działalność gospodarczą,
  - c) osób, które rozpoczęły działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej,
2. ścieżka zatrudnienia wspieranego, która mierzona jest za pomocą danych statystycznych obejmujących liczbę:
  - a) osób, które zostały skierowane do jednego z programów rynku pracy: prace społecznie użyteczne, roboty publiczne oraz staż.

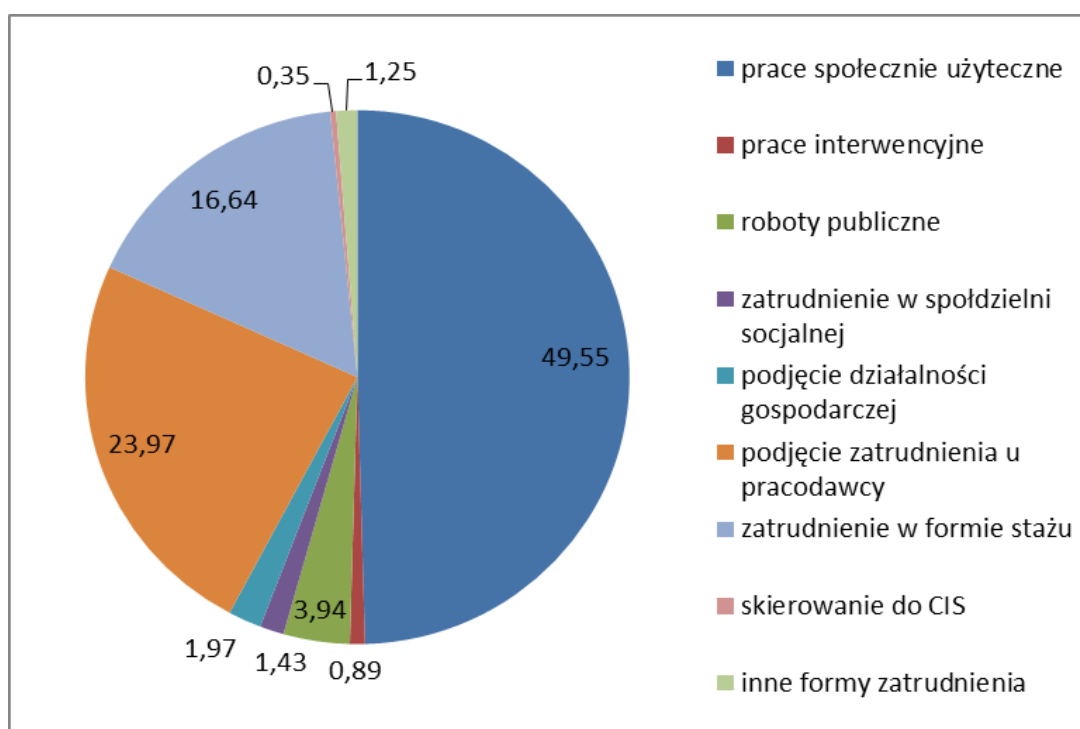
W 2018 r. po zakończeniu zajęć w KIS zatrudnienie, zgodnie z dwiema wskazywanymi ścieżkami, podjęły **559 osób** z czego:

- **277 osób** wykonywało prace społecznie użyteczne,
- **93 osoby** znalazły zatrudnienie w formie stażu,
- **7 osób** uzyskało zatrudnienie w innej formie,
- **134 osoby** podjęły zatrudnienie u pracodawcy,
- **22 osoby** uzyskały zatrudnienie przy robotach publicznych,
- **5 osób** wykonywało prace interwencyjne,
- **2 osoby** zostały skierowane do CIS,
- **8 osób** znalazło zatrudnienie w spółdzielni socjalnej,
- **11 osób** podjęło działalność gospodarczą.

Należy zaznaczyć, że jedna osoba mogła uczestniczyć w więcej niż jednej formie aktywności zawodowej.

Działania o charakterze zatrudnieniowym, realizowane przez KIS-y, to głównie prace społecznie użyteczne. Są one ważnym elementem działalności KIS, uczą rytmu pracy oraz związanej z tym systematyczności i obowiązkowości, aktywizują i stopniowo pozwalają powrócić na rynek pracy, dają również konkretne wsparcie finansowe.

Wykres nr 2. Uczestnicy KIS, którzy uzyskali zatrudnienie w 2018 r.

Źródło: Informacja nt. centrów i klubów integracji społecznej funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., ROPS, 2019, s. 18.

35 jednostek prowadzących KIS-y wykazało budżet gminy jako główne źródło finansowania działalności, 18 KIS-ów wskazało także na środki unijne. Pozostałe KIS-y były także finansowane ze środków Powiatowych Urzędów Pracy, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz z innych źródeł.

Jak wynika z przedłożonych ankiet w 2018 roku 14 ośrodków pomocy społecznej złożyło łącznie **13 wniosków/ofert** o dofinansowanie działalności KIS m.in. ze środków MRPiPS i środków unijnych, z czego **13 wniosków/ofert** otrzymało dofinansowanie.

W 2018 roku 14 jednostek prowadzących KIS-y realizowało projekty unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego - **Podziałanie 11.1.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym 2 typ projektów 15-30 oraz typ 2 projektów 50+**.

Są to projekty ukierunkowane na wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej. Finansowanie wsparcia świadczonego osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i ubóstwem odbywa się zarówno w nowoutworzonych podmiotach, jak i w podmiotach już istniejących.

ZASOBY KADROWE

W klubach integracji społecznej w 2018 roku pracowało 187 osób, z czego 66 osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i 54 osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia/umowy o dzieło.

Wśród innych osób, które współpracują z klubami wymieniano m.in. aspiranta pracy socjalnej, instruktora terapii zajęciowej, animatora społecznego, trenera pracy, trenera ekonomii społecznej.

Kluby głównie korzystają ze wsparcia specjalistów pracujących w punktach konsultacyjnych dla osób uzależnionych czy specjalistów pracujących w poradniach. W części klubów specjalistów zatrudniały firmy zewnętrzne na przeprowadzenie usług edukacyjno-szkoleniowych w ramach realizowanych projektów.

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ ORAZ ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

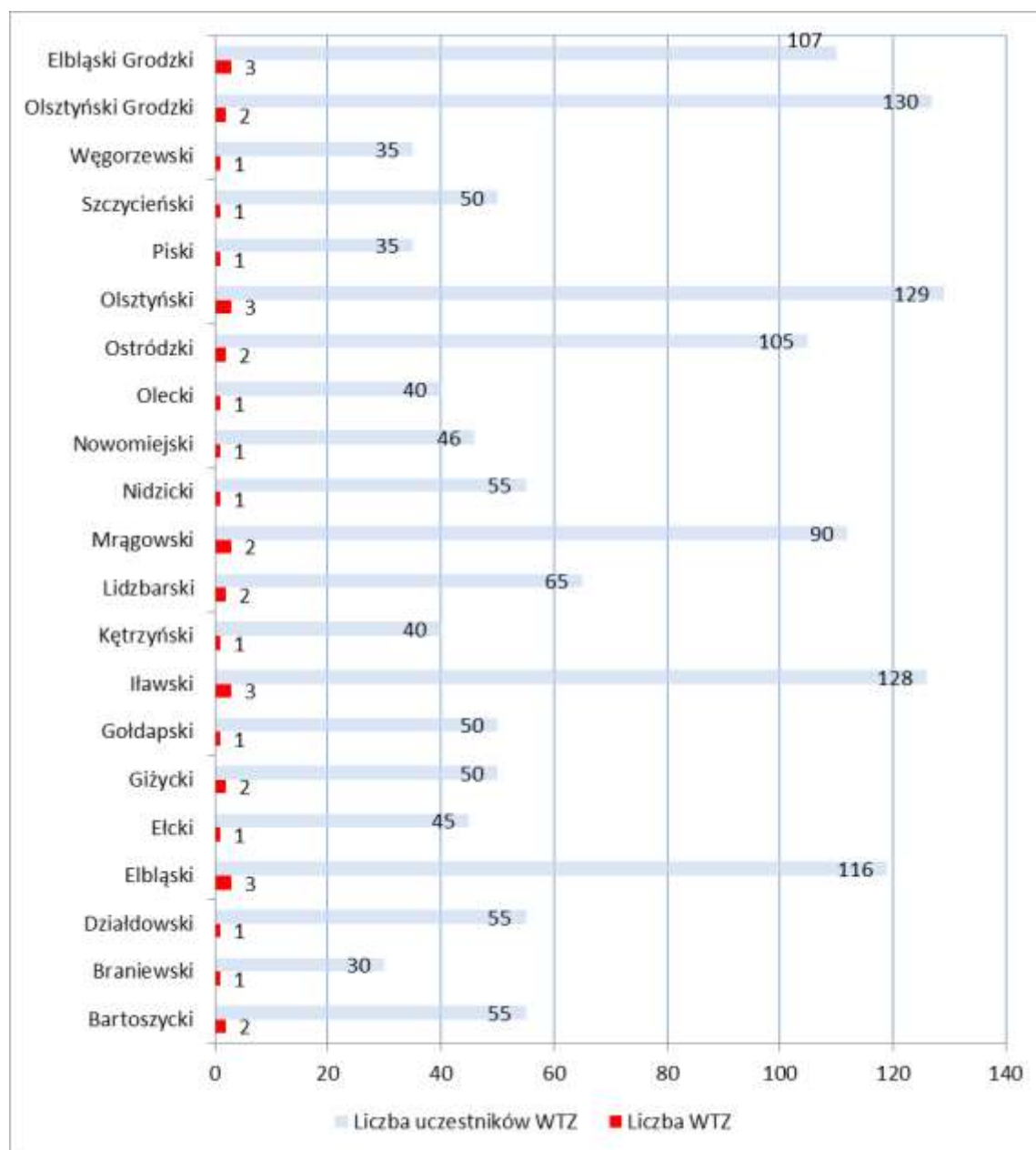
Na obszarze Warmii i Mazur w 2017 r. prowadziło działalność **35 warsztatów terapii zajęciowej**, w których uczestniczyło łącznie (wg stanu na dzień 31.12.2018 r.) 1 456 osób oraz **9 zakładów aktywności zawodowej**. Podmioty te stanowią element instytucjonalny systemu rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością.

WTZ są w swej formule bliższe KIS/CIS, ponieważ przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, dążą one do rozwijania umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, podnoszenia sprawności psychofizycznych oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Jak wynika z danych uzyskanych z powiatowych centrów pomocy rodzinie, na koniec 2018 roku, w każdym powiecie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowały warsztaty terapii zajęciowej. Od 2012 roku liczba warsztatów terapii zajęciowej pozostaje niezmienna (w Mrągowie w 2017 r. zmienił się jedynie podmiot prowadzący).

WTZ są prowadzone głównie przez fundacje i stowarzyszenia, a ich koszty współfinansowane są przede wszystkim ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, a także ze środków powiatu, w którym dany warsztat funkcjonuje.

Wykres nr 3. Liczba warsztatów terapii zajęciowej i liczba ich uczestników w 2018 roku – wg powiatów.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Zakłady aktywności zawodowej są podmiotami, w których osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym mają stworzone warunki do pracy. ZAZ prowadzi działalność na rynku poprzez sprzedaż wytworzonych dóbr i usług, niemniej jednak działalność wytwórczo-usługowa ma charakter podrzędny, a głównym celem jest zapewnienie pracy w celach utrzymania i przywrócenia zdolności do pracy osobom z niepełnosprawnością i przygotowania ich na otwarty rynek pracy.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w 2018 roku dofinansował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej (w Giżycku, Elblągu, Biskupcu, Kamionku Wielkim, Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, Bartoszycach, Ostródzie, Pieszku i Nidzicy), na łączną kwotę 5 201 535,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa w wysokości 500 000,00 zł.

Środki przekazane zostały ww. zakładom m.in. na wynagrodzenia osób z niepełnosprawnością i pracowników obsługi, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób z niepełnosprawnością, szkoleń związanych z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku, a także zakupu maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności wytwórczej i usługowej.

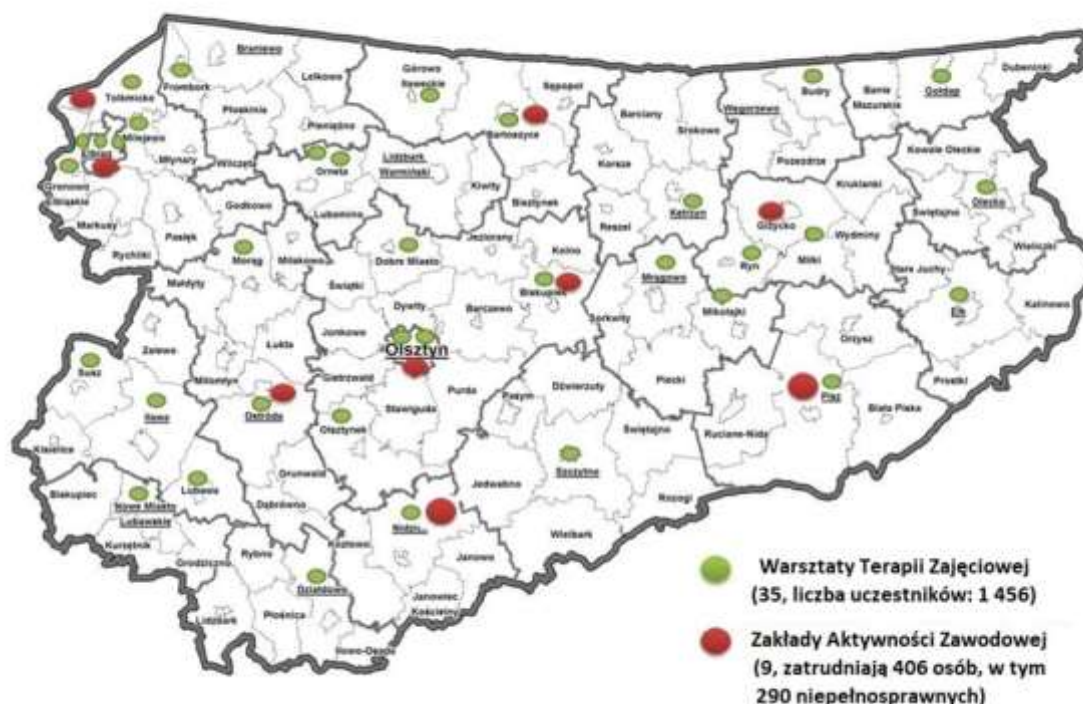
Zakłady Aktywności Zawodowej na koniec 2018 r. zatrudniały łącznie **406 osób**, w tym **290 osób z niepełnosprawnością** ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

Tabela nr 3. Liczba osób z niepełnosprawnością zatrudnionych w ZAZ na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2006-2018.

Lata	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba osób z niepełnosprawnością	132	132	132	140	139	160	160	171	225	260	263	288	290

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Mapa nr 3. Zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

III. SEKTOR SPÓŁDZIELCZY

1. SPÓŁDZIELNIE PRACY, INWALIDÓW, NIEWIDOMYCH

Do sektora ekonomii społecznej należy zaliczyć również **spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych**. Podmioty te spełniają funkcje zbliżone do spółdzielni socjalnych. Cechami charakterystycznymi spółdzielni jest prowadzenie przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę jej członków oraz obowiązek nawiązania stosunku pracy z wszystkimi członkami spółdzielni poprzez podpisanie spółdzielczej umowy o pracę. Oprócz działalności gospodarczej spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska. Spółdzielnię pracy zakłada co najmniej 10 osób fizycznych (nie muszą być to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym). Spółdzielnia inwalidów i niewidomych jest formą spółdzielni pracy, która zatrudnia osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym w celu ich społecznej i zawodowej rehabilitacji.

Z informacji przedstawionych przez Urząd Statystyczny w Olsztynie wynika, iż w woj. warmińsko-mazurskim wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

zarejestrowanych było **15 spółdzielni pracy** i wszystkie z nich prowadziły aktywną działalność.

Jeśli chodzi o spółdzielnie inwalidów i niewidomych, to zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Statystyczny w rejestrze REGON figuruje 10 spółdzielni inwalidów i niewidomych, przy czym tylko **5 spółdzielni inwalidów** to podmioty aktywne, pozostałe podmioty zostały zlikwidowane bądź są w fazie upadłości likwidacyjnej lub zakończyły działalność, ale jej nie wyrejestrowały.

2. SPÓŁDZIELNIE UCZNIOWSKIE

Spółdzielnie uczniowskie, często funkcjonujące pod opieką banków spółdzielczych, spółdzielni pracy czy spółdzielni spożywców „Społem”, są praktyczną formą kształtowania postaw przedsiębiorczych wśród uczniów. Nie jest znana dokładna i aktualna liczba spółdzielni uczniowskich zarówno w Polsce jak i w regionie.

Z informacji przekazanych przez OWES w 2018 roku wynika, że wszystkie ośrodki prowadzą działania promujące w szkołach ideę spółdzielczości. Pracownicy **OWES w Olsztynie** prowadzą regularne spotkania z uczniami i nauczycielami szkół ponadgimnazjalnych na terenie poszczególnych powiatów. Celem spotkań jest zapoznanie osób z tematyką ES, zasadami tworzenia i funkcjonowania PES w jak najszerszym wymiarze. Spółdzielczość uczniowska jest w trakcie takich spotkań podawana jako jedna z przykładowych form działalności w sektorze ES. Łącznie w lekcjach dotyczących ekonomii społecznej wzięło udział **116 osób**.

W ramach Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej, **OWES w Elku** prowadzi lekcje ekonomii społecznej w szkołach subregionu elckiego. W czasie lekcji poruszane są zagadnienia dotyczące tworzenia i prowadzenia spółdzielni uczniowskich, przedstawiane są dobre praktyki i możliwe efekty podejmowania tego rodzaju działalności w szkołach. W roku 2018 odbyło się łącznie **65 lekcji w szkołach** subregionu elckiego dla łącznie **1008 uczniów**.

OWES w Nidzicy prowadził w ramach projektu lekcje w szkołach gimnazjalnych i średnich z przedsiębiorczości społecznej, podczas których młodzież zdobywa informacje nt. ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej, m.in. uczniowskich spółdzielni. Młodzież pracując warsztatowo przygotowuje mini biznesplan funkcjonowania przedsiębiorstwa społecznego w konkretnej branży.

W 2018 r. za sprawą **OWIES w Elblągu** odbyło się w szkołach **58 spotkań warsztatowych**, przybliżających uczniom ideę przedsiębiorczości społecznej i spółdzielczości uczniowskiej.

SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE

Spółdzielnia socjalna działa na rzecz:

- społecznej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu,

- zawodowej reintegracji jej członków przez co należy rozumieć działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy, a działania te nie są wykonywane w ramach prowadzonej przez spółdzielnię socjalną działalności gospodarczej.

W grudniu 2017 r. uchwalona została istotna nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych mająca na celu ułatwienie zakładania i funkcjonowania tych podmiotów, a także uporządkowanie przepisów, które w praktyce stosowania stwarzały trudności dla prowadzących spółdzielnie. Nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych, która weszła w życie 31 marca 2018 r., wzmocniła dodatkowo pozycję pracowników spółdzielni socjalnej. Najważniejsze zmiany przewidziane ww. ustawą to: rozszerzenie katalogu osób, które mogą zakładać i przystąpić do spółdzielni socjalnej, wzmocnienie roli pracowników spółdzielni socjalnych nie będących jej członkami oraz ułatwienia związane z założeniem spółdzielni socjalnej.

Monitoring spółdzielni socjalnych

Pozyskanie informacji na temat liczby spółdzielni socjalnych faktycznie istniejących w województwie warmińsko-mazurskim dostarcza trudności, z uwagi na różnice w zebranych danych statystycznych w tym zakresie. Z informacji otrzymanej z Urzędu Statystycznego w Olsztynie wynika, iż w Wojewódzkiej Bazie Publikacyjnej Rejestru REGON województwa warmińsko-mazurskiego na dzień **31.12.2018 r.** figurowało **117 spółdzielni socjalnych**. Podkreślić należy, iż w tej liczbie oprócz podmiotów aktywnych znajdują się także podmioty będące w stanie likwidacji oraz z zawieszoną działalnością. W rejestrze jako **aktywnie prowadzące działalność zarejestrowanych było 108 podmiotów**. Wadą tego źródła danych jest to, iż liczba zarejestrowanych spółdzielni zazwyczaj nie odpowiada liczbie faktycznie istniejących. Dzieje się tak dlatego, iż w rejestrze dane są wprowadzane z pewnym opóźnieniem. Ponadto z samej procedury prowadzenia tej ewidencji wynika, iż organ prowadzący rejestr może się dowiedzieć o zaprzestaniu prowadzonej działalności gospodarczej tylko bezpośrednio od danego podmiotu⁷. Jak wynika z prowadzonych badań, podmiotom nieaktywnym w wielu przypadkach nie zależy na otwarciu likwidacji spółdzielni, a tym bardziej powiadomieniu organów rejestrowych o zawieszeniu czy zaprzestaniu prowadzonej działalności gospodarczej.

Z informacji zaczerpniętych ze strony internetowej Krajowego Rejestru Sądowego (<https://ems.ms.gov.pl>) wynika, iż w latach 2005 – 2018 na terenie województwa warmińsko – mazurskiego zarejestrowano **129** spółdzielni socjalnych. W wyniku przeprowadzonej analizy podmiotów w Rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego ustalono, iż według stanu na koniec 2018 r.:

- **27 spółdzielni socjalnych figurowało w KRS jako „w likwidacji”**, przy czym 17 podmiotów zostało wykreślonych z rejestru przedsiębiorców, a wykreślenie z KRS uprawomocniło się;

---

⁷ A. Izebski, T.Mering, M.Ołdak, R.Szarfenberg: Monitoring spółdzielni socjalnych 2014. Raport z badań, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2015, s. 15.

- 5 spółdzielni socjalnych miało zawieszoną działalność gospodarczą;
- 2 podmioty wznowiły swoją działalność gospodarczą na początku 2018 roku.

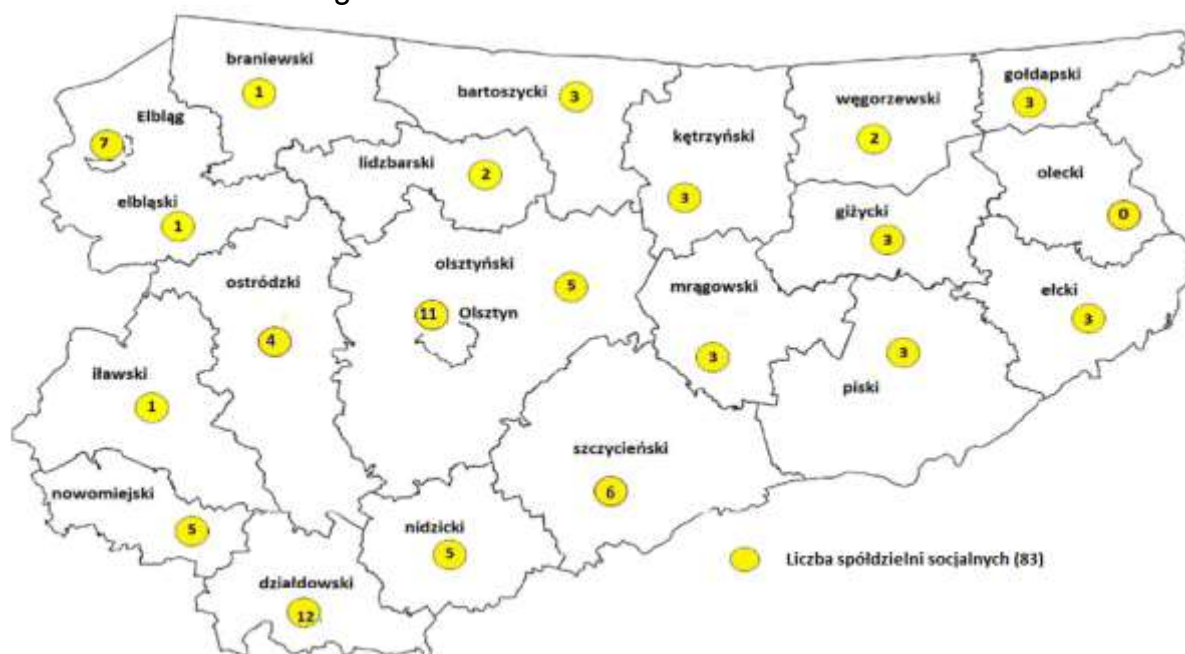
A zatem, zgodnie z widniejącymi w KRS informacjami, wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w województwie warmińsko – mazurskim, jako podmioty aktywne figurowało **97 spółdzielni socjalnych**.

Nie oznacza to jednak, iż faktycznie wszystkie z nich były aktywne. Wyniki prowadzonych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej badań sektora ekonomii społecznej wskazują bowiem, że część spółdzielni zakończyła działalność, choć formalnie nie zostały one wyrejestrowane.

Jak wynika z prowadzonego monitoringu, większość upadających spółdzielni nie podejmuje żadnych kroków w kierunku wszczęcia procedury likwidacyjnej. Najczęstszym powodem nie wszczynania przez jej członków procedury likwidacyjnej jest brak środków finansowych, z którymi wiąże się likwidacja. Głównym powodem likwidacji spółdzielni były także braki kadrowe oraz brak stałych zleceń na proponowane usługi. Taki stan rzeczy powodował skutki finansowe, które uniemożliwiały kontynuację prowadzenia dalszej działalności.

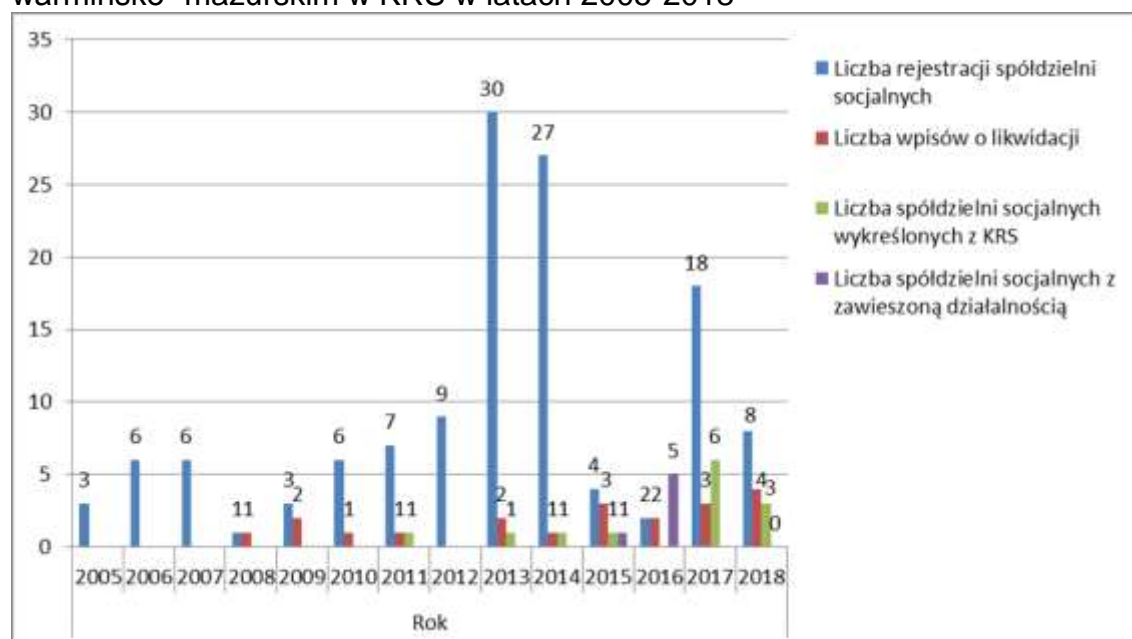
Z danych z monitoringu prowadzonego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wynika, iż na koniec 2018 roku na Warmii i Mazurach działały aktywnie **83 spółdzielnie socjalne**. (tylko na terenie powiatu oleckiego nie funkcjonuje żadna spółdzielnia socjalna).

Mapa nr 4. Spółdzielnie socjalne funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim na dzień 31 grudnia 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Wykres nr 4. Liczba rejestracji spółdzielni socjalnych w województwie warmińsko- mazurskim w KRS w latach 2005-2018

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Jak wynika z powyższego wykresu największy przyrost spółdzielni odnotowano w latach 2013-2014, kiedy to zarejestrowano aż 57 nowych spółdzielni. Na uwagę zasługuje fakt, iż w wyniku wsparcia dotacyjnego dla spółdzielni socjalnych w ramach Poddziałania 7.2.2 PO KL 2007-2013 łącznie w województwie warmińsko-mazurskim powstały 52 spółdzielnie socjalne: w latach 2012-2013 powstało 31, w 2014 roku 20, a w 2015 r. 1 spółdzielnia socjalna. W roku 2015 nie było już tak widocznego wzrostu liczby spółdzielni, powstały wówczas 4 nowe podmioty, co wiąże się z pewnością z wyczerpaniem środków finansowych w ramach projektów na rzecz spółdzielni socjalnych. W 2016 r. z nowej perspektywy finansowej w ramach działalności OWES-ów powstały 2 nowe spółdzielnie socjalne. W 2017 r. w związku z działalnością Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w ramach RPO WiM 2014-2020 w 4 subregionach województwa powstało aż 18 nowych spółdzielni socjalnych. Jak wynika z informacji udzielonych przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej **w 2018 roku** w 4 subregionach województwa zarejestrowano w KRS **8 nowych spółdzielni socjalnych**, tj.:

1. Spółdzielnia Socjalna EKO-CANDLES w Gryźlinach z siedzibą w Gryźlinach - Spn.s. osób fizycznych,
2. Spółdzielnia NEOS w Płoskini - Spn.s. osób prawnych założona przez Gminę Płoskinia oraz Ochotniczą Straż Pożarną w Dąbrównie,
3. Spółdzielnia Socjalna MAMAMIJA w gminie Świętajno, miejscowość Bystrz - Spn.s. osób fizycznych,
4. Spółdzielnia Socjalna WSPÓLNA IDEA w Działdowie z siedzibą w Komornikach - Spn.s. osób fizycznych,

5. Spółdzielnia Socjalna DOM I OGRÓD z siedzibą w Działdowie - Spn.s. osób fizycznych,
6. Spółdzielnia Socjalna MULIPRACA z siedzibą w Iłowie-Osadzie - Spn.s. osób fizycznych,
7. Spółdzielnia Socjalna ŚWIETA z siedziba w Ogonkach - Spn.s. osób fizycznych,
8. Spółdzielnia Socjalna STAJNIA z siedzibą w Dobrym Mieście - Spn.s. osób prawnych założona przez Gminę Dobre Miasto i Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną KOŁO w Dobrym Mieście.

W 2018 r. **3 spółdzielnie socjalne zostały wykreślone z rejestru Przedsiębiorców:**

- Spółdzielnia Socjalna MYK-MYK z siedzibą w Rybnie w powiecie działdowskim;
- Spółdzielnia Socjalna JAME ROMA z siedzibą w Olsztynie;
- V Spółdzielnia Socjalna WIKING w Elblągu.

W 2018 roku swoją **działalność wznowiły 2 spółdzielnie socjalne:**

- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna PASBUD z siedzibą w Pasymiu, w powiecie szczycieńskim (10.01.2018 r.)
- Spółdzielnia Socjalna MAZURSKA ZAGRODA w Kozarku Małym, w powiecie mrągowskim (26.06.2018 r.)

W latach 2013-2014 w regionie zaczęły również powstawać spółdzielnie socjalne założone przez osoby prawne. W 2013 r. powstały 3 takie spółdzielnie, a w 2014 r. kolejnych 12 spółdzielni socjalnych podmiotów prawnych, w tym 4 spółdzielnie socjalne założone przez samorząd lokalny.

W 2018 r. na 8 nowopowstałych spółdzielni socjalnych większość stanowiły spółdzielnie socjalne osób fizycznych. Dwie spółdzielnie osób prawnych zostały założone z udziałem jednostek samorządu terytorialnego. W czerwcu 2018 roku, w powiecie braniewskim powstała spółdzielnia socjalna osób prawnych założona przez Gminę Płoskinia oraz Ochotniczą Straż Pożarną w Dąbrównie (**Spółdzielnia Socjalna NEOS**), natomiast we wrześniu w powiecie olsztyńskim założono spółdzielnię osób prawnych przez Gminę Dobre Miasto i Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną KOŁO w Dobrym Mieście (**Spółdzielnia Socjalna STAJNIA**).

Na koniec 2018 r. w regionie aktywnie działają **24 spółdzielnie socjalne osób prawnych, w tym 9 założonych z udziałem jednostek samorządu terytorialnego.**

W 2018 r. spółdzielnie socjalne z terenu województwa prowadziły działalność w różnych branżach. W przeważającej mierze Spółdzielnie prowadzą taki rodzaj działalności, który należy zaliczyć do sfery usług. Z reguły nie ograniczają się do prowadzenia jednego profilu działalności, ale są wielobranżowe. Najczęściej pojawiały się usługi gastronomiczne, usługi opiekuńcze, usługi sprzątania lub zagospodarowania terenów zieleni. Powstające spółdzielnie socjalne bez wątpienia przyczyniają się do wzrostu zatrudnienia oraz skutecznej integracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem,

---

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

a także dostarczają usługi i towary, na które istnieje społeczne zapotrzebowanie, stanowiąc ważne ogniwo lokalnej gospodarki.

Najwięcej spółdzielni zajmuje się prowadzeniem działalności w branży gastronomicznej, między innymi zajmują się:

- produkcją pieczywa (Spółdzielnia socjalna „Słodkie pyszności” z Działdowa, „Pączuś”),
- prowadzeniem lokalu gastronomicznego jak np. Spółdzielnia socjalna „Diaroz” z Pisz, Spółdzielnia socjalna „Tradycja Smaków” z Olsztynka,
- przygotowaniem posiłków do szkół na terenie gminy dla dzieci dożywianych (np. Spółdzielnia socjalna „Obiadek” z Mroczna),
- przygotowywaniem i dostarczaniem żywności dla odbiorców zewnętrznych (cateringiem), jak Spółdzielnia socjalna „Neos” z Płoskini, Spółdzielnia socjalna „Convivo” z Jonkowa, czy SMAKI z Olsztyna.

Na terenie województwa 14 spółdzielni zajmuje się świadczeniem usług opiekuńczych na rzecz osób starszych, co jest szczególnie istotne z uwagi na problem związany ze starzeniem się społeczeństwa. Spółdzielnie biorą udział w konkursach ogłaszanych przez samorządy lokalne, pozyskują w ten sposób stałe zlecenia na świadczenie opieki nad osobami starszymi, świadczą też pomoc osobom indywidualnym. Przykładami takich spółdzielni w województwie warmińsko-mazurskim są: Ornecka Spółdzielnia Socjalna ARKA, Spółdzielnia socjalna HORYZONTY z Iławy, Spółdzielnia socjalna PROMIEN z Popowej Woli. Ponadto 8 spółdzielni z regionu zajmuje się działalnością w zakresie usług remontowo-budowlanych, np. Spółdzielnia socjalna ENERCON i ENERCONBIS.

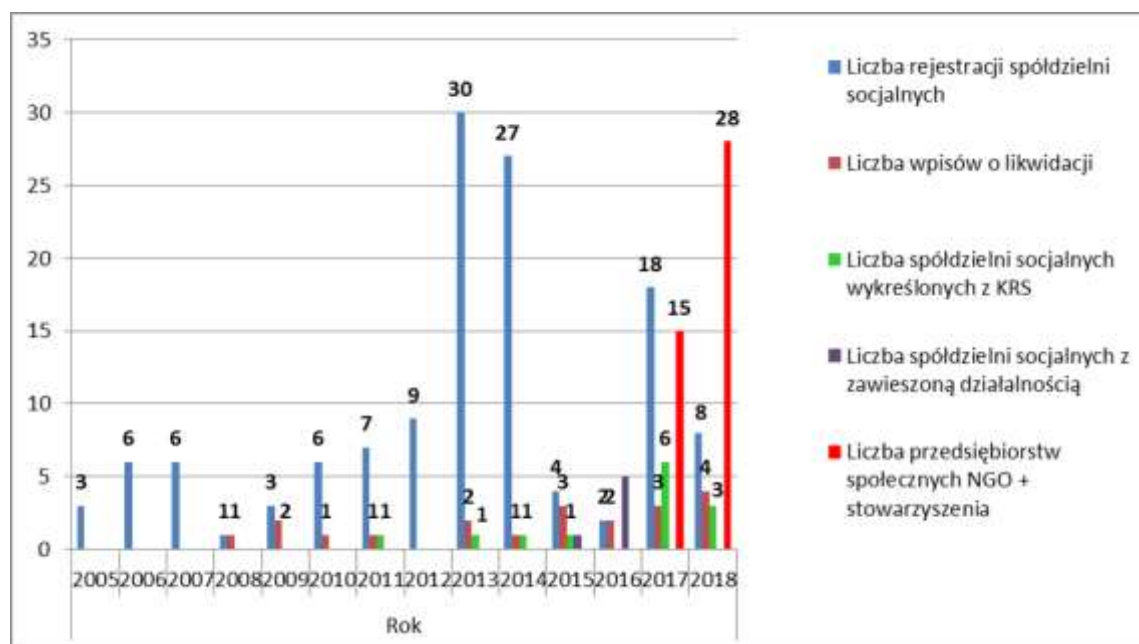
W naszym regionie zaczęły również powstawać spółdzielnie świadczące usługi dbania o tereny zielone, o tzw. profilu ekologicznym. Przykładem takiej spółdzielni jest Spółdzielnia Socjalna „Eko-wymiatacze” z Elbląga, która obok tradycyjnego sprzątanego z wykorzystaniem profesjonalnych środków czyszczących, oferuje także usługi ekologiczne, bez wykorzystania chemii.

Wśród innych rodzajów działalności prowadzonej przez monitorowane spółdzielnie znalazły się:

- usługi projektowania wnętrz, stoisk handlowych;
- usługi turystyczne, szkoleniowe, wynajem sal;
- krawiectwo;
- sprzedaż kwiatów, roślin, projektowanie ogrodów;
- rehabilitacja, odnowa biologiczna;
- usuwanie zakrzaczeń, handel drewnem.

*****

Wykres nr 5. Ekonomizacja przedsiębiorstw społecznych w latach 2005-2018

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

W latach 2017-2018 nastąpił stały wzrost liczby funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych, co może wskazywać na rosnące potrzeby w zakresie społeczno-zawodowej integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także może świadczyć o skuteczności wdrożonych form wsparcia. Liczba zekonomizowanych NGO w latach 2017-2018 zdecydowanie wzrosła.

W perspektywie finansowej 2014-2020 widać wyraźną tendencję do zakładania spółdzielni społecznych osób prawnych, w tym szczególnie z udziałem JST. Samorządy lokalne zaczęły wykorzystywać możliwości, jakie niesie za sobą ekonomia społeczna, prowadząc w ten sposób spójną politykę społeczną w jednostkach samorządu terytorialnego.

Istotne z punktu widzenia prowadzenia polityki regionalnej będzie wsparcie w tworzeniu spółdzielni społecznych przy podmiotach reintegracyjnych, takich jak np. WTZ. Będzie to z pewnością jedną z ważniejszych innowacji społecznych na Warmii i Mazurach w obszarze ekonomii społecznej.

Ważnym ogniwem regionalnej polityki społecznej są także usługi reintegracji społecznej i zawodowej realizowane przez podmioty reintegracyjne (CIS, KIS, WTZ, ZAZ). W 2018 r. zaczęły powstawać nowe KIS-y, głównie dzięki środkom pochodzącym z RPO WiM 2014-2020, (Działanie 11.1.), umożliwiającym wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym **poprzez finansowanie funkcjonowania podmiotów integracji społecznej tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej** oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej.

Podsumowując, stan sektora ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2018 r. przedstawiał się następująco (liczba PES):

Organizacje pozarządowe - 5 546⁸;

Spółki prawa handlowego o charakterze non-profit - 13;

Spółdzielnie pracy - 15, spółdzielnie inwalidów i niewidomych - 5;

Spółdzielnie socjalne - 83, w tym 24 spółdzielnie socjalne osób prawnych, z których 9 założonych z udziałem jednostek samorządu terytorialnego;

Centra Integracji Społecznej - 10;

Kluby Integracji Społecznej - 49;

Zakłady Aktywności Zawodowej - 9;

Warsztaty Terapii Zajęciowej - 35;

Przedsiębiorstwa społeczne - 82.

Wskaźnik 2: Liczba przedsiębiorstw społecznych

Z danych przekazanych przez OWES-y w ankietach monitorujących działania na rzecz ekonomii społecznej w 2018 r. wynika, że w 2018 r. na terenie woj. warmińsko-mazurskiego narastająco powstało **36 nowych przedsiębiorstw społecznych**:

L.p	Nazwa Przedsiębiorstwa społecznego	Siedziba
1	Spółdzielnia Socjalna EKO-CANDLES	Stawiguda
2	Fundacja Jeżyk	Olsztyn
3	Fundacja NTM	Olsztyn
4	Fundacja EKOAUTONOMIA	Olsztyn
5	Fundacja Alternatywnej Edukacji ALE	Piecki/Zydzrojowy Piecek
6	Stowarzyszenie MONUMENT	Bartoszyce
7	Stowarzyszenie NORA	Bartoszyce
8	Fundacja Projekt Arche	Wydminy
9	Stowarzyszenie NOVO CAPOEIRA	Ełk
10	Fundacja Rozwoju Regionu Gołdap	Gołdap
11	Fundacja Strefa26	Ełk
12	Stowarzyszenie Dobry Start	Gołdap
13	Fundacja Twin Med	Giżycko
14	Spółdzielnia socjalna Mamamija	Świątajno
15	Spółdzielnia socjalna Wspólna Idea	Działdowo
16	Spółdzielnia socjalna Dom i Ogród	Działdowo
17	Spółdzielnia socjalna Multipraca	Łłowo-Osada
18	Stowarzyszenie Edukacyjne	Łłowo-Osada

⁸ Podana liczba obejmuje tylko fundacje i stowarzyszenia prowadzące aktywnie działalność, wg. danych GUS.

	SZANSA przy ZSZ	
19	Pyszczyk i Sylva Sp. z o.o.	Rybno
20	Fundacja Wspierania Malarstwa – Oficyna Działdowska	Działdowo
21	Stowarzyszenie Łyńskie Centrum Rozwoju AŁNA	Łyna
22	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Inicjatyw Kulturalnych	Działdowo
23	Creative Development Sp. z o.o.	Krotoszyny
23	Stowarzyszenie Ochrony Przyrody I Dziedzictwa Kulturowego	Łąkorz
25	Spółdzielnia NEOS	Płoskinia
26	Pasłęckie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie	Pasłęk
27	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	Morań
28	Stowarzyszenie Wystarczy Jeden Uśmiech	Elbląg
29	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Warmińsko-Mazurska	Olsztyn
30	Stowarzyszenie Babska Wyspa	Elbląg
31	Santos Cafe sp.z o.o.	Braniewo
32	Fundacja Porcja Dobra	Ława
33	Stowarzyszenie Inspiratornia	Elbląg
34	Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu	Ełk
35	Spółdzielnia Socjalna ŚWIETA	Giżycko
36	Spółdzielnia Socjalna STAJNIA	Dobre Miasto

W związku z wejściem w życie 9 stycznia 2018 r. nowelizacji Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (CT 9) oraz wprowadzeniem do tego dokumentu opisu sposobu weryfikacji statusu przedsiębiorstwa społecznego (PS), Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej (DES) w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wprowadził ogólnopolską listę PS w oparciu o definicję i warunki określone w znowelizowanych Wytycznych. W związku z realizacją tego zadania, niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy Regionalnymi Ośrodkami Polityki Społecznej a Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Ogólnopolska Lista PS jest ważnym ogniwem w kontekście rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej w Polsce. Lista PS jest również dogodnym narzędziem umożliwiającym w łatwy sposób wyszukiwanie odpowiednich podmiotów ekonomii społecznej dla potencjalnych zamawiających. Dzięki temu podmioty ekonomii społecznej mają dodatkową możliwość pozyskiwania klientów i zamówień oraz uczestnictwa w spotkaniach lub innych wydarzeniach dla nich dedykowanych.

Co miesiąc na stronie internetowej:

http://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/Listy_przedsiębiorstw_spoecznych_4048.html

Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej aktualizowana jest lista obejmująca wyłącznie podmioty wpisujące się w definicję PS w Wytycznych. W końcu grudnia 2018 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

funkcjonowały **82 przedsiębiorstwa społeczne** (w tym 45 spółdzielni socjalnych), które były wpisane na Ogólnopolską Listę Przedsiębiorstw Społecznych.

Wskaźnik 3: Liczba osób zatrudnionych (bez względu na podstawę i wymiar czasu pracy) w podmiotach ekonomii społecznej

Dane o zatrudnieniu w podmiotach ekonomii społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, jakie udało się pozyskać to dane o zatrudnieniu w podmiotach reintegracyjnych, spółdzielniach socjalnych oraz nowoutworzonych przedsiębiorstwach społecznych.

Tabela nr 5. Liczba osób zatrudnionych w podmiotach ekonomii społecznej stan na 31.12.2018 r.

I.p.	Rodzaj PES	Liczba podmiotów	Liczba osób zatrudnionych
1	centra integracji społecznej	10	110
2	kluby integracji społecznej	49	187
3	spółdzielnie socjalne	83	371 ⁹
4	nowoutworzone PS (z wyłączeniem spółdzielni socjalnych)	28	107
5	zakłady aktywności zawodowej	9	406
łącznie		166	1161

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Wskaźnik 4: Liczba miejsc pracy utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej (umowa o pracę)

Miejsca pracy w KPRES i RPO WiM 2014-2020

Oczekiwany poziom wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej i solidarnej ustalony został w szczególności w oparciu o wysokość środków przewidzianych na stymulowanie wzrostu zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych,

⁹ ROPS nie dysponuje pełnymi danymi dotyczącymi liczby zatrudnionych osób w spółdzielniach socjalnych w 2018 r. Podane powyżej dane pochodzą z ankiet przesłanych przez OWES Nidzica, Elk, Olsztyn, Elbląg.

ROPS w 2018 r. przeprowadził badanie wśród spółdzielni socjalnych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, któremu poddało się jedynie 50 podmiotów. W badaniu ankietowane spółdzielnie socjalne przedstawiały informacje na temat liczby członków, a nie liczby osób faktycznie zatrudnionych.

współfinansowanych z EFS na lata 2014-2020. Zgodnie z szacunkami przyjętymi w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2023, w województwie warmińsko-mazurskim przewiduje się utworzenie w przedsiębiorstwach społecznych **945** miejsc pracy, dzięki wsparciu EFS.¹⁰

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 przyjęto, iż w przedsiębiorstwach społecznych zostanie utworzonych **400 miejsc pracy oraz 170 miejsc pracy w istniejących PS, łącznie 570 miejsc pracy.**

Tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych w ramach wsparcia z EFS będzie dotyczyło:

- tworzenia miejsc pracy w nowych PS = tworzenie nowych PS,
- tworzenia miejsc pracy w istniejących PS,
- tworzenia nowych miejsc pracy w PES, wyłącznie pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne = tworzenie nowych PS poprzez przekształcenie z PES.

Z informacji własnych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej wynika, iż na koniec 2018 roku liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych wynosiła **404**.

Wskaźnik 5: Liczba gmin/powiatów, które powierzyły podmiotom ekonomii społecznej realizację zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Badanie ankietowe, którym objęto 135 JST, tj. 116 gmin (w tym miasta na prawach powiatu: Olsztyn i Elbląg) oraz 19 powiatów ziemskich z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, dostarcza danych o liczbie jednostek samorządu terytorialnego, które w 2018 r. powierzyły podmiotom ekonomii społecznej realizację zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Odpowiedzi udzieliło 107 JST (tj. 79,3% wszystkich JST; w tym 78,4% gmin/ 116 JST i 84,2% powiatów/ 19 JST).

Z badania wynika, iż w 2018 r. **23 samorządy** (w tym 15 gmin i 8 powiatów) **powierzyły podmiotom ekonomii społecznej realizację zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Wskaźnik 6: Liczba podmiotów ekonomii społecznej, którym zlecono realizację co najmniej jednej usługi spośród usług społecznych (w tym usług dla osób niepełnosprawnych i dla osób starszych) oraz usług rynku pracy na zasadach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Jak wynika z badania ankietowego, w 2018 r. jednostki samorządu terytorialnego zleciły **323 podmiotom ekonomii społecznej** z województwa warmińsko-mazurskiego co najmniej jedną usługę społeczną oraz usługę rynku

¹⁰ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2023. Ekonomia Solidarności Społecznej przyjęty Uchwałą Nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r., s.18.

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

pracy na zasadach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w tym 315 organizacjom pozarządowym oraz 5 spółdzielniom socjalnym, 3 podmiotom reintegracyjnym. Z ankiet wynika, iż **23 JST** podpisały **382 porozumienia/ umowy** z podmiotem ekonomii społecznej dotyczące realizacji usług użyteczności publicznej.

Samorzędy lokalne zlecały realizację zadań użyteczności publicznej podmiotom, które realizują swoje zadania statutowe w sferze pomocy i polityki społecznej oraz podejmują działania związane m.in. z aktywizacją lub reintegracją społeczną i zawodową, tj. głównie organizacjom pozarządowym, takim jak fundacje i stowarzyszenia, a w dużo mniejszym stopniu spółdzielniom socjalnym. Wiele gmin zleca w trybie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej, co cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko organizacji pozarządowych, ale także podmiotów ekonomii społecznej, które przystępują do konkursów i otrzymują zlecenie ww. zadań. Dlatego ich zdaniem nie ma potrzeby zlecania zadań w trybie ustawy PZP z zastrzeżeniem „klauzul społecznych”.

Tabela nr 6. Zlecenie zadań użyteczności publicznej podmiotom ekonomii społecznej w 2018 r.

L.p.	Nazwa gminy/powiatu	Ilość podpisanych umów/porozumień w zakresie zlecenia zadań	Nazwa/ rodzaj podmiotu realizującego zadanie/usługę	Rodzaj zadań/ usług – z zakresu pomocy społecznej
1	Miasto Olsztyn	4	1 spółdzielnia socjalna 3 organizacje pozarządowe	Przygotowanie i dystrybucja posiłków dla uprawnionych klientów MOPS.
		50	4 organizacje pozarządowe	Dofinansowanie do każdego dziecka objętego opieką niepublicznego żłobka/ klubu dziecięcego/ opiekuna dziennego.
		4	4 organizacje pozarządowe	Prowadzenie domu pomocy społecznej.
		13	7 organizacji pozarządowych	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie świetlic środowiskowych, klubów i ognisk wychowawczych.
		1	1 organizacja pozarządowa	Prowadzenie mieszkań chronionych.
		1	1 organizacja pozarządowa	Realizacja zajęć dla dzieci i młodzieży podtrzymujących romskie tradycje kulturowe.
		2	2 organizacje pozarządowe	Dofinansowanie dystrybucji żywności.
		2	2 organizacje pozarządowe	Prowadzenie dziennego domu Senior – Wigor.
		8	5 organizacji pozarządowych	Prowadzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

		2	2 organizacje pozarządowe	Prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej.
		1	1 organizacja pozarządowa	Wyrównywanie szans w życiu społecznym miasta Olsztyna osób głuchych i słabosłyszących.
		1	1 organizacja pozarządowa	Współpraca ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP w Olsztynie.
2	Gmina Pieniężno	2	Organizacje pozarządowe	Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi.
3	Gmina Stare Juchy	2	Organizacje pozarządowe	Usługi pielęgniarstwo-opiekuńcze oraz rehabilitacja domowa. Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych.
4	Miasto i Gmina Pisz	4	Organizacja pozarządowa, Spółdzielnia socjalna, ZAZ, ŚDS, CIS	Rozwój kultury, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych.
5.	Miasto i Gmina Korsze	1	Spółdzielnia socjalna	Usługi opiekuńcze.
6	Gmina Rychliki	1	Organizacja pozarządowa	Pomoc społeczna.
7	Gmina Grodziczno	30	Organizacje pozarządowe	Zadania publiczne.
8	Gmina Biskupiec	2	Organizacja pozarządowa	Usługi opiekuńcze, dowóz osób niepełnosprawnych.
9	Gmina Węgorzewo	4	Organizacja pozarządowa	Świadczenie usług opieki w miejscu zamieszkania, propagowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych aktywnych form kultury fizycznej, diagnoza wielospecjalistyczna dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną.
10	Gmina Wydminy	2	Spółdzielnia socjalna	Usługi opiekuńcze, sprząatanie.
11	Gmina Susz	16	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu art. 4 ust.1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
12	Gmina Braniewo	1	Środowiskowy Dom Samopomocy	Usługi opiekuńcze.
13	Miasto Kętrzyn	6	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia.
		9	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
		13	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu nauki, edukacji, oświaty i wychowania.
		54	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu.
		2	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu ekologii i ochrony zwierząt.
		2	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu turystyki i krajoznawstwa.
		54	Organizacje pozarządowe	Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów

				alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
14	Miasto i Gmina Orneta	1	Spółdzielnia socjalna	Usługi opiekuńcze.
15	Miasto Ława	2	Organizacja pozarządowa	Wsparcie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w dążeniu do samodzielnego funkcjonowania. Punkt wczesnej interwencji dla osób niepełnosprawnych.
16	Powiat Bartoszycki	1	Organizacja pozarządowa	Organizacja i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących integracji osób niepełnosprawnych oraz zagadnień dotyczących niezależności ekonomicznej osób niepełnosprawnych.
17	Powiat Lidzbarski	7	Organizacje pozarządowe	Organizacja imprez mających na celu upowszechnianie kultury i aktywności fizycznej.
		5	Organizacje pozarządowe	Organizacja imprez lub cyklu imprez kulturalnych mających na celu upowszechnianie kultury i sztuki, ochrony dóbr i dziedzictwa narodowego.
		7	Organizacje pozarządowe	Organizacja imprez o charakterze turystycznym i krajoznawczym na terenie powiatu lidzbarskiego.
		5	Organizacje pozarządowe	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.
18	Powiat Etcki	3	Osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP.	Prowadzenie domu pomocy społecznej o profilu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, ŚDS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.
19	Powiat Olecki	1	Organizacja pozarządowa	Zadanie publiczne w zakresie integracji i reintegracji społecznej osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ramach Programu Aktywizacja i Integracja na 2018 r.
20	Powiat Mrągowski	5	Parafia Rzymsko-Katolicka Św. Wojciecha w Mrągowie, Parafia Ewangelicko-Augsburska Św. Trójcy w Mikołajkach; 5 organizacji pozarządowych	Powierzenie realizacji zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych z przeznaczeniem dla dzieci i młodzieży. Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej „Punkt pomocy prawnej” w Mikołajkach. Organizowanie czasu wolnego, terapii i rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych. Zadania z zakresu

				dziedzictwa kulturowego i tradycji. Organizowanie imprez sportowych, propagowanie zdrowego trybu życia. Realizacja zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej – prowadzenie domu pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku i osób przewlekle somatycznie chorych.
21	Powiat Nidzicki	3	Organizacje pozarządowe	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego, program stypendialny, otwarty konkurs ofert w ramach regrantingu.
22	Powiat Kętrzyński	15	Organizacje pozarządowe/ Kościoły	Popularyzacja i profilaktyka przeciwdziałania chorobom, poradnictwo dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej, poradnictwo dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych.
		20	Organizacje pozarządowe/ Kościoły	Organizacja imprez integrujących społeczność lokalną, promujących region. Organizacja imprez rozwijających i promujących talenty artystyczne młodzieży.
		12	Organizacje pozarządowe	Organizacja imprez dla młodzieży w zakresie sportu, rekreacji i turystyki.
23	Powiat Nowomiejski	7	Organizacje pozarządowe	Aktywizacja osób niepełnosprawnych, działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym, działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży. Prowadzenie punktu konsultacyjno-terapeutycznego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin w zakresie działań wychowawczo-opiekuńczych. Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie Powiatu Nowomiejskiego w 2018 roku.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego samorządów lokalnych.

Wskaźnik 7: Liczba podmiotów ekonomii społecznej, którym zlecono co najmniej jedną usługę finansowaną ze środków publicznych w wyniku zastosowania „klauzul społecznych”

Według informacji przekazanych przez gminy i powiaty w badaniu ankietowym w ramach monitoringu WPRES postępowanie o zamówienie publiczne z zastosowaniem „klauzul społecznych” (przewidzianych art. 22 ust. 2 oraz art. 29 ust. 4 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych) prowadziło **45 JST** spośród 107 JST (tj. 42%), w tym 39 gmin i 6 powiatów.

Klauzula społeczna zastrzeżona, przewidziana w art. 22 ust. 2 ustawy Prawo Zamówień Publicznych była stosowana przez 3 jednostki samorządu

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

terytorialnego. Można zatem stwierdzić, iż w 2018 r. **3 podmiotom ekonomii społecznej zlecono co najmniej jedną usługę finansowaną ze środków publicznych w wyniku zastosowania „klausul społecznych”**.

Wskaźnik 8: Liczba gmin/powiatów, które uwzględniły możliwość zlecenia usług społecznych PES w rocznych lub wieloletnich programach współpracy z organizacjami pozarządowymi

Zgodnie z informacjami zawartymi w odesłanych ankietach, łącznie **42 JST** (w tym 29 gmin i 13 powiatów) spośród 107 JST, które udzieliły odpowiedzi w badaniu ankietowym, posiadało program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, który przewidywał w 2018 roku zlecenie usług społecznych podmiotom ekonomii społecznej.

Wskaźnik 9: Liczba podpisanych umów partnerstwa publiczno-społecznego o współpracy

Partnerstwo publiczno-społeczne jest kwintesencją konstytucyjnej zasady pomocniczości, której szczególnego znaczenia nadaje stwierdzenie: tak mało państwa, jak to jest możliwe, tak dużo państwa, jak to jest konieczne. W tym kontekście, niezbędne jest nadanie odpowiedniego znaczenia inicjatywom obywatelskim, z udziałem sektora organizacji pozarządowych, poprzez tworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, dialogu obywatelskiego, postaw obywatelskich kształtujących różnorodne formy partycypacji społecznej, a tym samym przyczynienie się do dynamicznego rozwoju koncepcji uspołecznionej formuły usług społecznych. Z ankiet przedstawionych przez gminy i powiaty z województwa wynika, iż na poziomie samorządów lokalnych w 2018 r. podpisanych było **14 partnerstw publiczno-społecznych o współpracy** przez 13 gmin i 1 powiat.

Wskaźnik 10: Liczba organizacji pozarządowych, które na skutek wsparcia OWES rozpoczęły działalność gospodarczą

Danych do określenia poziomu realizacji wskaźnika nr 10 dostarczyło badanie ankietowe Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej utworzonych w regionie w ramach Poddziałania 11.3.1 RPO WiM 2014-2020. Według uzyskanych informacji w 2018 r. na terenie Warmii i Mazur **35 organizacji pozarządowych** rozpoczęło działalność gospodarczą na skutek wsparcia OWES.

Wskaźnik 11: Liczba PES, które otrzymały dofinansowanie z budżetów gmin/powiatów w ramach ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie

Z przytoczonego wcześniej badania ankietowego gmin i powiatów wynika, iż w 2018 r. co najmniej **382 PES** otrzymało dofinansowanie z budżetów gmin/powiatów w ramach ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie.

Wskaźnik 12: Liczba lokali udostępnionych na preferencyjnych warunkach dla PES

Samorządy lokalne wychodziły naprzeciw problemom lokalowym podmiotów ekonomii społecznej. Na podstawie ankiet przekazanych przez 107 JST ustalono, iż w 2018 r. **26 JST** udostępniało podmiotom ekonomii społecznej co najmniej **56** lokali.

L.p.	Nazwa gminy/powiatu	Rodzaj zastosowanej preferencji	Rodzaj podmiotu ekonomii społecznej, któremu udostępniono lokal/budynek/działka
1	Miasto Giżycko	Oddanie do korzystania (trwały zarząd) w trybie bezkonkursowym nieruchomości zabudowanej	Centrum Integracji Społecznej w Giżycku
2	Gmina Miłki	Umowa użyczenia	Spółdzielnia Socjalna
3	Gmina Jonkowo	Udostępnienie lokalu	Stowarzyszenie Szalstry/OSP Węgały
4	Gmina Korsze	Udostępnienie lokalu	Spółdzielnia socjalna
5	Gmina Rychliki	Bezpłatne użyczenie	Stowarzyszenie
6	Gmina Grodziczno	Nieodpłatne udostępnienie lokalu	Koło Gospodyń Wiejskich
7	Miasto Ostróda	Zwolnienie z opłaty za dzierżawę lokalu	ZAZ
8	Miasto Braniewo	Udostępnianie lokalu	Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej
9	Miasto Mrągowo	Udostępnienie lokalu będącego własnością miasta	Stowarzyszenie WAMA-COOP
10	Miasto i Gmina Węgorzewo	Bezpłatne użyczenie sali konferencyjnej na spotkania i szkolenia	Organizacja pozarządowa

		Bezpłatne użyczenie terenu z przeznaczeniem na budowę ogrodu sensorycznego oraz innych funkcji związanych ze sportem, kulturą i rekreacją	Organizacja pozarządowa
		Bezpłatne użyczenie terenu na wiejski plac zabaw	Organizacja pozarządowa
		Bezpłatne użyczenie terenu z przeznaczeniem na budowę obiektu pełniącego funkcję edukacyjno-szkoleniową przeznaczone na Centrum Aktywności Społecznej	Organizacja pozarządowa
		Bezpłatne użyczenie lokalu użytkowego na siedzibę Muzeum Tradycji Kolejnictwa oraz na biura i pomieszczenia biurowe	Organizacja pozarządowa
11	Gmina Wydminy	Zniżka w opłatach	HS Prekursor
12	Gmina Susz	Bezpłatne użyczenie – 2 podmioty	Stowarzyszenia
13	Miasto i Gmina Orneta	Nieodpłatne użyczenie	Spółdzielnia socjalna, stowarzyszenie
14	Gmina Piecki	Nieodpłatne użyczenie świetlicy w Gołdapi oraz aneksu kuchennego	Stowarzyszenie Active Seniors In Piecki „Iskierka Nadziei”
		Nieodpłatne użyczenie świetlicy w GOPS oraz aneksu kuchennego	Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej w Kętrzynie
		Nieodpłatne użyczenie pomieszczeń magazynowych na żywność przekazaną z Banku Żywności	Ochotnicza Straż Pożarna w Pieckach
15	Gmina Łukta	Użyczenie budynku bezpłatnie na 10 lat	Przedsiębiorstwo Społeczne „SAKWA” – jednostka wchodząca w strukturę Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddział Terenowy w Morągu
16	Gmina Działdowo	Bezpłatne użyczenie	ZHP Chorągiew Warmińsko-Mazurska
17	Miasto Kętrzyn	Preferencyjne stawki czynszowe za najem lokalu	Organizacje pożytku publicznego, Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej w Kętrzynie
18	Miasto Olsztyn	Preferencyjna stawka czynszu najmu zgodnie z Zarządzeniem Nr 545 Prezydenta Olsztyna z dnia 08.11.2017 r.	Sześć organizacji pozarządowych działających w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

19	Miasto Ława	Użyczenie lokalu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Polski Związek Niewidomych w Ławie, 2. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków w Ławie, 3. Polski Czerwony Krzyż Koło w Ławie, 4. Związek Sybiraków Koło Terenowe w Ławie, 5. Stowarzyszenie Polaków Pokrzywdzonych przez III Rzeszę, 6. Związek Inwalidów Wojennych RP, 7. Polski Komitet Pomocy Społecznej, 8. Stowarzyszenia Ławski Klub „Amazonki”, 9. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, 10. Stowarzyszenie Osób z Chorobą Parkinsona, 11. Związek Pszczelarzy, 12. Stowarzyszenie „Pokolenia”, 13. Krajowy Związek Lokatorów i Spółdzielców koło terenowe nr 65, 14. Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, 15. Stowarzyszenie „Media ART”, 16. Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych Koło, 17. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło M-G, 18. Stowarzyszenie Ława-Tholen, 19. Stowarzyszenie Szkoła Pływania „Orka”, 20. Ławskie Towarzystwo Wędkarskie, 21. Stowarzyszenie Abstynentów Regionu Ławskiego.
20	Powiat Bartoszycki	Obniżona stawka za metr	Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej w Bartoszycach/lokal
21	Powiat Lidzbarski	Nieodpłatne użyczenie lokalu na realizację pomocy żywnościowej oraz użyczenie lokalu na działalność świetlicy	Stowarzyszenie
22	Powiat Giżycki	Preferencyjny czynsz/lokal	Stowarzyszenie
23	Powiat Olecki	Umowa użyczenia	Fundacja
24	Powiat Mrągowski	Nieodpłatne udostępnianie pomieszczenia w siedzibie PCPR w Mrągowie na prowadzenie poradnictwa i udzielanie informacji nt. cukrzycy.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Mrągowie

25	Powiat Szczycieński – Gmina Świętajno	Umorzenie podatku od nieruchomości	Spółdzielnia Socjalna BULWAR
26	Powiat Kętrzyński	Bezpłatny wynajem	Organizacje pozarządowe

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

Wskaźnik 13: Odsetek podmiotów ekonomii społecznej działających na zasadach rynkowych, które osiągną dochód lub nadwyżkę bilansową z działalności lub osiągną pokrycie kosztów swojej działalności

Wskaźnik był monitorowany w 2018 r. poprzez ankietowanie Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Z uwagi na wczesną fazę realizacji projektów OWES-ów wskaźnik prezentuje się na poziomie zerowym. W związku z wymogami akredytacji OWES-ów wskaźnik będzie monitorowany przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej w kolejnych latach.

Wskaźnik 14: Zapewnienie funkcjonowania 4 instytucji kompleksowo wspierających ekonomię społeczną w województwie

Opis w ramach Działania 1.1.4. raportu.

Rozdział 3. Dane na temat stanu realizacji WPRES

Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w województwie.

Cel 1.1. Sprawny system wsparcia ekonomii społecznej.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

1.1.1. powołanie i funkcjonowanie Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej

W 2018 r. Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES) kontynuował swoją działalność, spotykając się na posiedzeniach, którym przewodniczyła Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Pierwsze posiedzenie RKRES w 2018 r odbyło się **16 maja 2018 roku**. Głównym celem spotkania było zaprezentowanie projektu raportu z monitoringu wdrażania w 2017 r. Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 oraz zaopiniowanie dokumentu przez członków Komitetu. Ponadto podczas posiedzenia Komitetu zostały omówione bieżące działania w zakresie rozwoju ekonomii społecznej, a także sprawy różne związane ze wspieraniem podmiotów ES w województwie, w tym zmiany personalne w aktualnym składzie RKRES.

Drugie spotkanie Komitetu odbyło się **14 grudnia 2018 r.** i było ostatnim posiedzeniem Komitetu I Kadencji. Po raz pierwszy na posiedzenie Komitetu zaproszeni zostali przedstawiciele uczelni wyższych z naszego regionu m.in. z: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie, Olsztyńskiej Wyższej Szkoły im. Józefa Rusieckiego, Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej, Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie. Na spotkaniu przedstawione zostały działania związane z integracją środowiska ekonomii społecznej. Zaprezentowano również działania, które zrealizowano w celu poprawy widoczności podmiotów ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach w ramach realizacji zadań projektowych. Członkowie RKRES i zaproszeni goście reprezentujący środowisko akademickie poszukiwali rozwiązań dotyczących możliwości współpracy uczelni wyższych z samorządem województwa. W ramach działań projektowych planuje się upowszechnianie ekonomii społecznej na olsztyńskich uczelniach. Zainteresowani przedstawiciele szkół i uczelni wyższych będą mogli skorzystać w 2019 roku z doradztwa eksperckiego z zakresu przedsiębiorczości społecznej oraz będą mogli uczestniczyć w wizytach studyjnych.

1.1.2. działania koordynujące rozwój ekonomii społecznej w województwie

Na mocy ustawy o pomocy społecznej oraz zgodnie z założeniami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 12 sierpnia 2014 r. jednostką odpowiedzialną za koordynację działań związanych z ekonomią społeczną jest **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej**. W 2018 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie kontynuował realizację Projektu pozakonkursowego pt. „*Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach*” w ramach Poddziałania 11.3.2. *Koordynacja ekonomii społecznej w regionie* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Projekt, wdrażany przez Biuro ds. Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej oraz Polityki Prorodzinnej ROPS, będzie trwał do końca 2020 r.

1.1.3. uzyskanie przez NGO akredytacji w ramach systemu akredytacji standardów działania i usług ośrodków wsparcia ekonomii społecznej AKSES

4 stycznia 2018 r. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podpisała zarządzenie w sprawie przyznawania akredytacji „AKSES” zmieniające Zarządzenie nr 21 z dnia 19 kwietnia 2016 roku. Zgodnie z przedmiotową zmianą, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej może w szczególnie uzasadnionych przypadkach, jednorazowo przedłużyć okres obowiązywania przyznanej akredytacji „AKSES”. O warunkowe przedłużenie akredytacji mogą ubiegać się w szczególności Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, którym aktualnie obowiązująca akredytacja niezbędna jest do dokończenia realizacji działań projektowych, a o nową akredytację będą ubiegać się w zmienionej formule partnerskiej. Przedmiotowe przedłużenie było przyznawane na maksymalnie 12 miesięcy, liczonych od daty zakończenia obowiązującej akredytacji.

W 2018 r. na Warmii i Mazurach funkcjonowały cztery Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, którym przyznano lub przedłużono status akredytowanego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej Wysokiej Jakości. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przyznała lub przedłużyła status akredytowanego OWES następującym jednostkom:

- OWES-owi w Olsztynie tworzonemu przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP;
- OWES-owi w Ełku tworzonemu przez Stowarzyszenie Adelfi w partnerstwie z Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych;
- OWIES-owi w Elblągu tworzonemu przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych;
- OWES-owi w Nidzicy tworzonemu przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA w partnerstwie z Działdowską Agencją Rozwoju S.A.

W 2018 r. w ramach projektu pn. „Zintegrowany system zapewnienia wysokiej jakości usług Ośrodków wsparcia ekonomii społecznej” w ramach Działania 2.9 PO WER w woj. warmińsko-mazurskim we wszystkich 4 OWES przeprowadzono wizyty monitorujące z zakresie spełnienia standardów OWES zgodnie z systemem AKSES. Wszystkie OWES-y zostały pozytywnie ocenione przez monitorujących.

1.1.4. funkcjonowanie 4 Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej świadczących usługi animacyjne, inkubacyjne oraz wsparcie biznesowe

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie przedsięwzięć realizowanych w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020* **Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej** to podmiot lub partnerstwo posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, świadczące łącznie wszystkie rodzaje usług wsparcia ekonomii społecznej.

Usługi wsparcia ekonomii społecznej – usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne) usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe), rozumiane zgodnie z KPRES.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego zostały wyodrębnione **4 obszary interwencji**, tj. tereny powiatów:

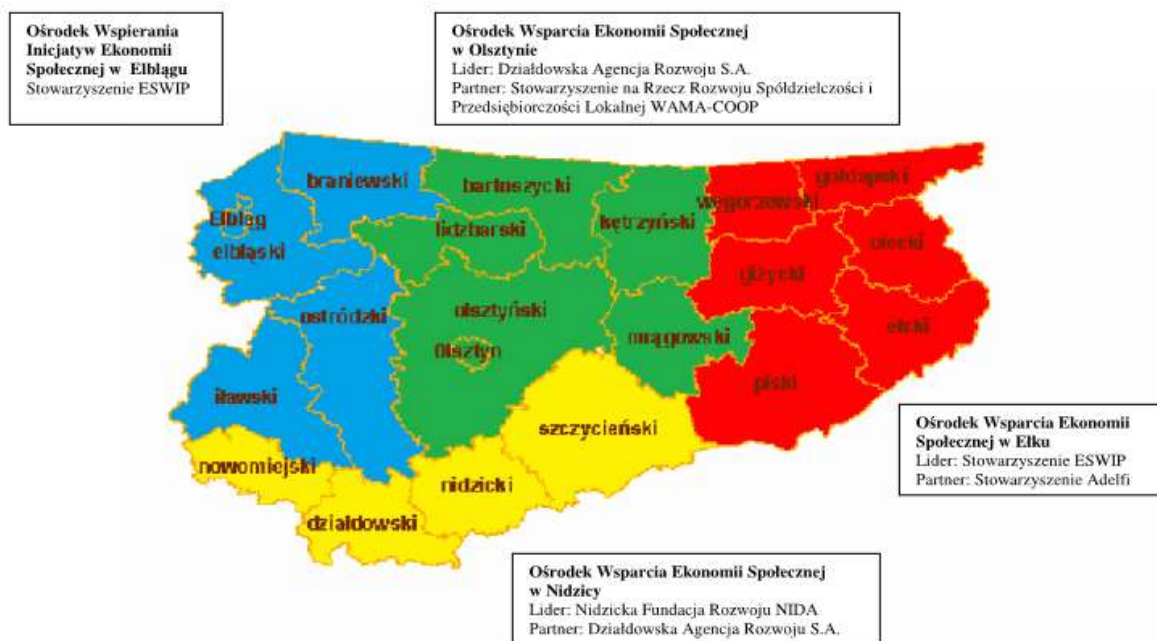
węgorzewski, gołdapski, giżycki, olecki, elcki, piski

bartoszycki, lidzbarski, kętrzyński, olsztyński grodzki, olsztyński ziemski, mrągowski

nidzicki, działdowski, szczycieński, nowomiejski

braniewski, elbląski grodzki, elbląski ziemski, ostródzki, iławski

Mapa nr 5. Obszary interwencji OWES.

Źródło: Opracowanie własne

Charakterystyka działań poszczególnych Ośrodków w 2018 r.:

1) **Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu** prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych od 1.10.2015 r. Zasięg: Miasto Elbląg, powiat elbląski, braniewski, iławski, ostródzki. Posiada w swojej strukturze 4 Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej. OWIES w Elblągu w 2018 r. objął wsparciem 102 osoby oraz 34 PES, ponadto udzielał wsparcia: 34 organizacjom pozarządowym, 10 spółdzielniom socjalnym, podmiotom reintegracyjnym (1 WTZ, 1 ZAZ). Zatrudniał 1 doradcę biznesowego, który miał 7 spółdzielni socjalnych pod opieką. Dzięki wsparciu OWES utworzono 7 organizacji pozarządowych, które prowadzą działalność gospodarczą lub działalność odpłatną pożytku publicznego. Ponadto 24 grupy inicjatywne w wyniku działalności OWES wypracowały założenia, co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej.

2) **Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Olsztynie** prowadzony przez Działdowską Agencję Rozwoju S.A.; partner: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP. Funkcjonował od 1.10.2015 r. na terenie powiatów: olsztyńskiego (grodzki, ziemski), lidzbarskiego, bartoszyckiego, mrągowskiego i kętrzyńskiego. W 2018 r. OWES w Olsztynie objął wsparciem 217 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 37 PES. W wyniku działalności OWES 31 grup inicjatywnych wypracowało założenia, co do utworzenia PES. Dzięki wsparciu OWES utworzono 14 organizacji pozarządowych, prowadzących działalność gospodarczą lub działalność odpłatną pożytku publicznego. Ponadto udzielił wsparcia: 49 PES w tym 37 organizacjom pozarządowym, 12 spółdzielniom socjalnym, podmiotom reintegracyjnym (1 WTZ, 1 ZAZ, 10 KIS, 3 CIS). OWES zatrudniał 3 doradców biznesowych, którzy mieli pod opieką 8 spółdzielni socjalnych.

3) **Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Nidzicy** prowadzony przez Nidzicką Fundację Rozwoju NIDA w partnerstwie z Działdowską Agencją Rozwoju S.A. Funkcjonował od 1.10.2015 r. Zasięg: powiaty nidzicki, działdowski, szczycieński, nowomiejski. Zatrudniał 1 doradcę biznesowego i 2 opiekunów. OWES w Nidzicy w 2018 r. objął wsparciem 97 osób oraz 30 PES-ów. Pracował z 4 grupami inicjatywnymi pod kątem utworzenia PS. Dzięki wsparciu OWES utworzono 11 organizacji pozarządowych, prowadzących działalność gospodarczą lub działalność odpłatną pożytku publicznego. Ponadto udzielił wsparcia 23 spółdzielniom socjalnym, 16 organizacjom pozarządowym oraz podmiotom reintegracyjnym (1 ZAZ, 1 WTZ).

4) **Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w Ełku** prowadzony przez Stowarzyszenie ESWIP w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Adelfi z Ełku od 1.10.2015 r. Zasięg: powiaty ełcki, gołdapski, olecki, piski, giżycki, węgorzewski. W 2018 r. OWES zatrudniał 2 doradców biznesowych (łącznie 3/4 etatu) oraz 4 opiekunów biznesowych (łącznie 2 etaty). Doradca biznesowy ma nadzór nad wszystkimi PS objętymi wsparciem w projekcie. Wsparcie opiekunów biznesowych przeliczane jest w zależności od ilości miejsc pracy utworzonych w ramach dotacji z OWES, średnio na 1 etat przypada ok. 8 PS. W 2018 r. OWIES w Ełku objął wsparciem: 73 osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, 37 PES. Ponadto wsparcie otrzymały 102 organizacje pozarządowe, 5 CIS-ów, 1 WTZ, 1 ZAZ oraz 14 spółdzielni socjalnych. Dzięki wsparciu OWES utworzono

3 organizacje pozarządowe, prowadzące działalność gospodarczą lub działalność odpłatną pożytku publicznego. Ponadto 11 grup inicjatywnych w wyniku działalności OWES wypracowało założenia, co do utworzenia podmiotu ekonomii społecznej.

1.1.5. utworzenie inkubatorów przedsiębiorczości społecznej w ramach OWES

Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej - to miejsce świadczenia kompleksowego wsparcia doradczego oraz animacyjnego umożliwiającego założenie, usprawnienie i profesjonalizację działalności podmiotów ekonomii społecznej. To miejsce dla osób zainteresowanych zdobyciem wiedzy i umiejętności w zakresie zakładania i prowadzenia spółdzielni socjalnych. Inkubator spełnia następujące funkcje:

- Animacja – inspirowanie i mobilizowanie do działania, wsparcie tworzenia i rozwoju inicjatyw, projektów, partnerstw lokalnych ukierunkowanych na rozwój ekonomii społecznej.
- Doradztwo - wsparcie procesu tworzenia i towarzyszenie w rozwoju podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Udzielanie doradztwa podstawowego i specjalistycznego z zakresu: prawa, księgowości, biznesowego, marketingowego itp. w formie spotkań bezpośrednich i konsultacji mailowych.

W perspektywie finansowej 2014-2020 inkubatory funkcjonują w ramach OWES. **Na dzień 31 grudnia 2018 r. w województwie funkcjonowało 12 inkubatorów przedsiębiorczości społecznej.**

OWIES w Elblągu prowadził w 2018 r. cztery Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej – w Elblągu, Braniewie, Ostródzie i Iławie. W ramach działalności Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej użyczano sprzęt i pomieszczenia na potrzeby podmiotów ekonomii społecznej.

OWES w Ełku prowadził Sieć Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej: w Ełku, Giżycku i Olecku, w ramach których prowadzone są usługi informacyjno-konsultacyjne dla osób zainteresowanych ekonomią społeczną, animacja wspierająca ekonomię społeczną wśród lokalnej społeczności, animacja do tworzenia PES, organizacja jednodniowych seminariów tematycznych, lekcji w szkołach, wsparcie zespołów ds. ES, organizacja spotkań coworkingowych i sieciujących. Inkubator jest wyposażony w sprzęt biurowy oraz salkę do spotkań. Z infrastruktury korzystają grupy inicjatywne PES i PS oraz NGO w ekonomizacji, które nie posiadają jeszcze własnych lokali lub sprzętu. W 2018 r. z infrastruktury wsparcia korzystały ww. grupy, które miały podpisane umowy w poprzednich latach, a także nowe podmioty/grupy. W IPS 1 – Ełk podpisano 8 nowych umów na korzystanie z infrastruktury wsparcia (łącznie od początku realizacji projektu podpisano 34 takie umowy), w IPS 2 – Giżycko – 9 nowych umów (łącznie 21), w IPS 3 – Olecko – 10 umów (łącznie 19).

OWES w Nidzicy prowadził dwa Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej - jeden prowadzony przez Fundację NIDA, IPS w Kamionce, drugi przez DAR S.A.

w Działdowie. W ramach działalności IPS, udostępniane były pomieszczenia na spotkania grup inicjatywnych oraz realizowane były spotkania animacyjne i doradztwo w ramach projektu OWES. Grupy inicjatywne korzystały ze sprzętu biurowego w celu wydruku lub powielenia potrzebnych dokumentów i materiałów.

W ramach OWES w Olsztynie w pięciu subregionach funkcjonowały 3 IPS: IPS1 (Olsztyn, powiat olsztyński), IPS2 (powiat mrągowski, kętrzyński) oraz IPS3 (powiat lidzbarski, bartoszycki). Inkubatory są ośrodkami odpowiedzialnymi za koordynację i rozwój ES na terenie poszczególnych powiatów. Jednocześnie odpowiadają za współpracę ze wszystkimi podmiotami, których celem jest wzmacnianie sektora ES, a także tworzenie skutecznych rozwiązań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Mapa nr 6. Mapa zasięgu Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej w 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne.

1.1.6. kontynuacja systemu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw społecznych: dotacje i wsparcie pomostowe itp.

Zgodnie z „Wytocznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020” w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych udzielane będzie wsparcie w postaci bezzwrotnych środków (dotacji) na tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w przedsiębiorstwach społecznych, przy czym tworzenie miejsc pracy

może odbywać się poprzez tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych, tworzenie miejsc pracy w już istniejących przedsiębiorstwach społecznych, a także poprzez tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej pod warunkiem przekształcenia tych podmiotów w przedsiębiorstwa społeczne.

Zgodnie z ww. Wytycznymi dotacje będą przyznawane na podstawie biznesplanu, a ich przyznaniu będą towarzyszyć usługi służące nabyciu wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, nabyciu i rozwijaniu kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, a także służące uzyskaniu przez przedsiębiorstwa społeczne stabilności funkcjonowania i przygotowaniu ich do w pełni samodzielnego funkcjonowania po zakończeniu procesu inkubacji.

Operatorami bezwrotnego wsparcia dotacyjnego i powiązanych z tym usług są Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. W 2018 r. dotacje i wsparcie pomostowe były udzielane przez wszystkie 4 OWES-y, tj:

OWES w Elku – w 2018 r. przyznano dotacje na **utworzenie 45 nowych miejsc pracy** w nowopowstających lub/i istniejących przedsiębiorstwach społecznych. Wysokość przyznanych dotacji to 1 080 000 zł. Przyznano wsparcie pomostowe podstawowe dla 38 osób w wysokości 421 800 zł oraz przedłużone wsparcie pomostowe dla 35 osób w wysokości 262 500 zł.

OWES w Elblągu- w 2018 r. odbyły się 3 rundy konkursowe w ramach Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej. Dotacje o łącznej kwocie 888 000,00 zł przyznano 12 podmiotom, utworzono **42 miejsca pracy**.

OWES w Olsztynie - Działowska Agencja Rozwoju S.A. wypłaciła środki finansowe w ramach jednorazowej dotacji inwestycyjnej dla podmiotów nowo tworzonych i istniejących w kwocie 881 517,70 zł. W roku 2018 r. podpisano 9 umów o jednorazową dotację inwestycyjną, na utworzenie łącznie 28 stanowisk pracy. Dodatkowo podpisano 9 umów o wsparcie pomostowe. Łączna wartość wypłaconych środków wsparcia pomostowego wynosi 1 120 600 zł

OWES w Nidzicy- w roku 2018r. w ramach funkcjonującego w strukturach OWES Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej podpisano 17 umów na przyznanie wsparcia finansowego na zatrudnienie 50 osób w wysokości 1 200 000,00 zł. W związku z wypłacaniem II transzy umów podpisanych również w 2017 roku łączna kwota wypłaconych dotacji w 2018 r. to 1 336 800,00 zł. Jednocześnie podpisano: 20 umów o przyznanie podstawowego wsparcia pomostowego na kwotę 651 200,00 zł, z czego wypłacono 764 050,00 zł (w sumie z rokiem 2017) oraz 24 umowy o przyznanie przedłużonego wsparcia pomostowego na kwotę 534 000,00 zł, z czego wypłacono do tej pory 477 500,00 zł.

1.1.7. upowszechnienie informacji na temat pożyczek, poręczeń, social venture capital i innych instrumentów wsparcia finansowego

W wyniku doświadczeń pilotażowego programu dotyczącego pożyczek dla PES, w roku 2018 wdrażano stały instrument wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej, którym jest Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej, zarządzany przez BGK. Środki przeznaczone na pożyczki pochodzą

z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) oraz wkładu własnego TISE.

Pożyczki udzielane są w 4 makroregionach Polski mikro, małym i średnim przedsiębiorcom społecznym: spółdzielniom socjalnym, organizacjom pozarządowym, spółdzielniom pracy, inwalidów i niewidomych, kościelnym osobom prawnym, spółkom non-profit, podmiotom reintegracyjnym: Centrum Integracji Społecznej (CIS), Klubom Integracji Społecznej (KIS), Zakładom Aktywności Zawodowej (ZAZ) i Warsztatom Terapii Zajęciowej (WTZ).

Pożyczki są udzielane zarówno start'upom społecznym – organizacjom, które rozpoczęły działalność nie wcześniej niż 12 miesięcy przed dniem podpisania umowy pożyczkowej (Pożyczka na start), jak i przedsiębiorstwom społecznym działającym na rynku dłużej niż rok (Pożyczka na rozwój)¹¹.

Pożyczki dla województwa warmińsko-mazurskiego udzielane są w ramach limitu środków przydzielonych na tzw. Makroregion IV obejmujący województwa: warmińsko-mazurskie, pomorskie, zachodniopomorskie. W 2018 roku w ramach POWER udzielono wsparcia finansowego **25 podmiotom ekonomii społecznej**. Pożyczki otrzymało: 8 spółdzielni socjalnych, 7 stowarzyszeń, 4 fundacje, 3 spółdzielnie pracy oraz 3 spółki z o.o. non-profit – na łączną kwotę 1 781 000 złotych.

Kolejny instrument wsparcia finansowego realizowany przez TISE to **gwarancja do pożyczek dla PS** wdrażany na podstawie umowy między Europejskim Funduszem Inwestycyjnym a Towarzystwem Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych TISE SA w ramach Programu EaSI. Dotyczy on udzielania gwarancji do pożyczek dla przedsiębiorców społecznych. Dzięki umowie co najmniej 60 polskich i środkowoeuropejskich podmiotów ekonomii społecznej będzie miało łatwiejszy dostęp do finansowania. W ramach podpisanej umowy TISE wprowadziła nowy produkt- pożyczka dla przedsiębiorstwa społecznego z gwarancją EFI – EaSI¹².

Podmioty ekonomii społecznej z województwa warmińsko-mazurskiego mogą także ubiegać się zwrotne wsparcie finansowe od instytucji z naszego regionu. Do takich organizacji należy m. in.: Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie, która jest liderem w konsorcjum instytucji prowadzących fundusze pożyczkowe w ramach RPO WiM 2014-2020.

Misją Agencji jest działanie na rzecz rozwoju gospodarczego Warmii i Mazur, szczególnie poprzez wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości. Cel ten realizowany jest poprzez różnorodne działania związane z bezpośrednim wsparciem przedsiębiorstw w formie dotacji, udzielania pożyczek na rozwój działalności, doradztwo w różnorodnych formach i zakresie, organizowanie i prowadzenie szkoleń oraz działalność informacyjna.

Ponadto osoby zainteresowane zaciągnięciem zobowiązań finansowych mogą starać się o zwrotną dotację od następujących organizacji: Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA” w Nidzicy, Działdowska Agencja Rozwoju S.A. w Działdowie; Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” Sp. z o.o. w Działdowie,

¹¹ <https://tise.pl/offers/preferencyjna-pozyczka-dla-podmiotow-ekonomii-spoecznej/>, dostęp z dnia 30 kwietnia 2018 r.

¹² <https://tise.pl/offers/pozyczka-tise-easi-na-rozwoj-przedsiębiorstw-spoecznych/>, dostęp z dnia 30 kwietnia 2018 r.

Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości „ATUT” w Ostródzie, Stowarzyszenie „Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pasłęka” w Pasłęku, Fundacja Rozwoju Regionu Łukta, Węgorzewski Fundusz Pożyczkowy dla Przedsiębiorców Powiatu Węgorzewskiego.

Szczegółowe informacje dotyczące instytucji i oferowanych przez nie funduszy pożyczkowych oraz poręczeniowych dla podmiotów ekonomii społecznej z województwa warmińsko-mazurskiego dostępne są zarówno w siedzibach organizacji, jak i na poniższych stronach internetowych: www.tise.pl, www.wmarr.olsztyn.pl, www.przedsiębiorczosc.nida.pl, www.darsa.pl, www.screp.pl, www.frrel.org.pl, www.atut.org.pl, www.fwpr.org.

1.1.8. dalsze inicjowanie procesu tworzenia zespołów ds. ekonomii społecznej oraz wsparcie istniejących zespołów na poziomie samorządów lokalnych

W 2018 r. działalność prowadziły **23 powiatowe i miejskie zespoły ds. ekonomii społecznej, z czego 17 działało jako zespół formalny**, powołany uchwałą samorządu, natomiast 6 jako zespół nieformalny.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez OWES w Ełku: w 2018 r. odbywało się wsparcie nieformalnego Zespołu ds. ES w powiecie ełckim, przygotowywanie dokumentacji do formalizacji zespołu przez Zarząd Powiatu. Odbyło się 7 spotkań Zespołu oraz dodatkowo 3 spotkania Zespołu z ekspertem.

W powiecie piskim w dniu 23 czerwca 2017 r. Uchwałą Zarządu Powiatu został powołany powiatowy Zespół ds. ekonomii społecznej. W skład Zespołu weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz samorządów i ich jednostek organizacyjnych z obszaru gmin: Pisz, Ruciane Nida, Orzysz oraz Biała Piska. W 2018 r. odbyło się 9 spotkań Zespołu ds. Ekonomii społecznej oraz 4 spotkania Zespołu z ekspertem. W 2018 roku kontynuowane były prace nad Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej w powiecie piskim.

W Giżyckim Zespole ds. ES pracowano nad Programem Rozwoju ES (w grupach roboczych, jak i przy wsparciu eksperta). Animator pracował również nad inicjowaniem współpracy pomiędzy JST a PES (zlecenie usług społecznych, a także prowadzenie przez PES mieszkań chronionych). Odbyło się 8 spotkań Zespołu i grup roboczych oraz dodatkowo 3 spotkania z ekspertem.

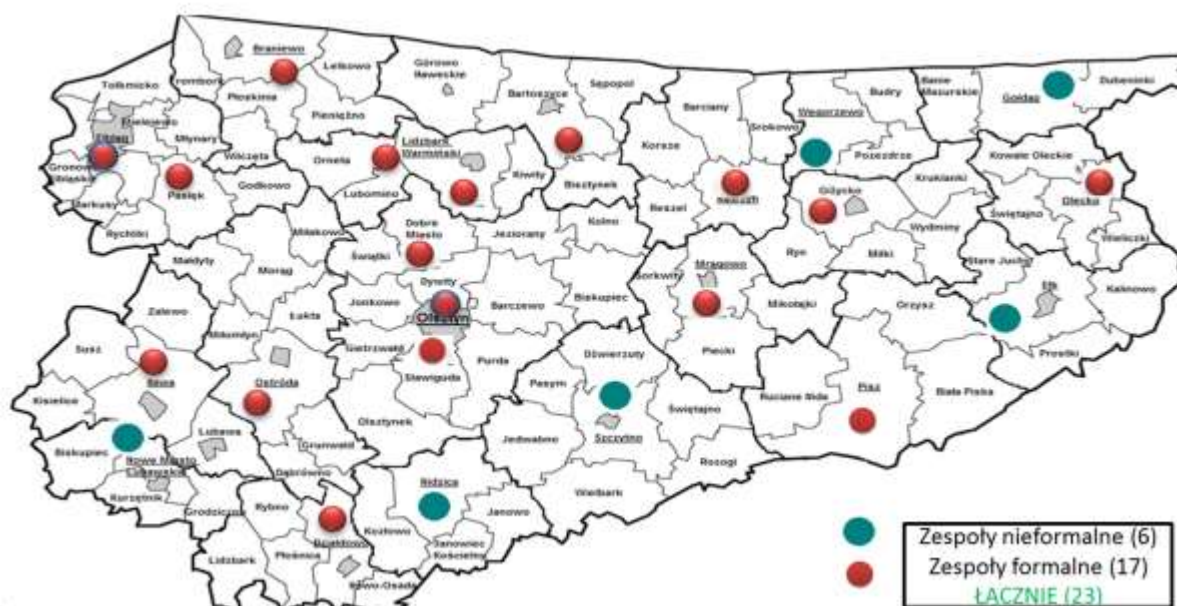
W październiku 2017r. Uchwałą Zarządu Powiatu Oleckiego został powołany powiatowy Zespół ds. ekonomii społecznej. W skład zespołu weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz samorządów i ich jednostek organizacyjnych. W 2018 roku kontynuowane były spotkania Powiatowego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej w Olecku w tym spotkania z ekspertami. Zostały również zainicjowane działania wsparcia dla grup roboczych ds. ekonomii społecznej w gminach Świętajno i Kowale Oleckie. Grupa w gminie Świętajno podjęła się współpracy przy opracowaniu wniosku o dofinansowanie w ramach RPO WiM na lata 2014-2020, Działanie 11.2.3., wspierała również działania przy realizacji projektu Polski Cyfrowej „Ja w Internecie“, a także wspomagała inicjatywy związane z powoływaniem Kół Gospodyń Wiejskich w społecznościach wiejskich gminy. Odbyło się 7 spotkań Zespołu i grup roboczych oraz dodatkowo 4 spotkania z ekspertami.

Na terenie powiatu węgorzewskiego OWES udzielał wsparcia Zespołowi ds. ES, który Uchwałą z dnia 7 lutego 2018 r został formalnie powołany przez Zarząd Powiatu. W skład Zespołu weszły podmioty z obszaru powiatu węgorzewskiego reprezentujące sektor publiczny, społeczny i gospodarczy. W 2018 r. odbyły się 3 spotkania z ekspertami oraz spotkania nt. spraw formalnych zespołu, regulaminu pracy, współpracy z PES, działań KIS-u (łącznie 5 spotkań). W 2018 r. odbywały się spotkania zespołów ds. ekonomii społecznej we wszystkich powiatach objętych wsparciem Ośrodka OWIES w Elblągu: elbląskim (grodzkim i ziemskim), braniewskim, iławskim, ostródzkim. W 2018 r. przeprowadzono 14 spotkań zespołów ds. ekonomii społecznej.

Na terenie objętym wsparciem OWES w Nidzicy w 2018 roku funkcjonował Powiatowy Zespół ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej w Działdowie oraz powstały dwa nowe: Powiatowy Zespół ds. Ekonomii Społecznej w powiecie nidzickim (22.01.2018r.) oraz Powiatowy Zespół ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej w powiecie szczycieńskim (20.02.2018r.). W ramach animacji lokalnej w powiecie nowomiejskim odbyły się grupowe i indywidualne spotkania z przedstawicielami jst w celu zapoznania ich z tematem es, PS, przedstawiano korzyści ze stosowania klauzul społecznych, zlecania zadań publicznych przedsiębiorstwom społecznym oraz przedstawiono, jak stworzyć dobre warunki do powstawania i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych. W marcu 2018 r. odbyło się spotkanie informacyjno-organizacyjne Zespołu ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej i Przedsiębiorczości w powiecie nowomiejskim, jednak z różnych przyczyn formalnie zespół nie został powołany.

Na terenie każdego powiatu z terenu działania OWES w Olsztynie funkcjonują Zespoły ds. ES, w których obsługę merytoryczną zaangażowany jest OWES. W 2018 r. pracownicy OWES w Olsztynie uczestniczyli i współprowadzili posiedzenia Zespołów.

Mapa nr 7. Mapa funkcjonujących w 2018 r. w woj. warmińsko-mazurskim powiatowych i miejskich zespołów ds. ekonomii społecznej.

Źródło: Opracowanie własne ROPS.

1.1.9. tworzenie regionalnych partnerstw/ sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy), partnerstw/ sieci podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, OWES z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa, klastry przedsiębiorstw itp.

I. tworzenie regionalnych partnerstw/ sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy)

W 2018 r. na poziomie regionalnym nie tworzących inicjatyw franczyzowych. System franczyzowy jest systemem sprzedaży towarów, usług lub technologii, który jest oparty na ścisłej i ciągłej współpracy pomiędzy prawnie i finansowo odrębnymi i niezależnymi przedsiębiorstwami: franczyzodawcą i jego indywidualnymi franczyzobiorcami. W przypadku franczyzy społecznej należy uwzględnić rozszerzenie tworzonego systemu o aspekty związane z przenoszeniem misji i działalności służącej celom społecznym sektora działającego nie dla zysku (sektor ekonomii społecznej i przedsiębiorczość społeczna).

II. tworzenie regionalnych partnerstw sieci podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)

Warmińsko-Mazurska Sieć Kooperacji Podmiotów Ekonomii Społecznej o Charakterze Reintegracyjnym została powołana w grudniu 2016 r. w Lidzbarku Warmińskim przez 49 podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej (KIS, CIS, ZAZ, WTZ). Sieć posługuje się nazwą: **Regionalna Platforma Współpracy na rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej** i działa na podstawie przyjętego Regulaminu. Uczestnictwo podmiotów reintegracyjnych jest dobrowolne i nieodpłatne. Sieć powstała z potrzeby skoordynowania działań związanych z reintegracją społeczno-zawodową osób wykluczonych społecznie na poziomie województwa warmińsko-mazurskiego i wymiany informacji pomiędzy funkcjonującymi w regionie podmiotami reintegracyjnymi. Na dzień 31 grudnia 2018 r. Platforma skupiała **58 członków**. W ramach projektu w 2018 r. ROPS zorganizował 2 spotkania wzmacniające Sieć:

- Spotkanie 24-25.05.2018 r. w Mrągowie - celem spotkania było dalsze wzmocnienie regionalnej sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym oraz wymiana informacji i doświadczeń KIS, CIS, ZAZ, WTZ z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.;
- Spotkanie 22-23.11.2018 r. w Lidzbarku Warmińskim – celem spotkania było zacieśnienie współpracy podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym z jednostkami systemu pomocy społecznej, powiatowymi urzędami pracy, ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oraz Lokalnymi Grupami Działania. Podczas spotkania dokonano wyboru nowych władz Platformy na kolejną kadencję. Ponadto w 2018 r. dla członków Platformy zorganizowano wizyty studyjne:

- 26-29 czerwca 2018 r. wyjazd studyjny zagraniczny do Włoch dla przedstawicieli środowiska ekonomii społecznej, w której udział wzięło 4 członków Platformy;
- 11-13.10.2018 r.- wizyta studyjna dla przedstawicieli CIS, KIS do woj. warmińsko-mazurskiego i podlaskiego (18 osób);

- 4-5 października 2018 r. - wizyta studyjna dla przedstawicieli ZAZ, WTZ do woj. warmińsko-mazurskiego (16 osób).

III. Inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, OWES z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa, klastry przedsiębiorstw itp.

Założeniem projektu pozakonkursowego ROPS z zakresu koordynacji ekonomii społecznej w regionie jest pogłębianie współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. W związku z powyższym, w spotkaniach organizowanych w ramach projektu mogli brać udział również przedstawiciele jednostek pomocy społecznej, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, powiatowych urzędów pracy.

W ramach II edycji projektu pozakonkursowego w latach 2018-2020 planuje się dalsze wsparcie kadry jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, m. in. w formie wyjazdów studyjnych.

Na poziomie lokalnym OWES-y podejmują współpracę z podmiotami o charakterze reintegracyjnym, OPS, szkołami i uczelniami wyższymi. Przykładem tej współpracy jest zawarte porozumienie podpisane 10.03.2017r. (porozumienie aktualne w 2018 r.) pomiędzy WAMA-COOP - OWES w Olsztynie a GOPS w Pieckach, dotyczące współpracy na rzecz rozwoju i upowszechniania możliwości tworzenia miejsc pracy oraz porozumienie podpisane 04.07.2017 r. (aktualne w 2018 r.) mające na celu rozwój ekonomii społecznej w Gminie Piecki. Stowarzyszenie WAMA-COOP podpisało również porozumienie z PCPR Olsztyn w sprawie współpracy na rzecz rozwoju i upowszechniania możliwości tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Gmina Prostki kontynuowała współpracę z CIS w Ełku i Alter CIS EŁK w zakresie pozyskiwania pracodawców, u których uczestnicy CIS mogą odbywać staż w ramach zatrudnienia socjalnego.

W Gminie Pasłęk zainicjowano współpracę uczestników KIS z PUP, OWES, MGOPS i organizacją pozarządową, w wyniku której utworzono przedsiębiorstwo ekonomii społecznej Akademia Młodego Geniusza.

W ramach inicjowania współpracy odbywały się również zajęcia z dziećmi nt. „Przedsiębiorcze dzieci” w Szkole Podstawowej w Nawiadach oraz szkolenia np. dla osób bezrobotnych „ABC Przedsiębiorczości” w Gminie Piecki.

1.1.10. wspieranie rozwoju instytucjonalnego i wsparcie rozwoju (w szczególności lokalnych) organizacji obywatelskich działających lub rozpoczynających działalność w sferze usług społecznych użyteczności publicznej, poprzez:

- a) upowszechnianie informacji o konkursach i organizowanie konkursów wspierających instytucjonalnie podmioty obywatelskie;
- b) systemowe szkolenia (m. in. doradztwo, tutoring i superwizje) dla animatorów i liderów lokalnych działających w sferze społecznej, gospodarczej i kulturalnej

Wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych w województwie, gminie lub mieście ma pozytywny wpływ na działalność trzeciego sektora, np. poprzez:

- działalność Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego reprezentującej sektor pozarządowy województwa (mając na uwadze rozwój społeczeństwa obywatelskiego, Rada działa na rzecz wzmocnienia, integracji organizacji pozarządowych i ich współuczestnictwa w przestrzeni publicznej);
- działalność centrów organizacji pozarządowych i centrów wolontariatów;
- funkcjonowanie Rad Działalności Pożytku Publicznego.

Jak wynika z informacji przekazanych przez gminy i powiaty z województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r. samorządy lokalne wspierały rozwój instytucjonalny i udzielały wsparcia na rzecz rozwoju lokalnych organizacji obywatelskich w następujący sposób:

Miasto i Gmina Węgorzewo: zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac społecznie użytecznych do utrzymania czystości i porządku w gminie;

Gmina Stare Juchy: wsparcie doradcze w założeniu stowarzyszenia oraz w przygotowaniu dokumentacji;

Gmina Susz: zlecenie zadań w zakresie usług społecznych użyteczności publicznej;

Gmina Piecki: dyżury doradcy ds. przedsiębiorczości społecznej w GOPS w Pieckach;

Powiat Olecki: doradztwo w zakresie tworzenia spółdzielni socjalnych;

Powiat Lidzbarski: nieodpłatne udostępnianie pomieszczeń w Starostwie Powiatowym w Lidzbarku Warmińskim pod działalność Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej, przekazywanie drogą e-malową informacji o istnieniu innych źródeł finansowania oraz nt. warsztatów, konferencji, szkoleń, seminariów, doradzania i udzielania pomocy technicznej w przygotowaniu ofert na realizację zadań publicznych.

1.1.11. promocja systemu wsparcia ekonomii społecznej

ROPS promował system wsparcia ES w województwie przede wszystkim w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną. Podczas ogólnowojewódzkiej konferencji dyrektor ROPS zaprezentowała stan rozwoju ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim, z uwzględnieniem aktualnego systemu wsparcia ekonomii społecznej. Promocja OWES-ów odbywała się także podczas spotkań z podmiotami reintegracyjnymi.

1.1.12. monitoring i ewaluacja efektywności działania systemu

Realizacja prawidłowej polityki wobec ekonomii społecznej wymaga kompleksowej i stale aktualizowanej wiedzy o stanie sektora i jego otoczeniu. W ramach KPRES określono niezbędne działania mające na celu zapewnienie dostępu do wiarygodnych danych o sektorze ekonomii społecznej.

W działaniu IV.4 pn. „*Monitoring ekonomii społecznej*” wskazano m.in. potrzebę stałego monitoringu ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, dotyczącego dynamiki rozwoju sektora, osiągniętych efektów ekonomicznych, działalności w sferze społecznej, a także aktywności jednostek publicznych na rzecz ekonomii społecznej. Jako istotne uznano prowadzenie badań dotyczących zarówno kondycji sektora ekonomii społecznej, jak i oceny polityki publicznej prowadzonej w tym obszarze. Kompleksowe i stale aktualizowane informacje dotyczące sektora oraz jego otoczenia umożliwią bieżące monitorowanie stanu realizacji działań podjętych do realizacji w ramach KPRES, a także stanowić będą podstawę do formułowania polityki publicznej adresowanej do sektora ekonomii społecznej.

Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w partnerstwie z Głównym Urzędem Statystycznym realizuje projekt pn. „*Zintegrowany system monitorowania sektora ekonomii społecznej*” (działanie 2.9 PO WER pn. „*Rozwój ekonomii społecznej*”). Celem projektu jest stworzenie kompleksowego systemu monitorowania sektora ekonomii społecznej. W 2018 r. trwały konsultacje dotyczące zakresu danych, które będą mogły służyć do monitorowania kondycji sektora ekonomii społecznej. Główny Urząd Statystyczny realizuje również projekt „*Statystyka dla polityki spójności. Wsparcie systemu monitorowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz programowania i monitorowania polityki spójności po 2020 roku.*” W ramach projektu GUS jako instytucja kluczowa w procesie monitorowania polityki spójności, realizuje trzy zadania:

1. Prowadzenie prac badawczych, które pozwolą na monitorowanie efektów interwencji wdrażanych w ramach polityki spójności na poziomie krajowym i regionalnym - jednym z siedmiu obszarów jest monitorowanie rynku pracy i wykluczenia społecznego;
2. Promocja i upowszechnianie wyników badań;
3. Rozwój systemu monitorowania STRATEG – gromadzi wskaźniki wykorzystane do monitorowania realizacji strategii obowiązujących w Polsce (na poziomie krajowym, ponadregionalnym i wojewódzkim).¹³

30 października 2018 roku w Warszawie w siedzibie GUS odbyło się seminarium „Statystyka dla polityki spójności”, którego celem było przedstawienie wyników prac badawczych wspomagających proces programowania, monitorowania i ewaluacji polityki spójności. Podczas spotkania przedstawione zostały wyniki badań dwóch projektów badawczych dotyczących sektora ekonomii społecznej. Pierwszy raport dotyczył badania pn. „*Usługi integracji społeczno-zawodowej na poziomie powiatów*”. W ramach prowadzonej pracy badawczej pozyskane zostały dane od organów

¹³ Informacje na temat projektu dostępne są na stronie <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/statystyka-dla-polityki-spojnosci/statystyka-dla-polityki-spojnosci-2016-2018/>, (dostęp w dniu 9 05.2019 r.

administracji rządowej i samorządowej na temat podmiotów reintegracyjnych CIS, KIS, WTZ i ZAZ. Raport dostępny jest na stronie internetowej:

https://stat.gov.pl/files/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/6334/5/1/1/raport_uslugi_integracji_spoleczno-zawodowej_na_poziomie_nts_4.pdf

Drugie badanie pn. „Spółdzielczość sprzyjająca włączeniu społecznemu i zawodowemu” dotyczyło analizy uwarunkowań rozwoju oraz efektów działalności wybranych typów spółdzielni (socjalnych, pracy, inwalidów i niewidomych). Analizie poddano uwarunkowania wpływające na zdolność do trwałego działania i rozwoju oraz przedstawiono efekty podejmowanych przez spółdzielnie działań w określonych warunkach. Raport końcowy dostępny na stronie: <https://stat.gov.pl/statystyki-eksperymentalne/kapital-ludzki/spoldzielczosc-sprzyjajaca-wlaczeniu-spolecznemu-i-zawodowemu,7,1.html>

W kolejnych etapach realizacji projektu ma powstać użyteczne narzędzie do monitorowania m.in. sektora ekonomii społecznej i solidarnej.

Cel 1.2 Podniesienie kompetencji kadry wspierającej ekonomię społeczną.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

1.2.1. podejmowanie działań na rzecz systematycznego badania potrzeb kadr wspierających ES w zakresie doskonalenia i doształcania oraz określenie metod zaspokojenia tych potrzeb

Instytucje wspierające ekonomię społeczną podejmują działania na rzecz badania potrzeb swoich kadr. OWIES w Elblągu badał potrzeby kadry wspierającej ekonomię społeczną w zakresie doskonalenia i doształcania podczas rozmów pracowniczych, które przeprowadzane są co roku. W 2018 r. wśród osób zatrudnionych w projekcie OWES w Nidzicy przeprowadzono na podstawie ankiet rozeznanie nt. potrzeb szkoleniowych pracowników. OWES w Olsztynie prowadzi regularny, okresowy monitoring PS na swoim terenie. Podczas badania przedstawiciele poszczególnych podmiotów mogą na bieżąco zgłaszać zapotrzebowanie na usługi w zakresie doskonalenia i doształcania swoich kadr oraz innej tematyki.

1.2.2. podejmowanie działań na rzecz doskonalenia i doształcania kadr instytucji wspierających ekonomię społeczną (poprzez szkolenia, seminaria, wizyty studyjne itp.)

Pracownicy instytucji wspierających ES w 2018 r. na bieżąco podwyższali swoje kwalifikacje, biorąc udział w szkoleniach, seminariach. Ponadto kadra edukuje się poprzez udział w wizytach studyjnych, dzięki którym ma możliwość zapoznania się z funkcjonowaniem ciekawych inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości społecznej w regionie, czy Polsce.

OWES Nidzica: w 2018 r. zostało przeprowadzonych kilka spotkań, podczas których przekazywana była wiedza i informacje nt. obowiązujących aktów prawnych dot. es i PS, zmian w wytycznych oraz innych zagadnień związanych z oferowanym

wsparciem dla beneficjentów w ramach projektu OWES. Przedstawiciele kadry OWES uczestniczyli także w spotkaniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie, w spotkaniach monitoringowych, wizytach studyjnych oraz seminariach i konferencjach.

OWES Elk: pracownicy OWES biorą udział w spotkaniach, wizytach studyjnych, itp. organizowanych przez ROPS; uczestniczą w ogólnopolskich spotkaniach sieciujących OWES oraz w spotkaniach branżowych dla doradców kluczowych, doradców biznesowych, animatorów, itp. Kadra OWES w czerwcu 2018 r. zakończyła udział w szkoleniach prowadzonych w ramach projektu „Forum Aktywności Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej” realizowanym przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego OIC Poland” w następującym zakresie: Profesjonalista OWES I stopnia – szkolenie z zakresu kluczowych kompetencji dla doradców i animatorów – 4 osoby; Profesjonalista OWES II stopnia – szkolenie z zakresu kluczowych kompetencji dla doradców i animatorów – 1 osoba; Konsultant regionalny ds. zamówień publicznych – 1 osoba; Doradca biznesowy – 2 osoby. W drugiej edycji szkoleń udział bierze 1 osoba (szkolenie „Profesjonalista OWES”), planowany termin ukończenia – czerwiec 2019r. Pracownicy **OWIES w Elblągu** w 2018 r. uczestniczyli w szkoleniach podnoszących kwalifikacje oraz wizytach studyjnych do podmiotów ekonomii społecznej w Polsce i krajach Unii Europejskiej (Niemcy, Włochy, Węgry).

W 2018 r. Kadra **OWES Olsztyn** uczestniczyła w szkoleniach, doradztwach i konferencjach takich jak.: ogólnopolskie branżowe/tematyczne spotkanie sieciujące dla kadry kierowniczej OWES 6-7 lutego 2018 r. -Warszawa, Seminarium „Młodzież w praktyce” - Program wspierania inicjatyw młodzieżowych w województwie warmińsko-mazurskim 19 kwietnia 2018 r. - Olsztyn, konferencja Projektu SBPIN - South Baltic Public Innovators Network „Zrównoważonemu rozwojowi, włączeniu społecznemu oraz miast przyjaznych wiekowi -24-26 kwietnia 2018 r. - Gdynia, konferencja „Potencjały rozwojowe ekonomii społecznej w Polsce i Europie” 10 maja 2018 r. - Olsztyn, Udział w IV Kętrzyńskim Dniu Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej 19 maja 2018 r. - Kętrzyn, udział w posiedzeniu platformy sieciującej OWES województwa warmińsko mazurskiego 24-25 maja 2018 Mrągowo, Udział w konferencji pn: „Innowacje w rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej – doświadczenia regionalne i krajowe” 8 czerwca 2018 r. - Olsztyn, udział w II ogólnopolskim Spotkaniu Sieciującym OWES 12-13 czerwca 2018 r. Warszawa, udział w II Mrągowskim Rodzinnym Pikniku Rowerowym w klimacie ekonomii społecznej 1 lipca 2018 r.- Mrągowo, udział w VII Sportowo-Rekreacyjnym Pikniku Rodzinnym z cyklu „Dni Osadnika w klimacie zlotowo-biwakowym z Ekonomią Społeczną” 8 września 2018 r. - Bartoszyce, udział w Targach Ekonomii Społecznej 25 września 2018 r. Orneta, udział w konferencji „Europejski Tydzień Miast i Regionów” 9-10 października 2018 r. Bruksela, udział w II Ogólnopolskim Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej 24-25 października r. Warszawa, udział w I Forum Przedsiębiorczości Społecznej 9-10 listopada 2018 r. - Olsztyn, udział w posiedzeniu Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej 22-23 listopada 2018 r. - Lidzbark Warmiński.

1.2.3. regularna wymiana doświadczeń kadr wspierających ekonomię społeczną m.in. poprzez organizację regionalnych spotkań sieciujących

Regularna wymiana doświadczeń kadr wspierających ekonomię społeczną zatrudnionych w strukturach OWES z terenu Warmii i Mazur odbywa się podczas cyklicznych spotkań sieciujących OWES-y z całego województwa.

W 2018 r. na poziomie regionalnym OWES-y spotykały się podczas spotkań monitoringowych, spotkań w ramach Warmińsko-Mazurskiej Sieci OWES oraz spotkań roboczych w ROPS.

Pierwsze spotkanie dla przedstawicieli Warmińsko-Mazurskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej odbyło się w dniu 3 stycznia 2018 roku. W spotkaniu, dotyczącym ustalenia zakresu współpracy ROPS i OWES Olsztyn w obszarze rozwoju ekonomii społecznej w szkolnictwie na terenie subregionu olsztyńskiego, uczestniczyli specjaliści ds. ekonomii społecznej zatrudnieni w projekcie „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” z ROPS oraz przedstawiciele Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP.

W dniu 2 lutego 2018 r. odbyło się spotkanie monitoringowe przedstawicieli OWES i ROPS, na którym omówione zostały bieżące sprawy związane z funkcjonowaniem OWES-ów oraz Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej, a także kwestie dotyczące dalszego rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim.

Kolejne spotkanie instytucji wspierających ekonomię społeczną zorganizowane było 20 marca 2018 r. w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie. Głównym celem spotkania było omówienie koncepcji funkcjonowania Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej oraz zaleceń dotyczących ewaluacji wsparcia rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.

Podczas spotkania w dniu 26 kwietnia 2018 r. omówione zostały kwestie związane z zasadami i regulaminem konkursu nr: RPWM.11.03.01-IZ.00-28-001/18 oraz możliwościami dofinansowania w ramach Osi Priorytetowej 11 „*Włączenie społeczne*” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Na spotkaniu przekazane zostały również informacje związane z możliwością promocji sektora ekonomii społecznej na portalu turystycznym samorządu województwa www.mazury.travel.

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w Ełku wraz z ROPS w Olsztynie 11 czerwca 2018 r. zorganizował spotkanie monitoringowe dotyczące postępu realizowanych działań wynikających z funkcjonowania OWES w Ełku oraz IPS w subregionie ełckim. Następnie przedstawione zostały inicjatywy podjęte przez animatorów OWES w Ełku, w środowisku popegeerowskim we wsiach Chełchy i Wronki. Celem podjętych inicjatyw było rozwijanie kompetencji zawodowych tj.: pomoc przy zakładaniu działalności, wpisie do KRS, współpraca z samorządem oraz wszelkie działania aktywizacyjne.

W dniu 24 sierpnia 2018 r. Lokalna Grupa Działania „Południowa Warmia” wraz z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej zorganizowała w Łajszach spotkanie LGD - OWES. Głównym celem spotkania było nawiązanie współpracy międzyinstytucjonalnej organizacji działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców Warmii i Mazur. W trakcie spotkania odbyły się warsztaty,

podczas których uczestnicy wskazali najważniejsze wyzwania i problemy, z którymi borykają się w swoim lokalnym środowisku.

Kolejnym działaniem dedykowanym dla OWES była zagraniczna wizyta studyjna między innymi dla przedstawicieli OWES zorganizowana w ramach projektu pozakonkursowego ROPS w dniach 26-29 czerwca do regionu Lomabardii we Włoszech.

1.2.4. monitoring i ewaluacja systemu doskonalenia kadry wspierającej ES.

Ewaluacja Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej została zapisana w II edycji projektu pozakonkursowego ROPS w zakresie koordynacji ekonomii społecznej i zaplanowana na 2019 r.

Wskaźniki realizacji Priorytetu I: Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w województwie.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa do 2020	Wartość osiągnięta w 2018
1	liczba akredytowanych ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w województwie	4	4
2	liczba inkubatorów przedsiębiorczości społecznej w województwie	12	12
3	liczba spółdzielni socjalnych w województwie	130	83
4	liczba organizacji pozarządowych, które wskutek wsparcia OWES rozpoczęły działalność gospodarczą	21	35
5	liczba funkcjonujących na terenie województwa funduszy pożyczkowych	1	7
6	liczba funkcjonujących na terenie województwa funduszy poręczeniowych	1	1
7	liczba działających zespołów ds. ekonomii społecznej (powiatowych i gminnych)	21	23
8	Liczba porozumień/sieci/partnerstw zawartych przez KIS, CIS, ZAZ, WTZ	4	2
9	Liczba porozumień sieci/partnerstw zawartych przez przedsiębiorstwa społeczne	4	3
10	liczba regionalnych spotkań sieciujących kadry podmiotów wspierających ES	20 (co najmniej 2 razy w roku x 5 lat)	3

Liczba (4) akredytowanych ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w województwie wynika z procedury Akredytacji AKSES, zgodnie z którą w województwie warmińsko-mazurskim wnioski o akredytację mogły złożyć tylko trzy instytucje/partnerstwa. Natomiast w każdym z 4 subregionów działa OWES (realizowane są 4 projekty).

Priorytet II. Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej.

Priorytet II WPRES koncentruje się na działaniach służących podnoszeniu wiedzy i świadomości różnych grup społecznych nt. ekonomii społecznej oraz promocji marki i produktów ES. Długookresowym celem tych działań będzie uczynienie Warmii i Mazur regionem przyjaznym tworzeniu i funkcjonowaniu podmiotów ekonomii społecznej.

Cel 2.1. Wzrost poziomu wiedzy i doświadczenia w sektorze ekonomii społecznej wśród różnych grup społecznych województwa.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

2.1.1. prowadzenie kampanii społecznych o zasięgu regionalnym i lokalnym informujących o ekonomii społecznej, promujących jej idee, pozytywny wizerunek i kształtujących postawy konsumenckie, we współpracy z samorządami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi

W 2018 r. Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego prowadził regionalną kampanię informacyjno-promocyjną na temat ekonomii społecznej poprzez aktualizowanie strony internetowej www.es.warmia.mazury.pl, na której na bieżąco umieszczane były informacje na temat wszelkich działań w ramach projektu i inicjatyw związanych z rozwojem ekonomii społecznej. W 2018 r. stronę odwiedziło **59 153 internautów**, w tym po raz pierwszy gościło na stronie **8 534 internautów**.

Samorzady lokalne promowały tematykę ekonomii społecznej poprzez:

- informacje na tablicy ogłoszeń;
- ogłoszenia w lokalnej prasie;
- promocja w lokalnej telewizji - TV Węgorzewo;
- umieszczanie na stronie internetowej powiatu, gminy informacji nt. spotkań informacyjnych, warsztatów, seminariów, szkoleń skierowanych do osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- umieszczanie informacji nt. działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej na stronach jednostek organizacyjnych JST i organizacji partnerskich, tj. OPS, PCPR, PUP, LGD, LGR;

- prowadzenie i aktualizowanie wykazu organizacji pozarządowych na stronie internetowej powiatu (powiat lidzbarski);
- prowadzenie oddzielnych zakładki na portalach internetowych JST: powiat piski publikacja materiałów dotyczących ekonomii społecznej na stronie www.powiat.pisz.pl,
- powiat mragowski - prowadzenie zakładki na stronie internetowej www.mragowo.24.info Starostwa Powiatowego zawierającej informacje nt. es w powiecie,
- powiat węgorzewski - www.powiatwegorzewski.pl .

W Centrum Aktywności Lokalnej w gminie Wydminy, Urząd Gminy Wydminy zorganizował dwie konferencje dotyczące ekonomii społecznej, na które zaproszono przedstawiciele samorządu, organizacji pozarządowych, biznesu i jednostek podległych. W Powiecie Giżyckim młodzież I Liceum Ogólnokształcącego przygotowała projekt z zakresu ekonomii i ekologii, który poprzedzony został promocją ekonomii społecznej na terenie szkoły. Miasto Kętrzyn zorganizowało warsztaty ekonomii społecznej „Ekonomia Społeczna i budżet domowy“ oraz „Dzień Organizacji Pozarządowych Ekonomii Społecznej”.

2.1.2. upowszechnianie informacji o ekonomii społecznej na różnych spotkaniach (m.in. w samorządach i jednostkach podległych, promocja PES wśród przedsiębiorców);

Zadanie to realizowane było głównie przez działające w subregionach naszego województwa Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

W 2018 roku OWES w Olsztynie prowadził działania informacyjne, które dotyczyły m.in.: oferty wsparcia OWES Olsztyn, zasad prowadzenia działalności gospodarczej w PES, zasad zawiązywania i prowadzenia PES (w tym spółdzielni socjalnych), promowania przykładów dobrze prosperujących PES, czy partnerstw działających z udziałem PES i partnerów gospodarczych czy społecznych, możliwych do pozyskania środków na rozwój PES, zawiązywania i rozwoju partnerstw/ sieci współpracy lokalnych podmiotów oraz zmieniających się przepisów prawa dotyczących PES. OWES prowadził również działania animacyjno-promocyjne dla beneficjentów OWES nt. zawiązywania i rozwoju partnerstw, sieci współpracy lokalnych podmiotów, a także przedstawił dobre praktyki w środowisku lokalnym. Dodatkowo zawiązywane były grupy inicjatywne chcące założyć PES. Organizowano konferencje, wydarzenia związane z ES w regionie oraz wizyty studyjne w celu upowszechniania dobrych praktyk.

OWES w Nidzicy organizował spotkania informacyjne na terenie powiatów objętych wsparciem (działdowskim, nidzickim, nowomiejskim i szczycieńskim). Spotkania organizowane były w siedzibach urzędów gmin, urzędów miast, ośrodkach kultury, powiatowych urzędach pracy oraz ośrodkach pomocy społecznej. Uczestnikami spotkań były osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym w tym uczestnicy KIS, WTZ, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw społecznych, a także jednostek samorządu terytorialnego.

Na spotkaniach przedstawiano ofertę wsparcia merytorycznego OWES dot. dotacji na tworzenie nowych miejsc pracy w PS, przedstawiano korzyści z ekonomizacji organizacji pozarządowych, zachęcano władarzy i przedstawicieli JST do powoływania powiatowych zespołów ds. rozwoju es, stosowania klauzul społecznych oraz zlecenia zadań publicznych przedsiębiorstwom społecznym. Odbywały się spotkania indywidualne i grupowe.

W 2018 roku OWES w Ełku na spotkaniach animacyjnych, doradczych, seminariach, itp. animatorzy przedstawiali ofertę OWES z uwzględnieniem specyfiki grupy docelowej spotkania, tj. np. na seminarium dla podmiotów ekonomii społecznej przedstawiana jest oferta szkoleniowo-doradcza i dotacyjna, itp. Specjalista ds. animacji spotykał się z przedstawicielami samorządów, a także uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez inne jednostki - spotkanie zorganizowane przez Gminę Świętajno dla sołtysów wsi gminnych (27 lutego 2018 r. udział wzięło ok. 40 os.).

W 2018 r. odbyło się 15 spotkań informacyjnych nt. ekonomii społecznej oraz oferty OWIES w Elblągu. Uczestnikami byli przedstawiciele JST, PES oraz osoby niezrzeszone w organizacjach pozarządowych, a zainteresowane tematyką ES. Jak wynika z badania ankietowego gmin i powiatów w 2018 r., w samorządach lokalnych i jednostkach podległych organizowano spotkania powiatowych zespołów ds. ekonomii społecznej, a także szereg spotkań informacyjnych i promocyjnych, podczas których poruszano tematykę ekonomii społecznej.

2.1.3. rozwój współpracy z mediami poprzez objęcie patronatem medialnym wydarzeń związanych z ekonomią społeczną

Współpracę z mediami podejmowały głównie w 2018 r. funkcjonujące w regionie Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej.

OWES w Olsztynie prowadzi regularną promocję tematyki ES w lokalnych mediach. Działania OWES były przedstawiane w lokalnych gazetach, portalach internetowych oraz mediach społecznościowych m.in. Gazecie lidzbarskiej, Telewizji kablowej Bart-sat (Bartoszyce), Nasze miasto Kętrzyn.pl., owes.com.pl, wamacoop.pl, facebook.com.

Informacje związane z zagadnieniami ekonomii społecznej, przedsiębiorczością społeczną oraz dotyczące form wsparcia merytorycznego i finansowego w ramach oferty Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Nidzicy, zamieszczane były w biuletynie wydawanym przez Centrum Doradcze Programów Pomocowych w nakładzie 1000 egzemplarzy miesięcznie. Biuletyn dystrybuowany był na terenie powiatów: nidzickiego, działdowskiego, szczycieńskiego i nowomiejskiego. Prowadzona była również strona internetowa OWES Nidzica oraz funpage na portalu FB. Informacje dotyczące sektora ekonomii społecznej zamieszczane były na stronach Lidera (Fundacja NIDA) oraz Partnera (Działdowska Agencja Rozwoju S.A.).

W minionym roku OWES w Ełku współpracował z mediami poprzez audycje sponsorowane w lokalnym radio (2 audycje) oraz artykuły sponsorowane i umieszczane w lokalnych gazetach (3 artykuły). Zarówno artykuły jak i audycje dotyczyły promocji ekonomii społecznej, a także wydarzeń organizowanych w sektorze ekonomii społecznej subregionu ełckiego. W 2018 roku powstały również

2 nowe spoty o ekonomii społecznej, a wszystkich 6 spotów (4 z 2017 r. oraz 2 z 2018 r.) było emitowanych w regionalnej telewizji w okresie od kwietnia do grudnia 2018 roku. Prowadzona była również strona internetowa projektu, na której ukazywały się informacje nt. ES. Dodatkowo informacje nt. ES przekazywane przez OWES ukazywały się na stronach internetowych podmiotów współpracujących z Ośrodkiem.

W 2018 roku Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu realizował działania związane z promocją ekonomii społecznej w mediach. Informacje umieszczane były na portalach internetowych (owies.org.pl, eswip.pl, portel.pl, centrumelblag.pl, facebook.com, elblag.eu). Co miesiąc w mediach internetowych ukazywało się ok. 12 informacji nt. ekonomii społecznej i działalności Ośrodka. W 2018 r. zrealizowano 6 materiałów filmowych.

Jak wynika z badania ankietowego gmin i powiatów, w 2018 r. w samorządach lokalnych również współpracowano z mediami w celach promocyjnych, np.:

- Gmina Bartoszyce - publikacje na temat działalności podmiotów ekonomii społecznej w bezpłatnym kwartalniku *Echo Gminy*;
- Miasto Bartoszyce – dwie akcje promocyjne -ulotki, plakaty ok. 200 sztuk;
- Miasto i Gmina Morąg - BIP, FB/ Urząd Miasta;
- Gmina Biskupiec - Rozpowszechnianie w mediach informacji o podejmowanych inicjatywach w sektorze ekonomii społecznej;
- Gmina Wydminy - film promocyjny - HS PREKURSOR;
- Gmina Braniewo - gazeta lokalna *IKAT* - Gazeta Braniewska, strona internetowa;
- Miasto i Gmina Orneta - informacje w lokalnej prasie o działaniach stowarzyszeń, informacje na stronach Internetowych;
- Gmina Piecki - artykuł w *Kurierze Mrągowskim* oraz strona internetowa GOPS w Pieckach.
- Gmina Łukta - promocja przedsiębiorstwa „SAKWA” w gazetce lokalnej.

2.1.4. promowanie i wspieranie wspólnych projektów (samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą) w zakresie wykorzystywania przestrzeni publicznych dla aktywności obywatelskiej

W 2018 r., jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród wszystkich gmin i powiatów woj. warmińsko-mazurskiego, samorzady lokalne wykazywały się aktywnością w zakresie promowania i wspierania wspólnych projektów dotyczących wykorzystywania przestrzeni publicznych dla aktywności obywatelskiej. Szczególnie warte uwagi są działania podejmowane przez następujące samorzady:

Gmina Dubeninki:

1.Realizacja projektu w partnerstwie nieformalnym skierowanego do rodzin z terenu gminy w celu kształtowania odpowiedzialnego rodzicielstwa i postaw prospołecznych, współfinansowanego z EFS w ramach RPO WiM 2014-2020, Oś

11- Fundacja Na Rzecz Rozwoju Społeczno-Gospodarczego *Jak Nie My To Kto* z siedzibą w Morażu z GOPS w Dubeninkach;

2. Realizacja projektu we współpracy z Instytutem Badawczo-Szkoleniowym Sp. z o.o. w Olsztynie skierowanego do grupy osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym z zastosowaniem Metody Pomosty w ramach RPO WiM 2014-2020, Oś 11- Instytut Badawczo-Szkoleniowy Sp. z o. o. w Olsztynie z GOPS w Dubeninkach;

Gmina Grodziczno:

Organizacja ferii zimowych i letnich dla dzieci w świetlicach wiejskich, a także organizacja imprez: „Dzień Seniora”, „Dzień Matki”, „Dzień Kobiet”, „Festynu Plenerowego”, spotkania wigilijnego, krajoznawczego poznania terenu własnej gminy. Imprezy realizowane przez Koło Gospodyń Wiejskich;

Miasto Mrągowo:

Innowacyjny projekt przygotowujący młodzież do wejścia na rynek pracy-Miasto Mrągowo i Fundacja ALE;

Gmina Wydminy:

Projekt Synergia – głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych i integracja ze środowiskiem lokalnym 102 osób/26 rodzin, mieszkańców gminy Wydminy zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez objęcie ich kompleksowym wsparciem w latach 2017-2019 – realizacja Urząd Gminy/GOPS/Fundacja ARCHE;

Gmina Susz:

Zlecenie zadań w zakresie usług społecznych użyteczności publicznej;

Gmina Braniewo:

Współpraca Gminy ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Żelaznej Górze;

Miasto Kętrzyn:

Promowanie i wspieranie wspólnych projektów z organizacjami pozarządowymi np. w formie udzielania grantów;

Gmina Pasłęk:

Promowanie i wspieranie rozwoju Akademii Młodego Geniusza (AMG) - spotkania Stowarzyszenia z urzędem;

Powiat Węgorzewski:

Samorząd Powiatu wspiera finansowo i promuje jako członek zwyczajny funkcjonowanie Związku Stowarzyszeń LGD9, który w ramach swojej działalności prowadzi Centrum Animacji Społecznej (obszar powiatu węgorzewskiego i giżyckiego oraz Gmina Srokowo) oraz Klub Integracji Społecznej w Węgorzewie. Wspólnie z pozostałymi członkowskimi samorządami wspiera wdrażanie LSR 2016-2020 przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Wielkie Jeziora Mazurskie”, w ramach której realizowane jest m.in. zadanie dot. wykorzystania przestrzeni publicznej i aktywności obywatelskiej, w tym grup defaworyzowanych;

Powiat Nowomiejski:

„Festyn Charytatywny dla niepełnosprawnych uczniów szkoły” (Zespół Szkół Zawodowych w Kurzętniku); „Wystaw Rolniczo-Żywnościowa „Zielono mi”, I Gala Aktywności Lokalnej organizowana wspólnie z LGD „Ziemia Lubawska”.

2.1.5. utworzenie i prowadzenie banku wiedzy na temat ekonomii społecznej w województwie

Wiedzę na temat ekonomii społecznej w województwie w oparciu o badania własne, doświadczenia wynikające z prowadzonych działań, współpracę z sektorem ES oraz wydawane publikacje gromadziły ROPS oraz OWES-y według zasięgu terytorialnego działania. Wiedza ta jest udostępniana na stronach internetowych, wydawanych materiałach informacyjnych oraz na miejscu w siedzibach – w postaci biblioteczek ES.

Największą bazę wiedzy na temat ekonomii społecznej w regionie prowadzi nidzicki OWES (Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA). Biblioteka znajduje się w Punkcie Informacyjnym Ekonomii Społecznej zlokalizowanym w Przedsiębiorstwie Społecznym „Garncarska Wioska” w Kamionce k/ Nidzicy. Punkt czynny w godz. 8.00 – 16.00 od poniedziałku do soboty.

W punkcie są udostępniane w wersji drukowanej i elektronicznej:

- publikacje książkowe,
- czasopisma,
- opracowania, analizy,
- filmy poświęcone problematyce związanej z ekonomią społeczną.

Wykaz dostępnej publikacji znajduje się pod następującym linkiem:

<http://ekonomiaspoleczna.nida.pl/page/show/2097507795>.

Cel 2.2. Upowszechnienie ekonomii społecznej w systemie kształcenia formalnego i nieformalnego.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

2.2.1. spotkania i szkolenia motywujące dyrektorów szkół i nauczycieli do upowszechniania tematyki ekonomii społecznej. Realizacja zagadnień ekonomii społecznej na zajęciach „Podstawy przedsiębiorczości”, „Wiedza o społeczeństwie” oraz „Ekonomia w praktyce”. Inicjatywy podejmowane przez szkoły w celu upowszechniania ekonomii społecznej (przykłady dobrych praktyk);

Spotkania i szkolenia motywujące dyrektorów szkół i nauczycieli do upowszechniania tematyki ekonomii społecznej

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Kuratorium Oświaty w 2018 r. w środowisku szkolnym podejmowano następujące działania:

- zrealizowano zadania edukacyjne Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty dla nauczycieli i dyrektorów szkół pn. „Szkolnictwo zawodowe w relacji z pracodawcą”, „Perspektywy i praktyczne rozwiązania w doradztwie zawodowym”, „Wolontariat w szkole”, „Realizacja doradztwa zawodowego w szkole”, „U progu zmian w kształceniu zawodowym“;;

- prowadzone były spotkania Rady Dyrektorów Szkół Zawodowych powołanych przez Warmińsko-Mazurskiego Kuratora Oświaty;
- organizowane są Seminaria Branżowe przez W-M Kuratora Oświaty we współpracy z dyrektorami szkół zawodowych w poszczególnych powiatach, z udziałem lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli powiatowych urzędów pracy, dyrektorów szkół, doradców zawodowych, przedstawicieli JST;
- realizacja przez Kuratorium Oświaty w Olsztynie, Warmińsko – Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną oraz firmę ALNEA przy współudziale pracodawców Warmii i Mazur programu „Laboratorium“, który umożliwia uczniom kl. VII i VIII szkół podstawowych oraz kl. III gimnazjalnych poznanie zawodów w naturalnym środowisku pracy w ramach wycieczek zawodoznawczych.;
- spotkania z powiatowymi koordynatorami ds. doradztwa zawodowego w województwie warmińsko-mazurskim;
- pracownik Kuratorium Oświaty w Olsztynie (członek Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej) uczestniczył w 4 dniowej zagranicznej wizycie studyjnej do podmiotów ekonomii społecznej we Włoszech w okresie 26-29 czerwca 2018 r. w ramach projektu „Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach.“

Placówki doskonalenia nauczycieli nadzorowane przez W-MKO prowadziły wiele szkoleń dla dyrektorów i nauczycieli nt:

- „Ekonomia na co dzień – inspiracje ekonomiczne. Nowatorskie formy edukacji ekonomicznej i doradztwa zawodowego“,
- „Działaj-wzmacniaj-angażuj. Rola powiatowych sieci doradztwa zawodowego“,
- „Kształtowanie kompetencji w systemie edukacji na potrzeby rynku pracy“,
- „Perspektywy i praktyczne rozwiązania w doradztwie zawodowym“,
- Placówki doskonalenia zawodowego współpracują z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości, w ramach której propagowane są konkursy o tematyce ekonomicznej.

Szkoły wspomagane są w obszarze rozwijania kompetencji kluczowych, w tym w zakresie przedsiębiorczości. Nauczyciele i dyrektorzy szkół uczestniczyli w różnych szkoleniach i wydarzeniach związanych z ekonomią społeczną m.in.:

- „Szkoła jako miejsce rozwoju ekonomii społecznej“,
- „Przedsiębiorczość społeczna“,
- „Podstawy przedsiębiorczości“,
- „Ekonomia, biznes, edukacja“,
- „Rynek pracy XXI wieku“,
- „Absolwent na rynku pracy“,
- „Praktyczne zarządzanie przedsiębiorstwem, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi (branżowe symulacje biznesowe)“,
- „Efektywna i skuteczna współpraca z przedsiębiorstwami społecznymi“,
- „Młode pokolenie na rynku pracy“,
- „Innowacje w edukacji ekonomicznej i przedsiębiorczej“,
- Targach Ekonomii Społecznej,
- Forum Ekonomicznym.

Realizacja zagadnień ekonomii społecznej na zajęciach "Podstawy przedsiębiorczości", "Wiedza o społeczeństwie" oraz "Ekonomia w praktyce"

W 2018 r. w szkołach na Warmii i Mazurach przeprowadzono następujące zajęcia:

- zajęcia ekonomia i przedsiębiorczość – wprowadzanie uczniów w świat ekonomii i przedsiębiorczości;
- zajęcia z przedsiębiorczości i podstaw działalności gospodarczej - rozwijanie pasji i zdolności młodzieży szczególnie zainteresowanych ekonomią i podstawami przedsiębiorczości;
- podstawy przedsiębiorczości - poznanie zasad prowadzenia przedsiębiorstwa, planowanie własnej kariery zawodowej, poznanie obowiązujących w biznesie i relacjach pracodawca-pracownik zasad etycznych, propagowanie idei ekonomii społecznej i równości w zatrudnieniu oraz pracy organizacji pozarządowych, społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, społeczna odpowiedzialność biznesu;
- zajęcia ekonomia w praktyce - lekcje dotyczące rozumienia ekonomii społecznej oraz praca Metodą Prawdziwych Projektów. Realizacja projektów społeczno-edukacyjnych "Inni (Nie)Winni" oraz "Świadomi siebie -świadomi innych". Wspieranie uczniów przy realizacji projektów społecznych np. „Zwolnieni z teorii”;
- ponadto w ramach ekonomii w praktyce – zajęcia z zasad prowadzenia spółdzielni uczniowskiej, młodzieżowe miniprzedsiębiorstwo - zatrudnienie, prowadzenie działalności gospodarczej, ubezpieczenia społeczne, otwarta firma - biznes przy tablicy - pomysł na firmę, dzień przedsiębiorczości - jednodniowa praktyka w zakładzie pracy;
- zajęcia WOS - ekonomia na co dzień - zakładanie stowarzyszeń i organizacji, moja pierwsza praca.

W ramach projektu „Akademia Liderów” odbyło się badanie przedsiębiorczości wśród młodzieży. Uczniowie tworzyli biznesplany działalności gospodarczej, w tym spółdzielni socjalnych, kształtowana była umiejętność tworzenia projektów społecznych (w tym w ramach olimpiady Zwolnieni z Teorii), prezentacje przykładów organizacji pozarządowych, zasad działania fundacji i stowarzyszeń.

W Branżowych Szkołach I stopnia zajęcia z zakresu ekonomii społecznej realizowane są na zajęciach „Podstawy przedsiębiorczości” oraz na zajęciach „Podstawy działalności gospodarczej”- bezrobocie; zatrudnianie pracowników młodocianych; usługi bankowe; globalizacja gospodarki; rola pieniądza w gospodarce; budżet państwa; zasady gospodarowania. Na zajęciach uczniowie wyposażeni są w wiedzę z zakresu funkcjonowania gospodarki rynkowej w warunkach nasilających się procesów globalizacji i integracji europejskiej. Rozwijane są umiejętności niezbędne w dorosłym, aktywnym życiu zawodowym. U uczniów kształtowane są postawy aktywności, otwartości, kreatywności i podejmowania rozważnego ryzyka w realizowaniu własnej kariery zawodowej przy uwzględnieniu wartości etycznych.

Inicjatywy podejmowane przez szkoły w celu upowszechniania ekonomii społecznej (przykłady dobrych praktyk)

Do Kuratorium Oświaty w Olsztynie szkoły/placówki przesyłają przykłady dobrych praktyk, które są upowszechniane na stronie internetowej www.ko.olsztyn.pl

w zakładce: *Przykłady dobrej praktyki*. Dyrektorzy szkół/placówek zgłaszają innowacje pedagogiczne realizowane w szkole. Tematyka niektórych z nich związana jest z ekonomią/przedsiębiorczością społeczną, np. "Bezpieczeństwo ekonomiczne", "Regionalne podwórko-czyli międzyprzedszkolny spacer po Polsce". W szkołach w ramach innowacji pedagogicznych prowadzone są działania na temat ekonomii społecznej i przedsiębiorczości. Uczniowie brali również udział w Warmińsko-Mazurskim Tygodniu Karier.

W 2018 roku realizowane były również projekty z ekonomii społecznej m.in. „Ekologia w przedsiębiorczości”, „Na własne konto”, „Zawodowcy”, „Zakładamy działalność gospodarczą”, „Lekcja o Funduszach Europejskich”, „Zakładamy swoją firmę”, „Mini projekty edukacyjne”, „Lekcje z ZUS”, „Ekonomia na co dzień”, „Moc ekonomicznej aktywności mimo niepełnosprawności”, „Organizowanie wzajemnej pomocy, kształtowanie nawyków oszczędzania oraz celowego wykorzystywania środków”, „Ferie z Ekonomią”, „Szkolna Akademia Przyszłości”, „Wiem, umiem, potrafię”, „Jarmark Dobra”. Uczniowie pracują nad projektami grupowymi – zakładają i realizują mini-uczniowskie biura wycieczkowe, nagrywają filmy edukacyjne nt. wybranego zagadnienia związanego z ekonomią społeczną.

Uczniowie warmińsko-mazurskich szkół uczestniczyli w warsztatach na temat ekonomii społecznej m. in. przeprowadzonych przez Garncarską Wioskę w Kamionce, brali udział w wycieczkach np. do Garncarskiej Wioski, Przedsiębiorstwa Społecznego w Kamionce oraz uczestniczyli w spotkaniach z przedstawicielem z Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej - Stowarzyszenie ADELFI. Poznali również przykłady dobrych praktyk: funkcjonowanie w Elblągu Spółdzielni Socjalnej Eko-Wymiatacze założonej przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Sprawniejsi”, a także działalność Stowarzyszenia Centrum Ochotników Cierpienia Diecezji Elbląskiej.

Szkoły współpracowały z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami na rzecz ludzi starszych, potrzebujących, niepełnosprawnych np. z: Fundacją „Siepomaga.pl”, Nidzicką Fundacją Rozwoju „NIDA”, Spółdzielnią Socjalną Tradycja Smaków, z Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości w Warszawie: organizacja Dnia Przedsiębiorczości - jednodniowe praktyki uczniów w zakładach pracy i instytucjach oraz wycieczki. W szkołach miały miejsce również inne inicjatywy, np.:

- prowadzenie lekcji otwartych nt. „Działalność gospodarcza: własna działalność czy praca na etacie”;
- organizacja festynów charytatywnych, kiermaszy, wystaw, sprzedaż ozdób bożonarodzeniowych podczas kiermaszu świątecznego, sprzedaż gazetki szkolnej wydawanej przez Samorząd Uczniowski;
- współpraca z wyższymi uczelniami m. in. z Wydziałem Nauk Ekonomicznych UW-M, Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy - organizatorem Olimpiady Wiedzy Hotelarskiej, Wyższą Szkołą Finansów i Zarządzania w Białymstoku. w celu wypracowania metod współpracy dotyczących m.in. popularyzacji zagadnień ekonomii społecznej wśród młodych ludzi;
- współpraca z Inkubatorem Przedsiębiorczości Społecznej z Olsztyna (warsztaty dla uczniów);
- otrzymanie przez szkoły certyfikatów „Szkoła Promująca Przedsiębiorczość”.

2.2.2. inspirowanie wprowadzania do zajęć na kierunkach ekonomicznych, turystycznych i społecznych uczelni wyższych w województwie zagadnień z zakresu przedsiębiorczości społecznej

W ramach realizacji zadań projektowych ROPS organizował konferencje, seminaria i spotkania w środowisku akademickim, w trakcie których omawiane były zagadnienia dotyczące przedsiębiorczości społecznej oraz inicjowano współpracę z uczelniami wyższymi.

3 października 2018 roku odbyło się Seminarium „Uczelnie wyższe jako przyjazne miejsce rozwoju ekonomii społecznej.” Spotkanie składało się z trzech bloków tematycznych związanych z rozwojem ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach. Pierwszy blok tematyczny dotyczył znaczenia ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-mazurskiego oraz dobrych przykładów współpracy podmiotów ekonomii społecznej ze środowiskiem akademickim i biznesem. Drugi blok przeprowadzony został w postaci warsztatów typu World Cafe i dotyczył identyfikacji możliwych obszarów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z uczelniami wyższymi województwa warmińsko-mazurskiego. Trzeci- przeznaczony był na dyskusję dotyczącą rozwoju ekonomii społecznej na uczelniach w woj. warmińsko-mazurskim.

W dniu 7 grudnia 2018 roku odbyła się konferencja pt. „Współpraca Nauki - Biznesu i Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach”. Główną ideą spotkania było przedstawienie sieci powiązań nauki i biznesu z ekonomią społeczną oraz wskazanie możliwości współpracy na poziomie regionalnym pomiędzy tymi sektorami. Wzajemne budowanie międzysektorowej relacji na gruncie biznesu – ekonomii społecznej – nauki ma istotny wpływ na efektywne tworzenie nowych miejsc pracy, rozwiązywanie problemów społecznych oraz zrównoważony rozwój naszego regionu.

W dniu 10 grudnia 2018 roku, na Wydziale Ochrony Środowiska Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, zostało zorganizowane spotkanie z inicjatywy ROPS oraz dr Jarosława Klimczaka przedstawiciela tego wydziału i jednocześnie Prezesa Warmińsko-Mazurskiej Organizacji Turystycznej.

W spotkaniu z ramienia Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej uczestniczyła Pani Katarzyna Koplińska - Zastępca Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Pani Magdalena Mańkowska - p. o. Kierownika Biura ds. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej, Pan Dariusz Józwiak - Starszy Inspektor w/w biura, a także Remigiusz Dobkowski - przedstawiciel Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Olsztynie prowadzonego przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP. Spotkanie skierowane było do kadry akademickiej i studentów. Głównym celem spotkania było poszerzenie wiedzy na temat ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach oraz ukazanie jej znaczącego wpływu na rozwój regionu. Wydarzenie będzie kontynuowane już w przyszłym roku. Planowane są również prelekcje z poszczególnymi rocznikami studentów kierunku turystyki i rekreacji.

2.2.3. szkolenia różnych grup zawodowych, w tym w szczególności kadry pomocy społecznej i instytucji rynku pracy, w zakresie ekonomii społecznej

Jak wynika z badania przeprowadzonego wśród gmin i powiatów z województwa warmińsko-mazurskiego w szkoleniach i spotkaniach informacyjnych uczestniczyli przedstawiciele różnych grup zawodowych, w szczególności przedstawiciele organów władzy samorządowej, czy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

W 2018 r. aktywność w zakresie upowszechniania ekonomii społecznej podejmowały też Lokalne Grupy Działania, które upowszechniały tematykę ES w powiązaniu z promocją przedsiębiorczości oraz kreowaniu lokalnych produktów turystycznych na terenach wiejskich, np.:

- LGD Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski - organizowało w maju 2018 r. spotkania informujące nt. funduszy przeznaczonych na rozwój oraz warsztaty z pisania wniosków. Stowarzyszenie brało również udział w Pikniku Naukowym Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik w Warszawie – „*Wsie Tematyczne Krainy kanału Elbląskiego.*”;
- LGD Stowarzyszenie „Wielkie Jeziora Mazurskie” organizowała spotkania szkoleniowe, a także wizyty studyjne np. do LGD „Zielone Bieszczady” mającej na celu poznanie dobrych praktyk w zakresie przedsiębiorczości społecznej. Stowarzyszenie brało również udział w spotkaniach Zespołu ds. ES Powiatu Węgorzewskiego oraz Rady Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Węgorzewskiego. Przeprowadzone zostały spotkania dla członków Szkolnego Klubu Wolontariatu działającego przy Szkole Podstawowej w Węgorzewie w zakresie wolontariatu i ekonomii społecznej w ramach projektu Centrum Animacji Społecznej „Postaw na Wolontariat.”

2.2.4. uwzględnienie tematyki ekonomii społecznej na zajęciach pozalekcyjnych

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Kuratorium Oświaty tematyka ekonomii społecznej uwzględniana jest na zajęciach pozalekcyjnych np.:

- w ramach doradztwa zawodowego organizowano zajęcia z przedsiębiorczości i podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej;
- przygotowywanie uczniów do konkursów i olimpiad np. „Olimpiady o przedsiębiorczości”, „Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej”;
- kółko ekonomiczne - przygotowywanie uczniów do Olimpiady Wiedzy Ekonomicznej;
- koło Caritas - upowszechnianie akcji społecznych i charytatywnych, udział w zbiórkach żywności i pieniędzy, wolontariat, pomoc w organizacji akcji „Pola Nadziei”;
- działalność koła PCK;
- koła rękodzieła i kółka kulinarnego;
- prowadzenie zajęć „Przedsiębiorczy uczeń”, z robotyki ukierunkowanych na tematykę ekonomiczną, z przedsiębiorczości – realizacja Projektu „Mały Archimedes”, „Odkryj swój potencjał”;
- realizacja na zajęciach pozalekcyjnych tematów dotyczących bankowości, oszczędzania na uczniowskich bankowych kontach SKO;

- zajęcia „Ekonomia na co dzień”: kształtowanie świadomości konsumentów, umiejętność podejmowania racjonalnych decyzji i przewidywania skutków swoich działań, znajomość podstaw funkcjonowania gospodarki rynkowej, współpraca z organizacjami samorządu terytorialnego i organizacjami porządku publicznego;
- udział w warsztatach „Prowadzenie działalności gospodarczej”, „Absolwenci na rynku pracy”;
- prowadzenie różnych akcji o charakterze społecznym: „Zamień kłamoty na pieniądze”, selektywna zbiórka surowców, „Góra Grosza”, świąteczna zbiórka żywności, WOŚP, „Szlachetna Paczka”, „Paczka dla bohatera”; SKO.
- udział w konkursach organizowanych przez banki m. in. Bank PKO SA, Konkurs „Pomysł na START UP”, Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, Konkurs „Złoto dla zuchwałych”;
- w szkołach/placówkach prowadzone były warsztaty „VII Młodzieżowy Dzień z Doradcą Zawodowym” na temat: „Czy nadaję się na przedsiębiorcę? Własna firma – wyzwanie dla młodych” oraz zajęcia dodatkowe z doradztwa zawodowego, zajęcia edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości i podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej.

2.2.6. promowanie idei spółdzielczości uczniowskiej w szkołach

Działalność spółdzielni uczniowskich w szkołach w Polsce ma bardzo długą tradycję. Funkcjonowanie spółdzielni wspiera kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży, rozwija umiejętności wspólnego, spółdzielczego działania i gospodarowania, promuje wartości współpracy i troski o dobro wspólne. Dla rozwoju ekonomii społecznej rozwijanie powyższych kompetencji wśród dzieci i młodzieży wydaje się być fundamentalne.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z Kuratorium Oświaty w szkołach promowana jest idea spółdzielczości uczniowskiej. W szkołach funkcjonują sklepiki uczniowskie oraz działają Spółdzielnie Uczniowskie. Idea spółdzielczości uczniowskiej promowana jest również poprzez aktywną działalność Samorządu Uczniowskiego i Wolontariatu.

Tematy związane ze spółdzielczością realizowane są na różnych zajęciach. Propagowana jest idea wzajemnej pomocy i współpracy oraz rozwijane są umiejętności dzielenia się wypracowanymi dobrami.

Promocją idei spółdzielczości uczniowskiej w szkołach zajmowały się również instytucje wsparcia ekonomii społecznej oraz ROPS:

- OWIES w Elblągu - w 2018 r. w szkołach odbyło się 58 spotkań warsztatowych, przybliżających uczniom ideę przedsiębiorczości społecznej;
- OWES w Ełku - w ramach IPS OWES prowadzi lekcje ekonomii społecznej w szkołach subregionu ełckiego. W czasie lekcji poruszane są zagadnienia dotyczące tworzenia i prowadzenia spółdzielni uczniowskich, przedstawiane są dobre praktyki i możliwe efekty podejmowania tego rodzaju działalności w szkołach. W roku 2018 odbyło się łącznie 65 lekcji w szkołach subregionu ełckiego dla łącznie 1008 uczniów;
- W ramach projektu OWES w Nidzicy w szkołach gimnazjalnych i średnich prowadzone były lekcje z przedsiębiorczości społecznej, podczas których

młodzież zdobywała informacje nt. ES i przedsiębiorczości społecznej, m.in. spółdzielni uczniowskich. Młodzież, pracując warsztatowo, przygotowywała mini biznes plan funkcjonowania PS w konkretnej branży;

- OWES w Olsztynie – osoby zatrudnione w OWES w Olsztynie prowadziły regularne spotkania w szkołach ponadgimnazjalnych na terenie poszczególnych powiatów, z uczniami a także nauczycielami, których celem było zapoznanie tychże osób z tematyką ES i zasadami tworzenia i funkcjonowania PES w jak najszerszym wymiarze. Spółdzielczość uczniowska była podawana jako jedna z przykładowych form działalności w sektorze ES. Ponadto spółdzielnie uczniowskie były promowane podczas organizowanych spotkań promujących ES – m.in. konferencji czy paneli dyskusyjnych.

2.2.7. wsparcie organizacji wolontariatu, praktyk i staży zawodowych w podmiotach działających w obszarze ekonomii społecznej

Działanie będzie realizowane w ramach projektu pozakonkursowego ROPS w zakresie koordynacji ekonomii społecznej w regionie poprzez budowanie współpracy trójsektorowej: biznes-nauka-ekonomia społeczna.

Na stronie internetowej www.es.warmia.mazury.pl ROPS prowadzi bazę podmiotów ekonomii społecznej, które chcą przyjąć studentów na praktyki, czy pracowników na staż.

2.2.8. współpraca szkolnictwa zawodowego z sektorem ekonomii społecznej m.in. poprzez odbywanie obowiązkowych praktyk zawodowych w tym w przedsiębiorstwach społecznych

Brak informacji o podejmowanych w 2018 r. działaniach z powyższego zakresu.

2.2.9. współpraca podmiotów wspierających ekonomię społeczną z organizacjami rzemieślniczymi, OHP, bankami spółdzielczymi itp.

W tym miejscu należy wspomnieć o inicjatywach instytucji wsparcia ekonomii społecznej:

- Przez cały okres działania OWES w Nidzicy współpracuje z Bankiem Spółdzielczym w Nidzicy w zakresie promocji działań podmiotów ekonomii społecznej. W 2018 roku do członków Zespołu ds. ekonomii społecznej w powiecie nidzickim dołączyły dwie osoby, które biorą czynny udział w spotkaniach zespołu (z Młodzieżowego Centrum Kariery i Ochotniczego Hufca Pracy w Nidzicy - doradca zawodowy oraz pośrednik pracy);
- OWES w Olsztynie intensywnie współpracuje z organizacjami rzemieślniczymi, OHP, bankami spółdzielczymi, co można zweryfikować na podstawie pisemnych deklaracji o współpracy, a także rekomendacji dla usług świadczonych przez OWES w Olsztynie;

- 25 kwietnia 2018 r. specjalistka ds animacji z OWES w Ełku uczestniczyła w Targach Pracy i Edukacji organizowanych przez Młodzieżowe Centrum Kariery OHP w Giżycku i prowadziła wykład dla 25 osób o ekonomii społecznej w subregionie ełckim. Opiekun/konsultant IPS Giżycko stale współpracuje z giżyckim Młodzieżowym Centrum Kariery działającym przy OHP. W kwietniu 2018 r. kadra IPS Giżycko uczestniczyła w Targach Pracy, Przedsiębiorczości i Edukacji.

Cel 2.3 Promocja ekonomii społecznej w województwie (dobre praktyki, marka i produkty).

Działania zrealizowane w 2018 r.:

2.3.1. organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym (np. organizacja targów ekonomii społecznej, sprzedaż produktów i usług PES za pomocą jednego regionalnego portalu, tworzenie katalogów skupiających ofertę produktów i usług PES z województwa);

I. organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym

W dniach 17-18.04.2018 r. w ramach Targów Mazury HoReCa w Ostródzie odbyły się Targi Ekonomii Społecznej oraz w dniu 23.06.2018 r. odbyły się Elbląskie Targi Ekonomii Społecznej, które były częścią Forum Inicjatyw Pozarządowych. W dniu 6 października 2018 r. na terenie Garncarskiej Wioski odbyły się Targi Ekonomii Społecznej, podczas których swoje oferty, produkty i usługi prezentowały podmioty ekonomii społecznej z terenu objętego wsparciem w ramach projektu OWES. W ofercie PS były następujące produkty i usługi: drewniane gadzety, syrop buraczany i inne przysmaki łąkarskie, lniane woreczki, widokówki, usługi stolarskie, muzyczne, reklamowe i promocyjne, usługi imprez kulturalnych, obsługi terenów zielonych, meble kuchenne na zamówienie, artykuły spożywcze własnego wyrobu, mydełka ręcznie robione, ziołowe syropy i soki, suszone zioła i maści ziołowe, usługi sprzątania, blejtramy, sztalugi, stojaki, krosna, ramy, obrazy, rzeźby, wyroby rękodzielnicze. Targi odwiedziło kilkaset osób.

OWES w Olsztynie zorganizował Targi ES w powiecie kętrzyńskim, które odbyły się 19 maja 2018 r. w kętrzyńskim amfiteatrze w ramach obchodów „Kętrzyńskiego Dnia Organizacji Pozarządowych i ES“. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele licznych stowarzyszeń, fundacji, spółdzielni oraz innych organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu kętrzyńskiego. Imprezie towarzyszyły występy artystyczne podopiecznych instytucji działających na terenie

powiatu kętrzyńskiego, w tym także PES. Pracownicy IPS w Kętrzynie zorganizowali i przeprowadzili konkurs wiedzy o ekonomii społecznej. Program obfitował również w atrakcje dla dzieci i młodzieży, które mogły skorzystać z różnych form zabaw i gier sportowych. Organizatorami wydarzenia była Gmina Kętrzyn oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP w Olsztynie. Ponadto, swoje wsparcie okazały liczne instytucje i przedsiębiorcy, lokalne organizacje pozarządowe oraz Kętrzyńskie Centrum Kultury. Targi Ekonomii Społecznej w Mrągowie odbyły się 1 lipca 2018 roku na Stadionie Miejskim w Mrągowie w ramach II Mrągowskiego Rodzinnego Pikniku Rowerowego w klimacie ekonomii społecznej. Piknik połączony był z prezentacją organizacji pozarządowych z terenu powiatu kętrzyńskiego i stanowił doskonałą okazję do poszerzenia wśród jego uczestników wiedzy z zakresu ekonomii społecznej.

OWES w Olsztynie zorganizował także Lokalne Targi Ekonomii Społecznej w Bartoszycach, które odbyły się 8 września 2019 r. na terenie Centrum Aktywności Sportowo-Rekreacyjnej w Bartoszycach, w ramach obchodów VII Sportowo-Rekreacyjnego Pikniku Rodzinnego z cyklu „Dni Osadnika w klimacie zlotowobiwakowym z Ekonomią Społeczną”. Podczas udziału w imprezie, uczestnicy mieli okazję zapoznać się z działalnością PES funkcjonujących na terenie powiatu bartoszyckiego, a także z ofertą Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Olsztynie. Honorowy Patronat nad tym wydarzeniem objęli: Pan Piotr Petrykowski-Burmistrz Bartoszyce oraz Pan Dariusz Węgiński – Prezes Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej WAMA-COOP w Olsztynie. Targi Ekonomii Społecznej zorganizowane zostały również w Ornece 25.09.2018r. Program obejmował prezentację podmiotów ES, dobre praktyki, wykład o przedsiębiorczości społecznej oraz występy artystyczne. Wydarzenie zgromadziło wystawców z powiatu lidzbarskiego, którzy mogli przybliżyć swoją działalność, i tym samym rozpropagować przedsiębiorczość społeczną. Goście, którzy przybyli na Targi mogli zapoznać się z ciekawą ofertą oraz bardzo zróżnicowanym asortymentem wystawców.

W minionym roku OWES w Ełku zorganizował Targi Ekonomii Społecznej, które odbyły się w Piszcu w dniu 10.10.2018 roku. Podczas targów podmioty ekonomii społecznej z subregionu ełckiego prezentowały swoją działalność oraz sprzedawały swoje produkty i usługi uczestnikom wydarzenia. W targach wzięło udział kilkanaście podmiotów ekonomii społecznej: spółdzielni socjalnych, stowarzyszeń, fundacji, centrów integracji społecznej z całego subregionu ełckiego.

II. sprzedaż produktów i usług PES za pomocą jednego regionalnego portalu

W 2018 r. OWIES w Elblągu uaktualniał i szeroko promował internetowy katalog służący promocji podmiotów i produktów solidarnej ekonomii z regionu Warmii i Mazur, dostępny pod adresem www.targes.pl. Strona/ portal [targes.pl](http://www.targes.pl), prowadzi pośrednictwo sprzedaży produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej (w tym spółdzielni socjalnych, organizacji pozarządowych), jak również małych rzemieślników, którym trudniej jest samodzielnie wypromować swoją działalność. Strona internetowa [targes.pl](http://www.targes.pl) jest całkowicie bezpłatna, zarówno dla kupujących jak i sprzedających. Ideą działalności portalu jest promocja oraz dotarcie z ofertą do użytkowników Internetu. [Targes.pl](http://www.targes.pl) to miejsce, dzięki któremu PES-y mogą rozwijać

swoją działalność gospodarczą i odpłatną. Całkowity zysk ze sprzedawanych przez spółdzielnie produktów, jest bezpośrednio przekierowany na ich rozwój i zatrudnienie. Portal był promowany w mediach społecznościowych (www.facebook.com/targespl).

III. tworzenie katalogów skupiających ofertę produktów i usług PES z województwa

Wg informacji uzyskanych przez ROPS w 2018 r. Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu wydał Katalog Przedsiębiorstw Społecznych Warmii i Mazur.

2.3.2. organizacja konkursu na Najlepszy Produkt ES w ramach konkursu „Godni Naśladowania”

Konkurs "Godni Naśladowania" organizowany jest rokrocznie przez Radę Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego *pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego* we współpracy z wieloma partnerami: Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa, Związkiem Harcerstwa Polskiego, Forum Animatorów Społecznych, Bankiem Żywności, Siecią Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD, Stowarzyszeniem ESWIP i Fundacją Borussia.

Ideą konkursu jest promowanie najlepszych inicjatyw społecznych realizowanych przez organizacje pozarządowe i animatorów, a także inicjatyw podejmowanych przez samorządy terytorialne w zakresie współpracy z tzw. trzecim sektorem, tworzonym przez organizacje pozarządowe. Konkurs jest adresowany do podmiotów ekonomii społecznej (fundacji, stowarzyszeń, spółdzielni socjalnych, Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Zakładów Aktywności Zawodowej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, towarzystw wzajemnościowych, spółek not for profit) z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

W 2018 r. w XV edycji Konkursu Godni Naśladowania wpłynęły łącznie 34 wnioski w czterech kategoriach: Organizacja Godna Naśladowania, Pozarządowiec Godny Naśladowania, Samorząd Godny Naśladowania, Przedsiębiorca Godny Naśladowania. Kapituła Konkursu wyłoniła 10 laureatów, w tym 4 zwycięzców - Stowarzyszenie „Żytkiejmska Struga”, Pani Monika Hausman-Pniewska, Gmina Kurzętnik oraz Pan Wiesław Łubiński. Statuetkę honorową oraz tytuł "Godny Naśladowania" otrzymał również Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w szczególności za wspieranie rozwoju III sektora, wieloletnią efektywną współpracę z Radą oraz konsekwentny patronat nad Konkursem.

2.3.3. certyfikacja produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w województwie (m.in.: znak promocyjny „Zakup prospołeczny”)

W dniu 8 czerwca 2018 roku w Olsztynie podczas VI Warmińsko-Mazurskich Dni Ekonomii Społecznej miała miejsce kolejna odsłona przyznania i wręczenia certyfikatów Znaku Promocyjnego Ekonomii Społecznej Zakup Prospołeczny.

O prawo posługiwania się Znakiem ubiegały się zarówno spółdzielnie socjalne, jak i organizacje pozarządowe. Kapituła Znak Zakup Prospołeczny po ocenie nadesłanych wniosków rekomendowała do otrzymania Certyfikatu promującego Ekonomię Społeczną w roku 2018 następujące podmioty: Spółdzielnię Socjalną „NEGOCJATOR” z Liksaj, Spółdzielnię Socjalną „ANDERSOUND” z Olsztyna, Spółdzielnię Socjalną „DOBRA EKONOMIA” z Bartoszc oraz pierwszą w regionie Fundację na Rzecz Wspierania Rozwoju Kreatywności oraz Rozwoju Twórczości Dzieci, Młodzieży i Dorosłych „Kreolia - Kraina Kreatywności” w Jerutkach. Kapituła przedłużyła o kolejny rok możliwość posługiwania się znakiem następującym podmiotom: Spółdzielni Socjalnej PRODEKOR z Gronowa Górnego, Przedsiębiorstwo Społeczne Spółdzielnia Socjalna "Lepiej" z Miłek, Piski Zakład Aktywności Zawodowej „WIEŻA” z Pizsa oraz Zakład Aktywności Zawodowej z Biskupca oraz Spółdzielni Socjalnej „OPOKA” z Korsz.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. 11 podmiotów ekonomii społecznej posiada znak „Zakup Prospołeczny” w województwie warmińsko-mazurskim.

Informacja na temat możliwości przyznania Znak oraz dotycząca spółdzielni socjalnych, które otrzymały znak znalazła się na stronie internetowej www.zakupprospoleczny.pl oraz www.es.warmia.mazury.pl.

2.3.4. wydawanie publikacji i broszur nt. ekonomii społecznej (w tym upowszechnianie dobrych praktyk ekonomii społecznej, promowanie polskich tradycji ekonomii społecznej)

W 2018 Stowarzyszenie ESWIP wydało dwa numery pisma „Pozarządowicz” poświęconego tematyce ekonomii społecznej oraz Katalog Przedsiębiorstw Społecznych Warmii i Mazur.

OWES w Nidzicy/ Nidzicka Fundacja Rozwoju NIDA w 2018 r. wydał ulotki informacyjne nt. wsparcia oferowanego przez OWES w Nidzicy, konkursów dotacyjnych oraz zachęcające ngo do ekonomizacji.

W ramach realizacji działań związanych z upowszechnianiem dobrych praktyk OWES w Ełku czterokrotnie wydał gazetę OWES pn. „Propaganda” (500 sztuk/wydanie), w której promowane były działania z zakresu ekonomii społecznej, m.in. działalność podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących na terenie subregionu ełckiego, zmiany w prawie dotyczącym sektora ES, wydarzeń organizowanych przez PES. Publikację rozdystrybuowano na terenie subregionu ełckiego. Wydano również 5 infografik na temat ekonomii społecznej.

W ramach projektu pozakonkursowego ROPS w listopadzie 2018 r. wydano Biuletyn „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” (nakład 1000 szt.). Biuletyn został rozkolportowany w listopadzie podczas spotkania Regionalnej Platformy Współpracy Na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej, które odbyło się w dniach 22-23 listopada 2018 r. w Lidzbarku Warmińskim oraz podczas konferencji „Współpraca Nauki – Biznesu i Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach”, która odbyła się 7 grudnia 2018 r. w Olsztynie. Biuletyn prezentował aktualne informacje dotyczące stanu rozwoju ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim, relacje ze spotkań, prezentacje godnych uwagi inicjatyw, podsumowania dotychczas zrealizowanych działań. Ponadto w publikacji znalazły się dobre przykłady

działalności podmiotów reintegracyjnych z naszego regionu, takich jak CIS, KIS, WTZ oraz ZAZ.

Wskaźniki realizacji Priorytetu II: Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa do 2020	Wartość osiągnięta w 2018
1	liczba kampanii informacyjno-promocyjnych lub konferencji lub spotkań o zasięgu subregionalnym lub wojewódzkim na temat ekonomii społecznej	25 (5 w roku)	94
2	liczba funkcjonujących spółdzielni uczniowskich	5	Brak danych
3	liczba zorganizowanych targów przedsiębiorczości społecznej	5	8
4	liczba zorganizowanych edycji konkursów na Najlepszy Produkt ES	5 (1 w roku)	2
5	liczba PES certyfikowanych znakiem promocyjnym „Zakup prospołeczny”	20	11
6	liczba publikacji dotyczących tematyki ES w regionie	10	12

Priorytet III. Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej.

Cel 3.1. Wzmocnienie systemu wsparcia biznesowego dla przedsiębiorstw społecznych.

Działania:

3.1.1. identyfikacja i badanie nisz rynkowych realnych do zagospodarowania przez przedsiębiorstwa społeczne

Identyfikacja i badanie nisz rynkowych to głównie zadanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej.

OWES w Nidzicy przeprowadził badanie nisz rynkowych, które odbyło się w styczniu 2018 roku. W badaniu udział wzięły przedsiębiorstwa społeczne z terenu OWES w Nidzicy, przedstawiciele sektora finansów publicznych i przedstawiciele organizacji pozarządowych z powiatów: działdowski, nidzicki, nowomiejski

i szczycieński. W sumie w badaniu uczestniczyło 36 osób. Przeprowadzony wywiad podzielony został na trzy części: doświadczenia ze współpracy z przedsiębiorstwami społecznymi, możliwości oferty współpracy, problemy i bariery we współpracy jednostek sektora finansów publicznych i organizacji pozarządowych z przedsiębiorstwami społecznymi.

OWES w Olsztynie prowadził badania i aktualizacje nisz rynkowych na terenie poszczególnych powiatów, w których istnieją określone deficyty bądź potencjał dla powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej. W 2018 r. przeprowadzono badania nisz rynkowych na terenie powiatów: kętrzyńskiego, lidzbarskiego, bartoszyckiego i mrągowskiego oraz trzy aktualizacje Raportów z badań „Rynek pracy na terenie powiatu i występujące na nim nisze rynkowe mogące być potencjałem do zakładania podmiotów ekonomii społecznej”. Aktualizacje dotyczyły powiatu lidzbarskiego, kętrzyńskiego i mrągowskiego.

W 2018 r. po poprawkach przyjęte zostały raporty z badań nisz rynkowych przeprowadzonych w 2017 r. Opublikowane zostały na stronie www.adelfi.pl w zakładce OWES Elk > Dokumenty.

3.1.2. wspieranie procesów współpracy przedsiębiorstw społecznych (sieci współpracy, klastry)

Aktualnie w województwie warmińsko-mazurskim działają trzy sieci przedsiębiorstw społecznych:

1. **Regionalny Spółdzielczy Związek Rewizyjny w Olsztynie** (Warmińsko-Mazurski Klaster Ekonomii Społecznej), został utworzony 24 września 2014 r., a w 2015 r. na mocy postanowienia sądu rejestrowego został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego. RSZR ma swoją siedzibę w Olsztynie. W skład związku wchodzi 18 podmiotów ekonomii społecznej z województwa warmińsko-mazurskiego. Związek stał się oficjalnie reprezentantem środowiska spółdzielców z całego regionu. Celem Związku jest udzielanie pomocy i wsparcia zrzeszonym spółdzielniom i organizacjom spółdzielczym w ich działalności statutowej poprzez tworzenie im warunków rozwoju, upowszechnianie idei spółdzielczego gospodarowania, podejmowanie działań mających na celu zapewnienie legalności, gospodarności i rzetelności oraz inspirowanie współdziałania między nimi lub/i z ugrupowaniami o podobnym profilu działalności podmiotów ekonomii społecznej (PES).

2. Powstała w grudniu 2014 r. **Warmińsko-Mazurska Sieć Przedsiębiorstw Społecznych PROMETEUSZ** to platforma współpracy spółdzielni socjalnych, organizacji pozarządowych, spółek prawa handlowego o statucie non for profit działających w sektorze ekonomii społecznej.

Celem sieci jest wzmocnienie potencjału merytorycznego członków sieci, wzrost kompetencji kadry członków sieci, integracja przedsiębiorstw społecznych w regionie, kreowanie i promocja produktów sieciowych, rzecznictwo i reprezentowanie sektora ekonomii społecznej, rozwój gospodarczy przedsiębiorstw społecznych.

Działania sieci obejmują: inicjowanie i wspieranie działań na rzecz ekonomii społecznej oraz współpracy administracji publicznej i biznesu z przedsiębiorstwami

społecznymi, organizacja seminariów, warsztatów, konferencji oraz wizyt studialnych służących rozpowszechnianiu i prezentowaniu działalności członków sieci, organizacja dorocznych targów es, inicjowanie i realizacja projektów partnerskich z innymi sieciami w kraju i za granicą, pomoc w rozwiązywaniu problemów i potrzeb członków sieci poprzez opiniowanie i rekomendacje, tworzenie i upowszechnianie standardów działań przedsiębiorstw społecznych, tworzenie rozwiązań biznesowych na rzecz przedsiębiorstw społecznych.

3. Sieć Wspierania Rozwoju Lokalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego HEROLD (wcześniej Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych) powstała w roku 2001 jako porozumienie kilkunastu organizacji pozarządowych z całego województwa. Początkowo głównym celem Sieci było ułatwienie organizacjom dostępu do informacji. W roku 2008 Sieć zmieniła profil na porozumienie skupiające organizacje działające na rzecz szeroko rozumianego rozwoju lokalnego. Sieć HEROLD to zrzeszenie organizacji pozarządowych działających na rzecz harmonijnego rozwoju lokalnego województwa warmińsko-mazurskiego. Inwestuje w kapitał społeczny i rozwój przedsiębiorczości, działa na zasadach partnerstwa i odpowiedzialności obywatelskiej. Sieć jest współautorem przedstawianej koncepcji wspierania rozwoju sektora pozarządowego w województwie. Skupia niemal 50 organizacji członkowskich, jak również wszystkie organizacje prowadzące Centra Organizacji Pozarządowych. Organizacje te opracowały standard funkcjonowania COP-u. Stanowią realną siłę zabiegającą o rozwój sektora pozarządowego w województwie. HEROLD jest partnerem Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT.¹⁴

Wspieraniem procesów współpracy przedsiębiorstw społecznych zajmowały się także OWES-y, samorządy lokalne i ich jednostki organizacyjne.

W 2018 r. pracownicy Ośrodka Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu uczestniczyli w regionalnych oraz ogólnopolskich spotkaniach sieciujących dla kadry OWES oraz PES.

Na obszarze nidzickiego OWES-u funkcjonuje Warmińsko-Mazurska Sieć Przedsiębiorstw Społecznych PROMETEUSZ. Jest to platforma współpracy przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych, organizacji pozarządowych, spółek prawa handlowego o statucie non for profit działających w sektorze ekonomii społecznej. Sieć została zawiązana w celu wzmocnienia potencjału, budowania kapitału społecznego przedsiębiorstw społecznych, realizacji wspólnych inicjatyw oraz reprezentowania członków Sieci.

OWES w Olsztynie wspiera procesy sieciujące PES na terenie swojego działania. Dzięki działalności OWES powstał Klaster ES, którego działalność i regularne spotkania jego Członków owocują podejmowaniem wspólnych inicjatyw na rzecz rozwoju es.

Elcki OWES także wspierał inicjatywy sieciowania, np. uczestniczył w tworzeniu współpracy między dwoma istniejącymi spółdzielniami socjalnymi w powiecie węgorzewskim Spółdzielnią Socjalną „Węgorzewianka” i Spółdzielnią Socjalną „Święta”, w zakresie współpracy i wymiany zasobów. Ponadto animator

¹⁴ Informacje o Sieci można znaleźć na stronie:

<https://www.ropwmm.org.pl/s/201/siec-wspierania-rozwoju-lokalnego-województwa-warmińsko-mazurskiego-herold>

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

OWES brał udział w spotkaniach realizowanych przez Urząd Miasta w Ełku dot. opracowania strategii dla Ełku przeciwdziałającej utracie funkcji społeczno-ekonomicznej obszaru funkcjonalnego (3 spotkania plus udział w badaniach). We wnioskach z badania pojawił się priorytet dot. usług społecznych i ES.

3.1.3. stworzenie możliwości wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności poprzez finansowanie kosztów remontu nieruchomości i zakupu środków trwałych

Jak wynika z badania ankietowego wśród gmin i powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w 2018 r., w samorządach lokalnych były podejmowane działania na rzecz stworzenia możliwości wsparcia inwestycyjnego przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej. Przykładem może być tu Powiat Lidzbarski, który dofinansował działalność Stowarzyszenia na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Ornece, wsparł Gminę Miejską Giżycko w zakresie prowadzenia zajęć pn. „Świetlica terapeutyczna dla osób niepełnosprawnych oraz poradnictwo dla rodzin”. Powiat dofinansował również działalność WTZ w Ornece i Henrykowie.

3.1.4. informowanie o zwrotnych instrumentach finansowych m.in.: pożyczki, społeczny fundusz kapitałowy – social venture capital, poręczenia

Działania podejmowane w 2018 r. opisane zostały w pkt. 1.1.7 raportu.

3.1.5. usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (zapewnienie dostępu PS do usług księgowych, prawnych, kadrowych, także po zakończeniu realizacji projektów)

W 2018 r. zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 nie przewidywały wsparcia w postaci doradztwa i szkoleń dla już istniejących spółdzielni socjalnych, które nie chciały utworzyć nowego miejsca pracy. W ramach działań wspierających istniejące przedsiębiorstwa społeczne, ROPS wspólnie z Warmińsko-Mazurską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w Olsztynie zorganizował 25 stycznia 2018 roku bezpłatne spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla podmiotów ekonomii społecznej z Warmii i Mazur pt. „Jak skutecznie wnioskować o dotacje unijne w ramach środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego?”, w którym uczestniczyło 26 przedstawicieli PES. Podczas spotkania przedstawione zostały zagadnienia dotyczące możliwości aplikowania o środki unijne oraz omówiono najczęściej popełniane błędy w przygotowywaniu wniosków aplikacyjnych w ramach projektów z EFRR RPO 2014-2020.

3.1.6. upowszechnianie działań związanych z promocją społecznie odpowiedzialnego biznesu (CSR)

W 2018 r. działające w regionie OWES-y upowszechniały działania związane z promocją społecznie odpowiedzialnego biznesu:

- OWIES w Elblągu podczas spotkań i konferencji, w których uczestniczyli przedstawiciele biznesu, poruszano zagadnienia odpowiedzialnego społecznie biznesu.
- Nidzicki OWES systematycznie realizuje działania w zakresie promocji i organizacji praktycznych akcji w ramach strategii CSR. Opracowana została oferta współpracy w obszarze CSR oraz materiały szkoleniowe dla podmiotów ekonomii społecznej w ramach CSR. OWES publikował również artykuły nt. CSR oraz prezentował ten obszar aktywności podczas spotkań i konferencji. W 2018 roku zorganizowano spotkanie z przedstawicielami biznesu z powiatów: działdowski, nidzicki, nowomiejski i szczycieński, którego celem było przekazanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności biznesu. W spotkaniu uczestniczyło 35 przedstawicieli firm.
- CSR jest tematem często promowanym przez OWES w Olsztynie podczas organizacji wydarzeń promujących ES – m. in. konferencji, a także podczas spotkań klastra ES czy spotkań z młodzieżą, organizowanych w szkołach.
- OWES w Ełku zorganizował Konferencję Business Meet Up 2018, podczas której prowadzony był panel ekspercki na temat społecznie odpowiedzialnego biznesu pt. „Dlaczego firmy społecznie odpowiedzialne to poszukiwani pracodawcy dla pracowników generacji X i Y?”. Ekspertką była pani Renata Szymańska, specjalistka ds. komunikacji marketingowej w Porta KMI Poland, redaktorka raportu „CSR Porta 2017 - Biznes otwarty“, koordynatorka projektów prowadzonych w firmie w obszarze społecznie odpowiedzialnego biznesu. W konferencji wzięło udział 51 osób.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej dba o to, by przedsiębiorcy chętniej angażowali się w działania społeczne i rozwój lokalnych społeczności. W tym celu przedstawiciele biznesu są włączani do regionalnych zespołów zajmujących się ekonomią społeczną.

Cel 3.2. Wzrost jakości produktów i usług ekonomii społecznej.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

3.2.1. badanie potrzeb konsumenta pod kątem poprawy jakości produktów i usług ES

Wsparcie procesu identyfikacji potrzeb konsumentów w ramach działań OWES w 2018 r.:

- Pracownicy OWES w Olsztynie podczas regularnych spotkań monitoringowych oraz badania nisz rynkowych przeprowadzali badania z zakresu potrzeb dotyczących jakości produktów i usług ES. Wnioski i uwagi są uwzględniane w rekomendacjach do dalszych działań podejmowanych przez OWES w Olsztynie.
- OWES w Nidzicy w I kwartale 2018 roku, wśród klientów OWES, przeprowadził badanie nt. jakości świadczonych usług przez kadrę projektu. W badaniu nisz rynkowych weryfikowano jakość produktów i świadczonych usług przez przedsiębiorstwa społeczne. W ciągu roku prowadzone są również badania ankietowe dotyczące satysfakcji klienta.

3.2.2. wymiana doświadczeń w zakresie jakości produktów i usług, sposobów dystrybucji i promocji (w szczególności poprzez sieciowanie PS, udział w targach)

Szczegółowy opis działań związanych z organizacją targów znajduje się w opisie celu 2.3. działania 2.3.1.

Cel 3.3. Wzrost kompetencji kadry podmiotów ekonomii społecznej.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

3.3.1. regularne badanie i definiowanie potrzeb oraz określanie kierunków rozwoju zawodowego kadry PES (np. w postaci indywidualnych ścieżek rozwoju)

Regularne badanie i definiowanie potrzeb oraz określanie kierunków rozwoju zawodowego kadry PES to zadanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Zgodnie z opisem standardów OWES-y mają dysponować doradcami, którzy są przygotowani do indywidualnego prowadzenia klientów. OWES ma zapewnić wewnętrzny nadzór nad realizacją indywidualnej ścieżki wsparcia (ISW) oraz wewnętrzne mechanizmy zapewniania jakości pracy kluczowych doradców. Proces ISW ma być udokumentowany; zasady współpracy w ramach ISW precyzuje umowa pomiędzy OWES a osobami i grupami inicjatywnymi chcącymi założyć PS lub ekonomizować PES. Kluczowy doradca w trakcie realizacji ISW stale współpracuje z instytucjami rynku pracy oraz instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz innymi podmiotami, np. ODR.

3.3.2. szkolenia, doradztwo, coaching, kształcenie menedżerskie dla kadr PES.

Skuteczne i efektywne wykorzystanie potencjału lokalnie zakorzenionych podmiotów ekonomii społecznej wymaga podjęcia działań mających na celu rozwój i profesjonalizację PES poprzez wsparcie rozwoju animacji lokalnej, doradztwa,

organizacji spotkań ukierunkowanych na rozwój wiedzy i kompetencji decydentów. Działania w tym obszarze obejmują przygotowanie liderów oraz grup inicjatywnych do tworzenia nowych PS, jak również wsparcie szkoleniowe i doradcze dla pracowników i działaczy już zarejestrowanych PES, chcących utworzyć nowe miejsca pracy w swoich podmiotach. Głównym realizatorem działań edukacyjnych były OWES-y, oferujące różnorodne moduły szkoleniowe dla obu wyżej opisanych grup odbiorców:

1) W ramach działalności w 2018 r. **OWES w Elku:**

- zorganizowano 1 cykl szkoleniowy dla osób tworzących i/lub prowadzących podmioty ekonomii społecznej:
  - „Jestem i działam. Motywatory aktywności w organizacjach pozarządowych – miejsce rozwoju, pracy czy hobby?”
  - „Ekonomia społeczna jako element rozwoju organizacji i społeczności”
  - „Plan rozwoju – kreowanie pomysłów na ekonomię społeczną w organizacji”
  - „Komunikacja bez barier, jak mówić, by zostać zrozumianym i wysłuchanym”
  - „Jak angażować wokół pomysłów. Budowanie współpracy i dobrego zespołu”
  - „Zmiany pod lupą – ewaluacja planów rozwoju organizacji”
  - udzielane było doradztwo podstawowe w ramach trzech Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej oraz doradztwo podstawowe, kluczowe, biznesowe i specjalistyczne w ramach Centrum Ekonomii Społecznej:
- **Doradztwo podstawowe:** opiekun/konsultant IPS oprócz krótkich porad/konsultacji udziela doradztwa podstawowego grupom inicjatywnym (GI) tworzącym PES (organizacje pozarządowe bez działalności gospodarczej i PES reintegracyjne) oraz istniejącym PES dążącym do ekonomizacji poprzez rozpoczęcie działalności odpłatnej pożytku publicznego. Z grupami tworzącymi PES opiekun pracuje na podstawie koncepcji podmiotu, z istniejącymi PES na podstawie planu wsparcia i jego okresowych weryfikacji. Łącznie w roku 2018 odbyło się 331 godzin doradztwa podstawowego świadczonego w formie bezpośredniej i mailowej.
- **Doradztwo kluczowe:** doradca kluczowy pracuje z grupami inicjatywnymi tworzącymi PES z działalnością gospodarczą oraz z grupami tworzącymi PS. Z grupami rejestrującymi PES z działalnością gospodarczą doradca pracuje na podstawie koncepcji podmiotu, natomiast z GI PS zgodnie z planami wsparcia i ich okresowymi weryfikacjami. Celem doradztwa kluczowego jest tworzenie miejsc pracy w obszarze ES i wspieranie rozwoju ES w subregionie elckim. W 2018 r. doradcy kluczowi udzielili łącznie 260 godzin doradztwa.
- **Doradztwo biznesowe:** doradca biznesowy pracuje z istniejącymi przedsiębiorstwami społecznymi oraz z podmiotami ekonomii społecznej posiadającymi zarejestrowaną działalność gospodarczą niebędącymi przedsiębiorstwami (przekształcającymi się w PS) w zakresie przygotowania do konkursu dotacyjnego, prowadzi monitoring PS w subregionie elckim, analizuje ich sytuację i doradza w zakresie przygotowania oferty, rozmów z klientami, wprowadzania ewentualne korekt w biznesplanach, itp. W 2018 r. doradca biznesowy udzielił 289 godzin doradztwa.
- **Doradztwo specjalistyczne:** doradztwo dla PES i PS, na które kierują opiekunowie IPS, doradcy kluczowi, animatorzy i doradcy biznesowi w celu uzyskania kompleksowego wsparcia grup inicjatywnych, w tym przygotowania

do udziału w Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej. Jest to doradztwo eksperckie z takich zakresów jak księgowość, marketing, prawo, doradztwo zawodowe, psychologiczne, itp. W roku 2018 łącznie udzielono 970,5 godziny doradztwa specjalistycznego.

- **Doradztwo specjalistyczne w ramach Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej** w ramach działań Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej realizowane jest doradztwo na etapie rekrutacji oraz na etapie tworzenia biznesplanów przez grupy inicjatywne i PS. W 2018 r. zrealizowano łącznie 223 godziny doradztwa specjalistycznego, w następującym zakresie:
  - a) doradztwo biznesowe: 169 h
  - b) doradztwo zawodowe/interpersonalne: 54 h.

- 2) W 2018 r. **OWIES w Elblągu** realizował wsparcie dla osób tworzących i/lub prowadzących podmioty ekonomii społecznej poprzez spotkania informacyjne i animacyjne, doradztwo kluczowe i specjalistyczne oraz szkolenia (jednostkowe - 11 i cykle szkoleniowe - 2).
- 3) **OWES w Olsztynie** realizuje na bieżąco proces szkoleniowo-doradczy dla PES biorących udział w projekcie. Jest to wymóg niezbędny do spełnienia przesłanek formalnych przy ubieganiu się o wsparcie dotacyjne i pomostowe dla nowopowstających i rozwijających swoją działalność PES - zakres wsparcia OWES określony jest wytycznymi i standardami akredytowanych przez MRPiPS Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej Wysokiej Jakości.
- 4) W roku 2018 r. w ramach projektu ze szkoleń **OWES w Nidzicy** skorzystało 358 osób, w tym 302 osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym oraz 56 przedstawicieli spółdzielni socjalnych i organizacji pozarządowych. W ramach projektu w 2018 roku zrealizowano 992 godzin animacji lokalnej, podczas której zainicjowane zostały działania zmierzające do powstania grup inicjatywnych przedsiębiorstw społecznych oraz organizacji pozarządowych. Przeprowadzono także dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym 237,5 godziny doradztwa podstawowego, którego celem jest postawienie diagnozy i opracowanie dalszej ścieżki wsparcia. Kontynuacją doradztwa podstawowego było doradztwo specjalistyczne z zakresu aspektów prawnych powstawania przedsiębiorstw społecznych, zarządzanie i marketing w PS, księgowość i finanse, opracowywanie biznes planów PS oraz powstawanie wiosek tematycznych. Dla przedsiębiorstw społecznych, które zadeklarowały chęć utworzenia nowych miejsc pracy świadczone było doradztwo biznesowe - 625 godziny oraz 749 godzin usług prawnych, księgowych i marketingowych. W 2018 roku odbyły się 3 szkolenia podstawowe nt. ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w których uczestniczyły 43 osoby, 5 szkoleń specjalistycznych z zakresów: ochrona danych osobowych w ramach prowadzonego PES, pozyskiwanie źródeł finansowania przez Przedsiębiorstwa Ekonomii Społecznej, a także efektywne prowadzenie biura działalności gospodarczej – prawa i obowiązki, kadry i dane osobowe, podatki, w których łącznie uczestniczyło 59 osób. Ponadto zorganizowano szósty cykl 4-dniowych szkoleń Akademii Przedsiębiorczości Społecznej z zakresu zakładania i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, w których udział wzięło 21 osób.

3.3.3. promowanie i wspieranie wolontariatu bezrobotnych i osób nieaktywnych zawodowo w organizacjach obywatelskich, jako formuły zdobywania kompetencji obywatelskich, społecznych i zawodowych.

Zadanie realizowane m.in. przez centra organizacji pozarządowych, regionalne centra wolontariatu i inne organizacje pozarządowe.

Wskaźniki realizacji Priorytetu III: Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa do 2020	Wartość osiągnięta w 2018
1	liczba zawiązanych sieci współpracy i klastrów przedsiębiorstw społecznych	2	3
2	liczba istniejących przedsiębiorstw społecznych, które otrzymały wsparcie	50	279
3	liczba przeprowadzonych badań z zakresu jakości produktów i usług ES	4	0

Priorytet IV. Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w województwie.

Cel 4.1. Inicjowanie zmian sprzyjających spójności prawa w zakresie ekonomii społecznej.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

4.1.1. stworzenie i aktualizowanie katalogu aktów prawnych dotyczących ekonomii społecznej

Działanie było realizowane w 2018 r. przez ROPS poprzez prowadzenie zbioru aktów prawnych dotyczących funkcjonowania ekonomii społecznej.

4.1.2. analiza i wskazanie (przez Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej) obszarów niespójności aktów prawnych i na tej podstawie występowanie do właściwych instytucji zajmujących się tworzeniem prawa

Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej w 2018 r. nie występował do instytucji zajmujących się tworzeniem prawa w zakresie obszarów niespójności aktów prawnych.

4.1.3. wdrażanie rozwiązań prawnych, zmierzających do uporządkowania programowania strategicznego jest zwłaszcza w obszarze polityki społecznej oraz trybu i sposobu przeprowadzania konsultacji społecznych i dialogu społecznego oraz obywatelskiego

Zgodnie z zatwierdzonymi Standardami OWES ośrodki wsparcia ekonomii społecznej w ramach usług animacji lokalnej w zakresie rozwoju ekonomii społecznej mają za zadanie wsparcie planowania strategicznego na terenie swojej działalności w zakresie mającym na celu uwzględnienie ekonomii społecznej w rozwoju lokalnym. Z badania ankietowego OWES-ów wynika, iż w 2018 r.:

- Powołany został animator specjalistyczny z OWES w Ełku do Zespołu Programowego Ełckiego Forum Rewitalizacji w ramach realizacji strategii ZIT MOF Ełk. Udział animatora specjalistycznego w pracach nad gminnymi programami rozwiązywania problemów społecznych (powiat, miasta, gmina). OWES współpracował ze Starostwem Powiatowym oraz Urzędem Miasta Węgorzewo, w zakresie przygotowania planu zlecenia usług społecznych przedsiębiorstwom społecznym, w zakresie diagnozy tworzonej do przygotowywanego programu rozwoju ES w pow. węgorzewskim (usługi opiekuńcze, sprzątające, dożywiania w szkołach i przedszkolach). W ramach przyjętego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Powiecie Piskim zapisano następujące obszary do realizacji:
  - Edukacja i promocja w zakresie ekonomii społecznej,
  - Aktywizacja społeczno-zawodowa z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej,
  - Inwestycje i rozwój infrastruktury PES.Treść programu została zatwierdzona przez Zespół i przyjęta do wdrażania 26.06.2018 r. Animator OWES Ełk brał udział w pracach nad tworzeniem strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Ełk oraz w pracach monitorujących powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych.
- Pracownicy OWES w Olsztynie prowadzili szereg działań zmierzających do wsparcia planowania strategicznego w JST w zakresie mającym na celu uwzględnienie ekonomii społecznej w rozwoju lokalnym m. in. poprzez spotkania z przedstawicielami lokalnych władz samorządowych, działania w kierunku aktualizacji dokumentów o charakterze strategicznym w zakresie uzupełniania zapisów tychże dokumentów o kwestie dotyczące rozwoju ES, a także tworzenia odrębnych programów dotyczących rozwoju ES na danym terenie – np. programów rozwoju es.
- OWIES w Elblągu brał udział, w dniach 6 -7.04.2018 r., w spotkaniu w Worlinach, podczas którego przedstawiciele samorządu Elbląga, przedsiębiorstw społecznych oraz organizacji pozarządowych pracowali nad programem rozwoju ekonomii społecznej w Elblągu.
- Przedstawiciele OWES-u w Nidzicy poruszali kwestie związane z ekonomią społeczną w środowisku przede wszystkim podczas spotkań zespołów ds. ekonomii społecznej. Na rok 2019 zaplanowano sporządzenie lokalnych programów ds. ekonomii społecznej w powiatach, w których funkcjonują zespoły powiatowe. Zagadnienia ekonomii społecznej uwzględnione zostały w zapisach Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru LGD „Brama Mazurskiej Krainy“ (13 gmin w powiatach działdowskim, nidzickim i szczycieńskim).

4.1.4. przygotowanie i wdrożenie w lokalnych dokumentach planistycznych i rozwoju, w ramach prawa miejscowego, zapisów dotyczących stosowania klauzul społecznych przy wydatkowaniu środków publicznych

Uwzględnienie kwestii społecznych w zamówieniach publicznych oraz wspieranie działań w obszarze polityki społecznej podczas wydatkowania środków publicznych w perspektywie 2014-2020 nabiera szczególnego znaczenia.

W Umowie Partnerstwa na lata 2014-2020 wskazano, że w przedsięwzięciach realizowanych w jej ramach promowane będzie korzystanie z usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej. Zgodnie z założeniami RPO WiM 2014-2020 w ramach realizowanych projektów preferowane będzie stosowanie klauzul społecznych zgodnie z wytycznymi ministra ds. rozwoju regionalnego. W celu promowania polityki zatrudnienia poprzez stosowanie społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, realizowanych w ramach projektów finansowanych ze środków UE, w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 zawarto zobowiązanie. Zobowiązanie przeznaczone jest dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych współfinansowanych ze środków EFS i dotyczy kształtowania uregulowań prawnych, umożliwiających zamawiającemu uwzględnienie dodatkowych celów społecznych podczas realizacji zamówienia publicznego, tj. stosowania klauzul społecznych. Zgodnie z Wytycznymi, Instytucja Zarządzająca w umowie o dofinansowanie określa rodzaj zamówień publicznych, w ramach których zobowiązuje beneficjenta do zastosowania klauzul społecznych, w szczególności ograniczenia możliwości złożenia oferty do kręgu podmiotów ekonomii społecznej oraz stosowania kryteriów dotyczących zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych lub osób, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.

W województwie warmińsko-mazurskim IZ RPO określiła konieczność stosowania klauzul społecznych przy zleceniu usług cateringowych, o ile takie kategorie są przewidziane w budżecie zatwierdzonego wniosku o dofinansowanie. W roku 2018 klauzule społeczne były stosowane w zamówieniach publicznych realizowanych przez samorząd województwa warmińsko-mazurskiego, w tym ROPS.

Powyższe zalecenia stosowania klauzul społecznych przy zamówieniach publicznych w ramach projektów EFS będą determinowały zmiany w lokalnych dokumentach Beneficjentów. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez samorządy lokalne z regionu w 2018 r. 80 JST posiadało w swoich dokumentach planistycznych i rozwoju, jak również aktach prawa lokalnego zapisy uwzględniające rozwój ekonomii społecznej, natomiast ROPS nie dysponuje informacjami, czy zapisy dotyczyły stosowania klauzul społecznych przy wydatkowaniu środków publicznych.

4.1.5. organizowanie regionalnych działań edukacyjnych i szkoleniowych na rzecz wdrożenia w jst klauzul społecznych przy wydatkowaniu środków publicznych jako trwałego elementu realizacji usług użyteczności publicznej

W ramach zad. 3 *Współpraca z JST na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie* projektu pozakonkursowego ROPS „*Ekonomia społeczna na Warmii*

i Mazurach”, zaplanowano objęcie wybranych jednostek samorządu terytorialnego wsparciem eksperckim z zakresu stosowania klauzul społecznych oraz zlecenia zadań PES.

Wsparcie było realizowane w dniach 26-27 października 2018 r. w formie dwudniowego spotkania w Hotelu ” Anders w Starych Jabłonkach przez dr Marcina Kępę – reprezentującego firmę LEX ECONOMICA z Sosnowca.

Program doradztwa obejmował:

- 1) Wyjaśnienie znaczenia i roli zamówień publicznych uwzględniających cele społeczne;
- 2) Podstawy prawne klauzul społecznych i ich stosowanie w praktyce;
- 3) Klauzule w praktyce – klauzula zastrzeżona;
- 4) Klauzule w praktyce – klauzula zatrudnieniowa;
- 5) Omówienie aktualnego orzecznictwa i interpretacji przepisów odnoszących się do klauzul społecznych;
- 6) Aspekty społeczne w zamówieniach publicznych i projektach unijnych;
- 7) Korzyści i wyzwania związane ze stosowaniem klauzul społecznych.

W 2018 r. przeprowadzono również 42 godziny doradztwa z zakresu zlecenia zadań podmiotom ekonomii społecznej oraz w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju usług społecznych. W spotkaniach wzięli udział przedstawiciele urzędów miast/ gmin/ starostw powiatowych oraz ich jednostek organizacyjnych, w szczególności pracownicy merytorycznie odpowiedzialni za wdrażanie klauzul społecznych oraz zlecenie zadań publicznych. Założeniem proponowanej formy wsparcia było przekazanie niezbędnej wiedzy do stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień oraz opracowanie wzoru dokumentacji potrzebnej do przeprowadzenia zamówienia publicznego z udziałem klauzul społecznych.

Wsparcie będzie kontynuowane w latach 2019-2020 w ramach kolejnej edycji projektu pozakonkursowego ROPS z zakresu koordynacji es w regionie.

4.1.6. upowszechnianie informacji o obowiązujących przepisach i procedurach w zakresie obsługi i funkcjonowania PES, w tym o „klauzulach społecznych” przy wydatkowaniu środków publicznych, w przepisach dot. osób niepełnosprawnych, niszach rynkowych, poprzez organizację stałych konferencji i paneli obywatelskich

W ramach badania ankietowego, przeprowadzonego przez ROPS, zapytano samorządy lokalne, czy Gmina/Powiat prowadziła w 2018 roku postępowanie o zamówienie publiczne z zastosowaniem „klauzul społecznych” (przewidzianych art. 22 ust. 2, art. 29 ust. 3a, art. 29 ust. 4 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych i w trybie in house) lub zlecała podmiotom ekonomii społecznej realizację zamówień o wartości wyłączającej ze stosowania ustawy PZP.

Według informacji przekazanych przez gminy/ GOPS/MOPS i powiaty/PCPR postępowanie o zamówienie publiczne z zastosowaniem „klauzul społecznych” (przewidzianych art. 22 ust. 2 oraz art. 29 ust. 4 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych) prowadziło **45 JST, w tym 39 gmin i 6 powiatów** (giżycki, braniewski, nidzicki, elbląski, nowomiejski i gołdapski), co stanowi przyrost w stosunku do ubiegłego roku o ponad 11 % (w 2017 r. 40 JST).

Klauzula społeczna zastrzeżona, przewidziana w art. 22 ust. 2 ustawy Prawo Zamówień Publicznych była stosowana przez 3 jednostki samorządu terytorialnego. Można zatem stwierdzić, iż w 2018 r. 3 podmiotom ekonomii społecznej zlecono co najmniej jedną usługę finansowaną ze środków publicznych w wyniku zastosowania „klauzul społecznych”.

Klauzula społeczna zatrudnieniowa z art. 29 ust. 3a ustawy Prawo Zamówień Publicznych była stosowana przez 33 JST (w tym 28 gminy i 5 powiatów).

Klauzula społeczna zatrudnieniowa z art. 29 ust. 4 ustawy Prawo Zamówień Publicznych była stosowana przez 19 jednostek samorządu terytorialnego (żaden z powiatów nie zastosował tego rodzaju klauzuli).

Podobnie jak w latach poprzednich ROPS badał również przyczyny niestosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. Według zebranych ankiet, aż 59 jednostek biorących udział w badaniu (w tym 48 gmin i 11 powiatów) wskazało, iż największą przeszkodą w stosowaniu klauzul jest brak wiedzy o wykonawcach, którzy mogliby skorzystać z tego typu rozwiązania. Istnieje zatem przypuszczenie, że samorządy lokalne nie są zorientowane w temacie potencjalnych wykonawców zamówień i potrzeba ciągłej edukacji i informacji w tej kwestii. Z ankiet wynika również, że 12 JST (tj. 10 gmin i 2 powiaty) przywołały jako przeszkodę w stosowaniu tego rozwiązania fakt braku wystarczających informacji o tym, jak w praktyce stosować klauzule społeczne w zamówieniach publicznych, co świadczy o potrzebie kontynuowania działań informacyjnych, szkoleń, spotkań w tym zakresie. 17 wskazań JST (tj. 14 gmin i 3 powiaty) dotyczyło niejasnych przepisów i obaw przed błędną interpretacją przepisów, a 7 JST (6 gmin i 1 powiat) jako przeszkodę wskazało obawę przed kontrolą innych instytucji. To świadczy o potrzebie ciągłej edukacji władz lokalnych oraz osób zajmujących się zamówieniami publicznymi w danej jednostce samorządu terytorialnego.

Istotne jest, aby władze lokalne były świadome korzyści, jakie przynosi stosowanie klauzul społecznych. Samorządom powinno zależeć na tym, aby środki finansowe, jak i korzyści społeczne w ramach zamówień publicznych trafiały do społeczności lokalnych w postaci zatrudnienia osób bezrobotnych czy osób z niepełnosprawnością. Działoby się tak, gdyby zamówienia były realizowane przez podmioty ekonomii społecznej.

Dlatego też ROPS w ramach projektu pozakonkursowego w 2018 r. wzmacniał samorządy poprzez doradztwo eksperckie w zakresie klauzul społecznych oraz zlecenia zadań PES. W związku z tym, iż bardzo dużym wyzwaniem dla sektora ES jest rosnący i wciąż bardzo niski poziom zamówień publicznych z udziałem klauzul społecznych, w 2018 r. wsparciem eksperckim objęto 8 JST.

Cel 4.2. Ekonomia społeczna jednym z czynników rozwoju społeczno-gospodarczego na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego.

Działania zrealizowane w 2018 r.:

4.2.1. uwzględnianie rozwoju ekonomii społecznej w RPO WiM 2014-2020, aktach prawa lokalnego, strategiach i programach samorządów terytorialnych, współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami w tym zakresie;

W **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020**¹⁵ ekonomia społeczna została uwzględniona w ramach Osi priorytetowej 11, która dotyczy włączenia społecznego. W ramach Priorytetu inwestycyjnego 9v na realizację działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej przeznaczono alokację w wysokości **23 529 412 euro**, w tym wsparcie Unii Europejskiej w wysokości 20 mln euro.

Mając na uwadze określoną w ustawie o pomocy społecznej rolę samorządów województw w zakresie koordynacji polityki dotyczącej ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, za kluczowe należy uznać włączenie polityki wspierania ekonomii społecznej w działania realizowane na poziomie województwa, w szczególności w strategię i programy rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji czy rozwojem usług użyteczności publicznej.

Badanie ankietowe, którym objęto 116 gmin (w tym miasta na prawach powiatu: Olsztyn i Elbląg) oraz 19 powiatów ziemskich z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, dostarcza danych o liczbie JST, które w 2018 r. w swoich dokumentach programowych uwzględniły problematykę ekonomii społecznej. Odpowiedzi udzieliło 107 JST, tj. 79,3% wszystkich JST; w tym 78,4 % gmin i 84% powiatów. W badaniu ujęto dokumenty strategiczne, programy i inne akty prawa.

Według odesłanych ankiet, łącznie **80 JST**, w tym 16 powiatów i 64 gminy (co stanowi **59,25% ogółu JST**) posiadało dokument uwzględniający w swej treści rozwój ekonomii społecznej. Szczegółowo dane te zaprezentowano poniżej w formie tabeli.

---

¹⁵ Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął RPO WiM 2014-2020 w dniu 22 grudnia 2014 r.

Tabela nr 8. Zestawienie JST z województwa warmińsko-mazurskiego posiadających strategie, programy lub inne akty prawa uwzględniające rozwój ekonomii społecznej w roku 2018.

JST posiadające dokument uwzględniający problematykę ES:	Ogółem	W stosunku do ogółu JST tego szczebla	Strategia rozwoju	Strategia rozwiązywania problemów społecznych	Inna strategia	Program lokalny	Akt prawa lokalnego
GMINY	64	55,17%	26	52	0	9	1
POWIATY	16	84,21%	11	12	0	6	2

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badań własnych.

Najczęściej, bo aż w **64** samorządach, tematyka ekonomii społecznej była uwzględniana w ramach gminnych/powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych, co wynika zapewne stąd, iż funkcje ekonomii społecznej są wyraźnie powiązane z obszarem integracji społecznej i aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem.

W **37 JST** tematyka rozwoju ekonomii została ujęta w lokalnych strategiach rozwoju gminy/ miasta (np. Strategia Rozwoju powiatu Oleckiego 2016-2025, Zintegrowana Strategia Rozwoju Ostródzko-Iławskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2015-2025, Zintegrowana strategia Elckiego Obszaru Funkcjonalnego, Strategia zrównoważonego Rozwoju Elku do roku 2020, Strategia Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego).

Wśród programów lokalnych jednostki wskazywały najczęściej: lokalny program rewitalizacji, powiatowy, gminny plan rozwoju lokalnego, program rozwoju ekonomii społecznej, gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, program współpracy z sektorem pozarządowym w zakresie działalności pożytku publicznego, powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych, program aktywności lokalnej.

W powiatach, w których działają zespoły ds. ekonomii społecznej powstawać zaczęły programy rozwoju ekonomii społecznej. Obecnie w województwie uchwalono następujące programy:

- „Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie braniewskim na lata 2014-2020”,
- „Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie lidzbarskim na lata 2013-2020”,
- „Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie bartoszyckim 2014-2020”,
- „Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie ostródzkim na lata 2014-2018”,
- „Powiatowy Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie iławskim na lata 2014-2020”,
- „Program rozwoju ekonomii społecznej w powiecie elbląskim na lata 2018-2025”,
- „Program rozwoju ekonomii społecznej w Powiecie Piskim”,

- „Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w powiecie mrągowskim na lata 2018-2025”.

Jako inne akty prawa lokalnego samorządu wykazywały plan odnowy miejscowości, Ponadlokalny program rewitalizacji sieci miast Cittaslow, gminny program rewitalizacji, Lokalną Strategię Rozwoju Krainy Drwęcy i Pasłęki na lata 2014-2020, Analizę sytuacji wewnątrzregionalnej gminy Kętrzyn.

4.2.2. upowszechnianie i wdrażanie standardów wypracowanych dla poszczególnych typów usług społecznych użyteczności publicznej (interesu ogólnego);

Opracowanie i wdrożenie instrumentów pozwalających na wykorzystanie możliwości ES w ramach wspólnot samorządowych wzmocni poziom kapitału społecznego w ramach lokalnych społeczności i przyczyni się do realizacji konstytucyjnej zasady pomocniczości, może także pozytywnie wpłynąć na wzrost gospodarczy.

Na poziomie lokalnym w niektórych gminach naszego regionu upowszechniano standardy wypracowane dla poszczególnych typów usług - w gminie Piecki opracowano ulotkę KIS promującą m.in. wdrażanie standardów wypracowanych dla poszczególnych typów usług społecznych użyteczności publicznej, której treść zamieszczono na tablicach informacyjnych GOPS.

4.2.3. wspieranie rozwoju działań ekonomii społecznej w obszarze usług społecznych oraz w kluczowych sferach rozwojowych regionu (m.in.: usług związanych: z utrzymaniem czystości i porządku w gminach recyklingu, melioracji wodnych oraz usług leśnych, odnawialnych źródeł energii, turystyki itp.).

Działanie było realizowane poprzez uwzględnienie w regulaminie konkursu w ramach *Działania 11.3 Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia, Poddziałania 11.3.1. Wsparcie przedsiębiorczości społecznej* (dotyczącego funkcjonowania OWES-ów) zapisów, iż OWES będzie preferował tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorstw społecznych w kluczowych sferach rozwojowych wskazanych w Działaniu I.4 Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, tj. zrównoważony rozwój, solidarność pokoleń, polityka rodzinna, turystyka społeczna, budownictwo społeczne, lokalne produkty kulturowe oraz w kierunkach rozwoju określonych w Strategii Rozwoju Województwa i w Wojewódzkim Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez OWES-y:

- Temat usług społecznych poruszany był na spotkaniach wyjazdowych i stacjonarnych Zespołów ds. ES organizowanych przez etcki OWES. Ponadto w pracy OWES związanej z tworzeniem nowych przedsiębiorstw społecznych, szczególna uwaga zwracana jest, by przedsiębiorstwa te powstawały w kluczowych sferach rozwojowych regionu.
- Pracownicy OWES w Olsztynie wielokrotnie poruszali temat usług społecznych na spotkaniach Zespołów ds. ES w poszczególnych powiatach,

jak też na spotkaniach Zespołów z ekspertami z tego zakresu. Spotkania odbywały się w każdym powiecie. Animatorzy specjalistyczni w poszczególnych powiatach inicjują współpracę pomiędzy podmiotami w zakresie zlecenia usług społecznych PES/PS (np. w powiecie węgorzewskim, giżyckim). Ponadto w ramach pracy przygotowującej nowe przedsiębiorstwa społeczne szczególna uwaga zwracana jest, by przedsiębiorstwa te powstawały w kluczowych sferach rozwojowych regionu.

- Przedsiębiorstwa społeczne powstałe przy wsparciu OWES prowadzą działalność w następujących branżach: usługi sprzątające, pielęgnacja terenów zielonych, opieka nad osobami starszymi i dziećmi, usługi gastronomiczne, remontowo-budowlane, stolarskie, animacyjne dla dzieci i młodzieży, rękodzieło oraz turystyka.

Na poziomie lokalnym gminy wspierały również działania ekonomii społecznej w obszarze usług społecznych oraz w kluczowych sferach rozwojowych regionu. Miasto Giżycko zainicjowało współpracę pomiędzy Centrum Integracji Społecznej a Miejskim Zakładem Komunalnym oraz Nadleśnictwem Giżycko w zakresie utrzymania czystości. Urząd Miejski w Ostródzie zleca usługi cateringowe ZAZ. Miasto i Gmina Morąg organizuje rajdy turystyczne. Gmina Wydminy umożliwiła HS Prekursor świadczenie usług opiekuńczych podopiecznym GOPS Wydminy, usług utrzymania czystości i porządku w Urzędzie Gminy/ GOPS oraz zleciła pielęgnację zieleni w przestrzeni użyteczności publicznej Gminy. Powiat Lidzbarski wspiera realizację zadań publicznych z zakresu usług rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Powiat Szczycieński/Gmina Świętajno organizuje spotkania dotyczące możliwości przejęcia usług opiekuńczych przez podmiot ekonomii społecznej.

Wskaźniki realizacji Priorytetu IV: Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w województwie.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość docelowa do 2020	Wartość osiągnięta w 2018
1	odsetek jst, stosujących klauzule społeczne przy wydatkowaniu środków publicznych	40%	33,30%
2	odsetek gmin/powiatów, które uwzględniły problematykę ekonomii społecznej w swoich dokumentach strategicznych i programowych	50%	59,25%
3	liczba PES realizujących usługi społeczne użyteczności publicznej (interesu ogólnego)	200	323

Rozdział 4. Rekomendacje w zakresie rozwoju ekonomii społecznej na 2019 r.

Zakłada się, iż w 2019 r. w związku z zaawansowaną fazą wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, samorząd województwa będzie dalej ściśle współpracował z OWES, samorządami lokalnymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, instytucjami rynku pracy oraz podmiotami ekonomii społecznej, w tym z podmiotami o charakterze reintegracyjnym w celu skoordynowania działań służących rozwojowi ekonomii społecznej na poziomie województwa. Będzie także zacieśniał współpracę z innymi podmiotami i instytucjami, które mogą mieć wpływ na rozwój ES w regionie, w tym sferą nauki i biznesu.

Najważniejszymi wyzwaniami z punktu widzenia wdrażania założeń WPRES w 2019 r. będzie:

Nr	Część Programu	Wniosek	Rekomendacja	Adresat Rekomendacji	Sposób Wdrożenia
1	rekomendacja ogólna	Istnieje potrzeba szerszego włączenia sfery nauki do działań związanych z rozwojem ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach.	Należy wzmocnić działania związane ze współpracą ekonomii społecznej ze sferą nauki na Warmii i Mazurach na poziomie regionalnym.	ROPS, OWES, IPS, szkoły, Kuratorium Oświaty, zespół ds. współpracy nauki i ekonomii społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja konkursu „Szkoła przyjazna ekonomii społecznej”; - organizacja spotkań/ seminariów dla kadry szkolnej i akademickiej, - spotkania zespołu ds. współpracy nauki i ekonomii społecznej; - organizacja lekcji pokazowych z udziałem przedstawicieli OWES/ IPS, z wykorzystaniem; edukacyjnej gry planszowej „Ekonomia społeczna” - organizacja Dni Otwartych Ekonomii Społecznej na uczelniach wyższych; - wizyty studyjne dla przedstawicieli nauki.
	rekomendacja ogólna	Istnieje potrzeba szerszej promocji marki ekonomii społecznej w regionie i w środowisku lokalnym.	Należy podjąć działania mające na celu promocję i marketing produktów i usług PES- dbanie o	ROPS, OWES, IPS, PES, PS	<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie znaczenia Sieci Podmiotów Ekonomii Społecznej. - certyfikacja podmiotów ekonomii społecznej Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”; - redagowanie Biuletynu „Ekonomia społeczna na

			rozwój marki ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach		Warmii i Mazurach”; - prowadzenie strony promującej ekonomię społeczną w regionie: www.es.warmia.mazury.pl ; - promocja dobrych praktyk es; - udział PES w targach branżowych, komercyjnych.
3	4.1.6	W dalszym ciągu udział klauzul społecznych w zamówieniach publicznych realizowanych przez samorządy lokalne jest niewystarczający.	Upowszechnianie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. Edukacja JST w zakresie korzyści, jakie przynosi stosowanie klauzul społecznych	ROPS, OWES, IPS, samorządy lokalne	- organizacja wsparcia doradczego dla samorządów lokalnych z zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. - propagowanie stosowania klauzul społecznych na wszelkiego typu spotkaniach, seminariach, warsztatach.
4	4.2.3	Istnieje potrzeba zintensyfikowania działań OWES-ów ukierunkowanych na tworzenie nowych miejsc pracy w nowych i istniejących PS- inwestowanie w PES działających w usługach społecznych i gospodarce obiegu zamkniętego oraz w kluczowych sferach rozwojowych regionu.	Podjęcie działań na rzecz rozwoju usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej. Akcentowanie potrzeby tworzenia przedsiębiorstw społecznych w kluczowych sferach rozwojowych regionu.	ROPS, OWES, IPS, samorządy lokalne	- opracowanie dokumentów planistycznych w samorządach lokalnych dotyczących rozwoju usług społecznych uwzględniających podmioty ekonomii społecznej w ich realizacji; - organizacja zagranicznego wyjazdu studyjnego mającego na celu zapoznanie się ze skutecznie funkcjonującymi PS działającymi w kluczowych sferach rozwojowych w danym kraju.; - upowszechnianie dobrych praktyk rozwoju firm społecznych rozwijających usługi społeczne.

Rozdział 5. Sprawozdanie z wdrażania rekomendacji w roku 2018.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego zgodnie z zapisami WPRES w 2018 r. kontynuował działania z lat poprzednich oraz podjął szereg nowych inicjatyw na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie.

Regionalny system wsparcia sektora ekonomii społecznej wzorem lat ubiegłych, tworzyły 4 OWES-y – wyspecjalizowane instytucje oferujące kompleksowe usługi szkoleniowo-doradcze, promocję oraz wsparcie dla partnerstw na rzecz ES, a także operatorzy środków finansowych na zakładanie spółdzielni socjalnych. Ponadto swą działalność prowadziło 12 inkubatorów przedsiębiorczości społecznej.

W każdym obszarze priorytetowym WPRES podjęto kilkanaście lub kilkadziesiąt przedsięwzięć, zaś zaplanowane wskaźniki zostały w znacznej mierze osiągnięte.

Nr	Część Programu	Wniosek	Rekomendacja	Adresat Rekomendacji	Sposób Wdrożenia	Status	Weryfikacja 2018
1	rekomendacja ogólna	Istnieje potrzeba szerszej promocji marki ekonomii społecznej w regionie i w środowisku lokalnym. Zwiększenie identyfikacji mieszkańców regionu Warmii i Mazur ze Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”.	Należy podjąć działania mające na celu szerszą promocję es np. wyprodukowania wspólnego produktu lokalnego, z którym utożsamiałyby się podmioty ekonomii społecznej.	ROPS, OWES, IPS, PES, PS	Wzmocnienie znaczenia Sieci Podmiotów Ekonomii Społecznej. Certyfikacja podmiotów ekonomii społecznej Znakiem Promocyjnym Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”. Redagowanie Biuletynu „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach”. Prowadzenie strony promującej ekonomię społeczną w regionie: www.es.warmia.mazury.pl oraz www.warmia.mazury.pl .	wdrożona w całości	W 2018 r. w ramach projektu pozakonkursowego podjęto szereg inicjatyw związanych z promocją marki es: - organizacja Warmińsko-Mazurskich Dni z ES, - proces certyfikacji podmiotów ekonomii społecznej - 4 nowe podmioty ekonomii społecznej otrzymały Znak Promocyjny „Zakup Prospołeczny”, a 4 została przedłużona licencja na posługiwanie się znakiem

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

							<p>„Zakup Prospołeczny”, w sumie znak obecnie posiada 11 podmiotów ekonomii społecznej. Na stronie internetowej Projektu www.es.warmia.mazury.pl na bieżąco umieszczane były informacje o spotkaniach/konferencjach organizowanych przez ROPS w ramach realizacji projektu pozakonkursowego w obszarze ekonomii społecznej. W 2018 r. stronę odwiedziło 59 153 osoby; W listopadzie 2018 r. wydany został Biuletyn „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” – nakład 1000 szt.</p>
2	rekomendacja ogólna	Niski poziom wiedzy na temat możliwości aktywizacji młodzieży w środowisku szkolnym poprzez ekonomię społeczną	Należy podjąć działania mające na celu zaznajomienie kadry szkolnej oraz uczniów z ofertą ekonomii społecznej.	ROPS, OWES, IPS, szkoły. Kuratorium Oświaty	Organizacja konkursu „Szkoła przyjazna ekonomii społecznej”, organizacja spotkań dla nauczycieli, seminariów dla przedstawicieli nauki. Organizacja lekcji pokazowych z udziałem przedstawicieli OWES/ IPS.	wdrożona w całości	W ramach projektu pozakonkursowego ROPS w 2018 r. rozwijano współpracę na linii nauka-es poprzez organizację seminarium z udziałem przedstawicieli uczelni wyższych: 3.10.2018 r.- seminarium dla kadry akademickiej z regionu pt. „ <i>Uczelnie wyższe jako przyjazne miejsce rozwoju ekonomii</i> ”

							<p>społecznej“.</p> <p>7.12.2018 odbyła się konferencja „Współpraca Nauki - Biznesu - Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach”. W spotkaniu wzięło udział blisko 100 osób.</p> <p>Ponadto w ramach II edycji projektu pozakonkursowego zaplanowano kategorię konkursu „Szkoła przyjazna ekonomii społecznej”, w tym kategorię głosowanie z udziałem publiczności. Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej przeprowadzały w szkołach zajęcia z uczniami, popularyzujące wiedzę nt. es.</p>
3	4.1.6	W dalszym ciągu udział klauzul społecznych w zamówieniach publicznych realizowanych przez samorządy lokalne jest niewystarczający.	Upowszechnianie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.	ROPS, OWES, IPS, samorządy lokalne	Organizacja wsparcia doradczego dla samorządów lokalnych z zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. Propagowanie stosowania klauzul społecznych na wszelkiego typu spotkaniach, seminariach, warsztatach.		<p>W 2018 r. kontynuowano wsparcie dla JST z zakresu stosowania klauzul społecznych- dwudniowe spotkanie dla przedstawicieli JST. Prowadzone było również doradztwo zewnętrzne dla wybranych JST z zakresu zlecania zadań PES oraz opracowania lokalnych programów rozwoju usług społecznych. Odbyły się także wizyty studyjne ukazujące dobre</p>

							praktyki stosowania klauzul społecznych przez samorządy, w których udział brali przedstawiciele JST. Przyznano również nagrodę dla samorządu przyjaznego ES. 23.03.2018 r. zorganizowano spotkanie zespołów ds. ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.
4	4.2.3	Istnieje potrzeba szerszego wspierania rozwoju działań ekonomii społecznej w obszarze usług społecznych oraz w kluczowych sferach rozwojowych regionu.	Podjęcie działań na rzecz rozwoju usług społecznych przez podmioty ekonomii społecznej. Akcentowanie potrzeby tworzenia przedsiębiorstw społecznych w kluczowych sferach rozwojowych regionu.	ROPS, OWES, IPS, samorządy lokalne	Opracowanie dokumentów planistycznych w samorządach lokalnych dotyczących rozwoju usług społecznych uwzględniających podmioty ekonomii społecznej w ich realizacji. Organizacja zagranicznego wyjazdu studyjnego mającego na celu zapoznanie się ze skutecznie funkcjonującymi PS działającymi w kluczowych sferach rozwojowych w danym kraju.		23.03.2018 r. zorganizowano spotkanie zespołów ds. ekonomii społecznej na poziomie regionalnym, które było okazją do wzajemnego poznania się zespołów i dyskusji na temat roli samorządów lokalnych w rozwoju usług użyteczności publicznej. W dniach 25-28 czerwca 2018 r. odbyła się wizyta studyjna zagraniczna do podmiotów ekonomii społecznej we Włoszech, sprofilowana pod kątem kluczowych sfer rozwojowych, w której udział wzięło przedstawicieli środowiska es z regionu.

Aneks nr 1 Baza podmiotów ekonomii społecznej

Baza centrów integracji społecznej

Lp.	Powiat	Jednostka prowadząca centrum integracji społecznej	Adres	Dane kontaktowe
Centra integracji społecznej wpisane do rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego - stan na dzień 31.12.2018 r.				
1.	braniewski	CIS w Braniewie Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie	ul. Kościuszki 10/1 14-500 Braniewo	tel. (055) 644 45 45 www.cisbraniewo.org e-mail: biurocis@onet.pl
2.	elcki	CIS w Elku Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta	ul. Małeckich 3/26 19-300 Elk	tel.: 537-897-797 cis@sisg.org.pl www.cis.sisg.org.pl e-mail: cis.elk.sekretariat@gmail.com
3.		CIS w Elku Stowarzyszenie Adelfi	ul. Małeckich 3/16, 19-300 Elk	tel. (87) 737 72 43 www.adelfi.pl e-mail: altercis@adelfi.pl
4.	giżycki	CIS w Giżycku Gmina Miejska Giżycko	ul. Pionierska 13 11-500 Giżycko	tel. 505 601 680 cis@gizycko.pl
5.	ostródzki	CIS w Ostródzie Jednostka Organizacyjna Zarządu Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostródzie, Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Wojewódzki w Olsztynie	ul. Sienkiewicza 15, 14-100 Ostróda	tel. (89) 646 08 93 pkps.cis.ostroda@wp.pl
6.	piski	CIS w Białej Piskiej Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL	ul. Sikorskiego 21A, 12-200 Biała Piska	tel. 731 219 591 www.esbetel.pl/ e-mail: cis@centrumintegracjispolecznej.pl ; biuro@cisbetel.pl
7.		CIS w Pisz przy Stowarzyszeniu Kobieta na PLUS	ul. Gizewiusza 3, 12-200 Pisz	tel. 726 802 862, e-mail: cis.pisz.2017@gmail.com ; strona internetowa : www.kobietanaplus.pl

8.	m. Elbląg	CIS w Elblągu Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych	ul. Związku Jaszczurczego 17 82-300 Elbląg	(055) 235 33 88 eswip@eswip.pl strona internetowa: www.eswip.pl
9.		CIS w Elblągu Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych	ul. Związku Jaszczurczego 15, 82-300 Elbląg	(055) 232 69 35, erkon@softel.elblag.pl strona internetowa: www.erkon.elblag.pl
10.	m. Olsztyn	CIS w Olsztynie Prezydent Miasta Olsztyna	Al. Wojska Polskiego 33 10 - 228 Olsztyn	tel: 89 526-16-50 fax: 89 526-10-19 cisolsztyn@gmail.com http://www.cisolsztyn.ubf.pl/

2. Baza klubów integracji społecznej

Lp.	Powiat	Jednostka prowadząca klub integracji społecznej	Adres	Dane kontaktowe
Kluby integracji społecznej zarejestrowane w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wg. stanu na dzień 31.12.2018 r.				
1.	bartoszycki	Klub Integracji Społecznej, Stowarzyszenie NORA	ul. Hubalczyków 2/1 11-200 Bartoszyce	tel. 517 173 174 email: biuro@stowarzyszeniora.pl biuro@nora.org.pl d.ziemacki@gmail.com
2.	braniewski	KIS we Fromborku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Fromborku	ul. Młynarska 5b 14-530 Frombork	tel. (055) 249 86 10 (055) 243 75 35 email: mgops.frombork@interia.pl
3.		Młodzieżowy Klub Integracji Społecznej we Fromborku Fundacja Żółty Szalik	ul. Braniewska 11 14-530 Frombork	tel. 601 921 988 email: fundacjazoltyszalik@gmail.com
4.	działdowski	KIS w Działdowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie	ul. Władysława Jagiełły 30 13-200 Działdowo	tel. (23) 697 09 84 bozena.samul@mopsdzialdowo.pl sekretariat@mopsdzialdowo.pl
5.		KIS w Działdowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie	ul. Księżodworska 10 13-200 Działdowo	tel. (23) 697 07 29 email: kis@gopsdzwo.pl

6.		KIS w Iłowie-Osada, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Staszica 1 13-240 Iłowo-Osada	tel. (23) 697 00 10/11 email: gops.ilowo-osada@op.pl
7.	elbląski	KIS ATAK, Integracyjny Klub Sportowy ATAK	ul. Robotnicza 68 82-300 Elbląg	tel. (55) 642 42 55 email: iksatak@interia.pl
8.		KIS w Elblągu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu	ul. Browarna 85 82-300 Elbląg	tel. 55 237 10 66 email: zbigniew.pawlowski@gops.gminaelblag.pl
9.		KIS „Skrzydła” w Pasłęku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pasłęku	Plac Grunwaldzki 8 14-400 Pasłęk	tel. (55) 248 44 49 /603067526 email: mgops.paslek@wp.pl strzelecka.joanna@poczta.fm
10.	elcki	KIS w Prostkach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prostkach	ul. Krótka 5 19-335 Prostki	tel. (87) 629 88 78 email: kis@prostki.pl
11.	gizycki	KIS w Miłkach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłkach	ul. Sportowa 4 11-513 Miłki	tel. 87 428 18 01 email: gops@gopsmilki.pl www.gopsmilki.pl
12.		KIS w Wydminach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej W Wydminach	Pl. Rynek 1/4 11-510 Wydminy	tel. 87 421 01 15 email: gopswydminy@wp.pl www.gopswydminy.pl
13.	iławski	KIS w Iławie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie	ul. Wiejska 2D/111 14-200 Iława	tel. (89) 644 30 86 wew.211 email: kis@mops.ilawa.pl
14.		MKIS w Iławie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie	ul. Obrońców Westerplatte 5 14-200 Iława	tel. 89 646 63 25 email: mopsik@mopsilawa.pl mkis@mops.ilawa.pl
15.		KIS w Iławie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iławie	ul. Dąbrowskiego 17 A 14- 200 Iława	tel. 89 644 30 44 email: gops@gops.ilawa.pl
16.		KIS w Lubawie, Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Lubawa	Fijewo 73 14-260 Lubawa	tel. (089) 645 54 34 (089) 645 54 33 email: kis@gopslubawa.pl www.gopslubawa.pl
17.		KIS w Zalewie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zalewie	ul. Traugutta 4 14-230 Zalewo	tel. (89) 758 81 26 email: mopszalewo@op.pl www.zalewo.pl
18.		KIS w Jerzwałdzie, Fundacja Damy Radę	Jerzwałd 51, 14-230 Zalewo	tel. 602 282 581 email: fundaciadamyrade@wp.pl
19.		KIS w Kętrzynie, Miejski Ośrodek Pomocy	ul. Poczтовая 11 11-400 Kętrzyn	tel. (89) 751 74 15 email:

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

	kętrzyński	Spolecznej w Kętrzynie		mopsketrzyn@miastoketrzyn.pl
20.		KIS w Kętrzynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kętrzynie	ul. Kościuszki 2 11-400 Kętrzyn	tel. 89 751 41 66 email: kis.gops_ketrzyn@op.pl www.gminaketrzyn.pl
21.		KIS w Barcianach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcianach	ul. Piotrowskiego 1 11-410 Barciany	tel. (89) 753 11 87 email: gbarciany@poczta.fm
22.		KIS w Korszach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Korszach	ul. Mickiewicza 13 11-430 Korsze	tel. (89) 754 04 04 email: tomasz.podlaszuk@korsze.pl uk@korsze.pl
23.		KIS w Reszlu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Reszlu	ul. Kolejowa 25 A 11-440 Reszel	tel. (89) 755 02 33 email: mops_reszel@wp.pl
24.		KIS w Srokowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Srokowie	Pl. Rynkowy 14 11-420 Srokowo	tel. (89) 754 45 41 email: kis@gopssrokowo.pl
25.	lidzbarski	KIS w Lidzbarku Warmińskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim	ul. Akacyjowa 7 11-100 Lidzbark Warmiński	tel. (89) 767 80 46 email: ps@mopslw.pl
26.		KIS w Ornecie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ornecie	ul. 1-go Maja 6 11-130 Orneta	tel. (55) 242 16 27 kis_orneta@wp.pl
27.		KIS w Lidzbarku Warmińskim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim	ul. Krasickiego 1 11-100 Lidzbark Warmiński	tel. (89) 767 32 74 wew. 27 email: ps@gopslidzbarkwarm.pl
28.	mragowski	KIS w Pieckach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieckach	ul. Zwycięstwa 35/2 11-710 Piecki	tel. (89) 741 38 90 email: gops@piecki.com.pl
29.	nidzicki	Klub Integracji Społecznej i Samopomocy w Janowcu Kościelnym, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowcu Kościelnym	13-111 Janowiec Kościelny 148	tel. 626 20 65 email: kissjanowiec@wp.pl
30.		KIS w Janowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie	ul. Przasnyska 51 13-113 Janowo	tel. (89) 626 40 91 email: gopsjanowo@neostrada.pl
31.		KIS w Kozłowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozłowie	ul. Nidzicka 31, 13-124 Kozłowo	tel. (89) 625 08 42 email: pomocspoleczna@kozlowo.pl

32.		KIS w Nidzicy, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nidzicy	ul Kolejowa 5 13-100 Nidzica	tel. (89) 625 29 14 email: mops@nidzica.wp.pl kis.nidzica@wp.pl j.wegierska@mops.nidzica.pl
33.	nowo-miejski	KIS w Nowym Mieście Lubawskim, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Korczaka 4 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	tel. (56) 472 96 39 email: mopsnml@post.pl
34.		KIS w Kurzętniku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurzętniku	ul. Dworcowa 8, 13-306 Kurzętnik	tel. (56) 474-80-52 email: gops@kurzetnik.eu kis@kurzetnik.eu
35.	olecki	KIS w Olecku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olecku	ul. Kolejowa 31 19-400 Olecko	tel. (87) 520 42 33 email: sw@mops.olecko.pl
36.		KIS w Wieliczkach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliczkach	ul. Lipowa 16 19-404 Wieliczki	tel. (870 521 42 37 email: gops.wieliczki@wieliczki.pl
37.	olsztyński	Olsztyński Klub Integracji Społecznej, Federacja Organizacji Społecznych FOSa	ul. Linki 3/4 10-535 Olsztyn	tel. 799099884 email: a.fabisiak@federacjafoza.pl
38.		KIS w Barczewie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Barczewie	ul. Słowackiego 5 11-010 Barczewo	tel. (89) 514 97 47 email: mops@barczewo.pl
39.		KIS w Biskupcu – sekcja MOPS, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu	ul. Niepodległości 4a 11-300 Biskupiec	tel. (89) 715 11 36 email: kisbiskupiec@op.pl
40.		KIS w Jezioranach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach	ul. Kajki 20 11-320 Jeziorany	tel. (89) 718 11 33 email: kisjeziorany@wp.pl
41.		KIS w Jonkowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jonkowie	ul. Lipowa 11 11-042 Jonkowo	tel. 89 512 92 10 email: gops@jonkowo.pl
42.		KIS w Kolnie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolnie	11-311 Kolno 38	tel. 89 716 32 93 email: gops_kolno@onet.eu
43.		KIS w Olsztynku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynku	ul. Niepodległości 19 11-015 Olsztynek	tel. (89) 519 44 16 email: kis@olsztynek.naszops.pl
44.		Klub Integracji Społecznej w Purdzie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Purdzie	11-030 Purda 96B	tel. (89) 519 50 58 email: gopspurda@wp.pl

45.		KIS w Stawigudzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawigudzie	ul. Olsztyńska 10, 11-034 Stawiguda	tel. (89) 512 69 00 email: gops_stawiguda@wp.pl www.stawiguda.com.pl
46.	piski	KIS w Pisz, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz	ul. Wąglicka 1 12-200 Pisz	tel. (87) 423 36 54 email: mgops_pisz@post.pl zielinska.krystiana@mgops.pisz.pl
47.	szczycieński	KIS w Szczytnie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	ul. Boh. Westerplatte 12 12-100 Szczytno	tel. (89) 676 09 23 kisszczytno@wp.pl
48.		KIS w Szczytnie, Stowarzyszenie Klub Pro Publico Bono	ul. Lipperta 10 12-100 Szczytno	tel.(89) 623 17 08 ppbszczytno1@poczta.onet.pl
49.	węgorzewski	KIS w Węgorzewie, Związek Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich (LGD9)	ul. Plac Wolności 1b 11-600 Węgorzewo	tel. 533220887 email: kis@mazurylgd9.pl

3. Baza warsztatów terapii zajęciowej

Lp	Powiat	Jednostka prowadząca warsztat terapii zajęciowej	Adres	Dane kontaktowe
1	bartoszycki	WTZ przy Stowarzyszeniu Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	11-200 Bartoszyce Gen. Bema 51a	tel. 89 764 04 77 www.sionbartoszyce.pl sionbartoszyce@wp.pl
2		Warsztaty Terapii Zajęciowej w Górowie Iławeckim Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Zdrowia "Jesteśmy Razem" w Górowie Iławeckim	ul. Kard. Wyszyńskiego 13 11-220 Górowo Iławeckie	tel. 89 761 05 44 www.jestesmyrazem.org.pl jestesmyrazem@op.pl
3	braniewski	Warsztaty Terapii Zajęciowej, Frombork Caritas Archidiecezji Warmińskiej	ul. Krasickiego 4 14-530 Frombork	tel. 55 243 78 89 wtzfrombork@wp.pl
4	działdowski	Warsztaty Terapii Zajęciowej, Działdowo PSONI Koło w Działdowie	ul. Skłodowskiej 20 13-200 Działdowo	tel. 23 697 21 76 www.psoudzialdowo.org wtz.dzialdowo@psouu.org.pl
5	elbląski	Warsztat Terapii Zajęciowej w Tolkmicku Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku	ul. Szpitalna 2 82-340 Tolkmicko	tel. 55 231 00 79 http://wtztolkmicko.pl wtztolkmicko@wp.pl

6		Warsztat Terapii Zajęciowej Władysławowo DPS "Krokus" we Władysławowie	Władysławowo 4 82-300 Elbląg	tel. 55 232 87 07 dpskrokus@interia.pl
7		Warsztat Terapii Zajęciowej, GOPS Milejewo	Kamiennik Wielki 10 82-316 Kamiennik Wielki	tel. 55 231 28 82 wztkamiennikwielki@wp.pl
8	elcki	Warsztat Terapii Zajęciowej Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Diecezji Elckiej	ul. Kolejowa 31 19-300 Elk	tel. (87)610 44 66, fax (87)610 44 67 elkwarsztaty@gmail.com
9	giżycki	Warsztat Terapii Zajęciowej Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Giżycku	Siedliska 46 11-510 Wydminy	Tel. 87 429 29 09 696 957 604 zk.gizycko@psouu.org.pl http://www.psouugizycko.org.pl
10		WTZ przy Ryńskim Stowarzyszeniu Integracji Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Dar Serca"	ul. Konrada Wallenroda 4 11-520 Ryn	tel./fax. 87 421 80 86 wtzryn@wp.pl
11	gołdapski	Caritas Diecezji Elckiej Warsztat Terapii Zajęciowej w Gołdapi	ul. Przytorowa 5 19-500 Gołdap	tel. (087) 615-48-13 wtz.goldap@caritas.pl wtzgoldap@op.pl
12	iławski	Warsztat Terapii Zajęciowej PSOUU Koło w Iławie	ul. 1-go Maja 5A 14-200 Iława	tel. 89 649 79 49 www.psouu.ilawa.pl/warsztat-terapii-zajeciowej zk.ilawa@psouu.org.pl
13		Warsztat Terapii Zajęciowej w Lubawie Stowarzyszenie na Rzecz Ośrodka Aktywności w Lubawie	ul. Kupnera 18, 14-260 Lubawa	tel. 89 645 27 96 http://snroa.lubawa.pl wtztlubawa@wtzlubawa.org
14		Warsztat Terapii Zajęciowej w Suszu Stowarzyszenie Rozwoju i Przedsiębiorczości Ziemi Suskiej	ul. Piastowska 37, 14-240 Susz	tel. 89 624 21 88 http://spron-wtz.pl spron-wtz@wp.pl
15	kętrzyński	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Mazurskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób Niepełnosprawnych	ul. Budowlana 5 11-400 Kętrzyn	tel. 89 752 23 78 www.wtzketrzyn.pl/ wtz@wtzketrzyn.wp.pl
16	lidzbarski	Warsztat Terapii Zajęciowej „Caritas” Archidiecezji Przemysko-Warszawskiej w Henrykowie	Henrykowo 7 11-130 Orneta	tel. 55 242 34 06 http://www.przemysl-warszawa.caritas.pl/WTZ.html
17		Warsztat Terapii Zajęciowej Orneckie Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych	ul. Przemysłowa 15 11-130 Orneta	tel./fax. 55 242 13 83 http://wtz-oswon.pl wtz-oswon@neostrada.pl

18	mrągowski	Warsztaty Terapii Zajęciowej Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Koło w Mikołajkach	ul. Kolejowa 13 11-731 Mikołajki	tel. 87 421 50 75 fax. 87 421 99 80 www.wtzmikolajki.mazury.pl zk.mikolajki@zg.psouu.home.pl
19		Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja "Elf" w Mrągowie	ul. Olsztyńska 16 11-700 Mrągowo	
20	nidzicki	Warsztat Terapii Zajęciowej PSONI Koło w Nidzicy	ul. Krzywa 9 13-100 Nidzica	tel. 89 625 21 23 www.psouu.org.pl psouu_nidzica@poczta.fm
21	nowomiejski	Warsztat Terapii Zajęciowej, Nowe Miasto Lubawskie Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Nowe Miasto Lubawskie	ul. Grunwaldzka 35 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	tel. 56 474 28 55 fax. 56 4725731 wtznml.livenet.pl wtznml@o2.pl
22	olecki	Warsztat Terapii Zajęciowej, Gmina Olecko	ul. Kopernika 6, 19- 400 Olecko	tel. 87 520 49 45 www.wtz.olecko.pl wtzmn@op.pl
23	olsztyński	Warsztat Terapii Zajęciowej PSONI Koło w Biskupcu	ul. Gdańska 1 11-300 Biskupiec	tel. 89 715 42 01, 89 676 42 01 www.psouubiskupiec.pl wtz-psouu-biskupiec@wp.pl
24		Warsztat Terapii Zajęciowej Dobre Miasto PSONI Koło Dobre Miasto	ul. Garnizonowa 20 11-040 Dobre Miasto	tel. 89 616 37 47 fax. 89 615 37 49 www.psouu.org.pl wtz.dobremiasto@psouu.org.pl
25		Warsztaty Terapii Zajęciowej, Olsztynek Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin w Olsztynku	ul. Ostródzka 4c 11-015 Olsztynek	tel. 89 519 25 75 http://wtzolsztynek.idsl.pl wtzolsztynek@wp.pl
26	ostródzki	Warsztat Terapii Zajęciowej PSONI Koło w Ostródzie	ul. Jeziorna 1b 14-100 Ostróda	tel. 89 646 49 29 www.ostroda.psouu.org.pl wtz.ostroda@psouu.org.pl
27		WTZ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Morągu	ul. Wróblewskiego 15b/1 14-300 Morąg	tel. 89 757 39 27 www.wtzmorag.org.pl tpdmorag@wp.pl
28	piski	Warsztat Terapii Zajęciowej Stowarzyszenie Przymierze- Ziemia Piska w Pisz	ul. Daszyńskiego 1 a 12-200 Pisz	tel. 87 424 05 14 warsztatypisz@gmail.com
29	szczycieński	Warsztat Terapii Zajęciowej Szczytno Stowarzyszenie Pomocy na Rzecz Osób Niepełnosprawnych	ul. Wielbarska 4 12-100 Szczytno	tel. 89 624 21 88 http://spron-wtz.pl spron-wtz@wp.pl

30	węgorzewski	Warsztaty Terapii Zajęciowej Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych "Empatia"	Olszewo Węgorzewskie 1 11-606 Budry	tel. 87 437 72 79 wtz.olszewo.prv.pl wtzolszewo@op.pl
31	m. Olsztyn	Warsztaty Terapii Zajęciowej PSONI Koło w Olsztynie	ul. Traktorowa 35 10-828 Olsztyn	tel. 89 527 80 62 http://www.psouu.olsztyn.pl/wtz wtz.psouu.olsztyn@gmail.com
32		Warsztaty Terapii Zajęciowej Stowarzyszenie Wyjątkowe Serce	ul. Bałtycka 45 10-175 Olsztyn	tel./fax. 89 527 05 63 http://www.wyjatkoweserce.pl wtz@wyjatkoweserce.pl
33	m. Elbląg	Warsztat Terapii Zajęciowej Fundacja Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Matki Teresy z Kalkuty	ul. Saperów 14f 82-300 Elbląg	tel. 55 643 96 00 www.wtz.elblag.pl wtzpracownia@op.pl
34		Warsztat Terapii Zajęciowej Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Elblągu	ul. 1 Maja 1 82-300 Elbląg	tel. 55 233 75 93 www.elblag.psouu.org.pl zk.elblag@psouu.org.pl
35		Warsztat Terapii Zajęciowej w Elblągu Stowarzyszenie "Tacy Sami"	ul. Beniowskiego 68 82-300 Elbląg	tel. 55 641-04-74 www.wtzbeniowskiego.pl beniowskiego@wp.pl

4. Baza zakładów aktywności zawodowej

Lp	Nazwa	Jednostka prowadząca zakład aktywności zawodowej	Adres	Branża
1	Zakład Aktywności Zawodowej w Kamionku Wielkim	Starostwo Powiatowe w Elblągu	Kamionek Wielki 82 82-340 Kamionek Wielki Tel.: 55 231 37 67 Faks: 55 231 37 26 zaz@elblag.com.pl www.zaz.kamionekwielki.com.pl	branża stolarsko-tapicerska, wikliniarstwo, pralnia ekologiczna
2	Zakład Aktywności Zawodowej w Elblągu	Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych	ul. G. Bema 54 82-300 Elbląg Tel.: 55 233 80 31 Faks: 55 232 69 35 zaz.elblag@interia.pl www.zazerkon.elblag.com.pl	branża gastronomiczno-cukiernicza, wydawnicza
3	Zakład Aktywności Zawodowej	Starostwo Powiatowe w Giżycku	ul. 1 maja 30 11-500 Giżycko	branża pralnicza, krawiecka, stolarsko-tapicerska,

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

	w Giżycku		Tel.: 87 429 36 64, 87 429 36 65 Faks: 87 429 36 64 zaz.gizycko@wp.pl www.zaz.mazury.info.pl	metaloplastyka
4	Zakład Aktywności Zawodowej w Olsztynie	Polski Związek Niewidomych	ul. Paukszty 57 10-900 Olsztyn Tel.: 89 542 88 02, 89 542 89 13 Faks: 89 542 89 13 omrolsztyń@wp.pl	branża krawiecka, wyrobów artystycznych, garmażeryjna, gastronomiczna, cukiernicza, ogrodnicza
5	Zakład Aktywności Zawodowej w Biskupcu	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Biskupcu	al. Róż 3 11-300 Biskupiec Tel.: 89 715 15 45 Faks: 89 715 42 01 kontakt@zazbiskupiec.pl www.zazbiskupiec.pl	branża stolarska, produkcja podpałek, usługi porządkowe i ogrodnicze
6	Zakład Aktywności Zawodowej w Ostródzie	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Ostródzie	ul. Słowackiego 13a 14-100 Ostróda tel. 89 641 03 41, tel. kom. 603 707 425 zaz.ostroda@psouu.org.pl http://ostroda.psouu.org.pl/zaz	branża gastronomiczna, rękodzieło, wytwórcza, porządkowo-ogrodnicza, utylizacja dokumentów
7	Zakład Aktywności Zawodowej w Bartoszycach	Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach	ul. Bema 39 11-200 Bartoszyce Tel: 89 762 01 75 http://www.sionbartoszyce.pl/zaz/ sionbartoszyce@wp.pl	pracownia pielęgnacji terenów zielonych, pralnia, rękodzieło artystyczne, mała gastronomia.
8	Piski Zakład Aktywności Zawodowej „Wieża” w Pisz	Gmina Pisz	ul. Gdańska 11 12-200 Pisz https://www.facebook.com/pzazwieza/	mała gastronomia, sprzątanie pomieszczeń/pielęgnacja zieleni oraz rękodzieło
9	Zakład Aktywności Zawodowej w Nidzicy	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Nidzicy	ul. Krzywa 9 13-100 Nidzica	produkcja podpałek, usługi porządkowe i pielęgnacja zieleni, gastronomia

5. Baza spółdzielni pracy

Lp.	Powiat	Nazwa spółdzielni pracy	Adres	Dane kontaktowe	Branża
1	bartoszycki	HANDLOWO PRODUKCYJNA SPÓŁDZIELNIA PRACY "WAWRZYN" W BARTOSZYCACH	ul. Kętrzyńska 47 11-200 Bartoszyce	hpspwawrzyn@wp.pl tel. 89 762 21 15	Drewno, wyroby drewniane i drewnopochodne. Stolarnia
2	działdowski	HANDLOWA SPÓŁDZIELNIA	ul. Księżodworska 10	tel. 23 697 22 61	Działalność związana z obsługą rynku

		PRACY "SAMOPOMOC" W DZIAŁDOWIE	13-200 Działdowo		nieruchomości
3	ełcki	"SPOŁEM" SPÓŁDZIELNIA PRACY W EŁKU	ul. Ignacego Łukasiewicza 3 19-300 Ełk	tel. 87 610 39 62	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
4	kętrzyński	"MAJONEZY" SPÓŁDZIELNIA PRACY PRODUKCYJNO- HANDLOWA W KĘTRZYNIE	ul. Ignacego Daszyńskiego 11 11-400 Kętrzyn	http://majonezy- ketrzyn.pl <a href="mailto:BIURO@MAJONEZY-
KETRZYN.PL">BIURO@MAJONEZY- KETRZYN.PL tel. 89 755 44 30	Przetwórstwo przemysłowe- produkcja artykułów spożywczych (produkcja majonezu, musztardy, koncentratów ciast)
5	lidzbarski	SPÓŁDZIELNIA PRACY "POLIGRAF"	ul. Lipowa 11A 11-100 Lidzbark Warmiński	poligraf2@xl.wp.pl tel. 89 767 32 51	Poligrafia (drukarnia)
6		SOCJALNA STUDENCKA SPÓŁDZIELNIA PRACY "ŻAK"	ul. Mazurska 2 11-100 Lidzbark Warmiński	tel. 89 767-01-19	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
7	mragowski	HANDLOWO- PRODUKCYJNA SPÓŁDZIELNIA PRACY HURTOWNIK W MRAĞOWIE	ul. Mrongowiusza 55 11-700 Mragowo	tel. 89 7412779	Działalność produkcyjna i przetwórcza, na rachunek własny w zakresie przemysłu rolno-spożywczego, a zwłaszcza w zakresie piekarnictwa, rozlewni napojów, przetwórstwa kawy naturalnej, herbaty i innych
8	nowomiejski	SPÓŁDZIELNIA PRACY HANDLOWO- PRODUKCYJNA "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	ul. Jagiellońska 25a 13-300 Nowe Miasto Lubawskie	sphp3@wp.pl tel. 56 474 22 91	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
9	ostródzki	SPÓŁDZIELNIA PRACY HANDLOWO PRODUKCYJNA W MORAĞU	ul. Przemysłowa 15 14-300 Morağ	tel. 89 757 42 16	Handel hurtowy
10		USŁUGOWO- WYTWÓRCZA SPÓŁDZIELNIA PRACY "USŁUGA" W MORAĞU	ul. Aleja Parkowa 2 14-300 Morağ	tel 89 757-20-22	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
11	piski	SPÓŁDZIELNIA PRACY "PISA" W PISZU	ul. Gizewiusza 13, adres hurtowni ul. Warszawska 41 12-200 Pisz	PISASP@WP.PL sklejka.pisa@wp.pl http://www.sklejkapisa. pl/ tel. 87 423 49 29 516-194-938	Handel hurtowy, handel produktami drzewnymi (hurtownia sklejki), hurtownia chemii gospodarczej, prowadzenie Stacji Kontroli Pojazdów w

					Piszu
12	m. Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA PRACY ROLNICZO-HANDLOWA W OLSZTYNIE	ul. Adama Mickiewicza 4 10-549 Olsztyn	http://www.sprholsztyn.pl/ spr@sprint.com.pl tel. 89 527 35 95	Firma zaopatruje rolnictwo w: części zamienne do maszyn i ciągników; środki ochrony roślin nawozy, akcesoria do dożarek, artykuły metalowe (siatki, śruby, gwoździe), artykuły ogrodnicze, meble, AGD, piece CO
13		SPÓŁDZIELNIA PRACY I UŻYTKOWNIKÓW "INTEGRA" Z SIEDZIBĄ W OLSZTYNIE	ul. Lubelska 43 B 10-410 Olsztyn	tel. 89 533-14-73	Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą
14		SPÓŁDZIELNIA PRACY LEKARZY SPECJALISTÓW "ZDROWIE" NIEPUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W OLSZTYNIE	ul. Ratuszowa 4 10-116 Olsztyn	http://www.nzoz-zdrowie.olsztyn.pl	Opieka zdrowotna, Świadczenia medyczne w zakresie szeroko pojętej opieki zdrowotnej
15	m. Elbląg	SPÓŁDZIELNIA PRACY "MEDYK" W ELBLĄGU	ul. Grobla Świętego Jerzego 14A 82-300 Elbląg	spmedyk-elblag@pro.onet.pl http://www.medyk.elblag.pl tel. 55 233 42 35	Opieka zdrowotna Świadczenia medyczne w zakresie szeroko pojętej opieki zdrowotnej, w tym podstawowej, specjalistycznej i stomatologicznej

6. Baza spółdzielni inwalidów

L.p	Powiat	Nazwa spółdzielni inwalidów	Adres	Dane kontaktowe	branża
1	nowomiejski	SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW "POKÓJ"	ul. Świerczewskiego 26, 11-520 Ryn	POKOJ@BOX43.PL tel. 87 420 72 51 http://www.pokoj.ryn.pl/	branża odzieżowa i elektrotechniczna
2	ostródzki	SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW PRZEMYSŁU DRZEWNEGO "MAZURSKA"	ul. Warmińska 12 b 14-300 Morąg	SIPD.MAZURSKA@ONET.PL mazurska@wp.pl http://www.sipd.pl/ tel. 89 757 42 46	Przemysł drzewny- producent szkieletów do mebli tapicerowanych, usługi w zakresie przetarcia dłuźycy oraz suszenia tarcicy
3	olsztyński	WARMIŃSKO-MAZURSKA SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW W OLSZTYNIE	ul. Mikołaja Kopernika 46 A 11-041 Olsztyn	gk@wmsi.com.pl www.wmsi.com.pl tel. 89 527 43 48	świadczenia medyczne
4		METALOWA SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW "GWARANCJA"	ul. Metalowa 4 10-603 Olsztyn	marketing@gwarancja.olsztyn.pl www.gwarancja.olsztyn.pl 89 533 76 75	Produkcja wag szalkowych, koszy, mebli warsztatowych, grille ogrodowe.
5		METALOWA SPÓŁDZIELNIA INWALIDÓW	ul. Olsztyńska 14 11-010 Barczewo	http://www.msi.olsztyn.pl sekretariat@msi.olsztyn.pl tel. 89 51 48 565 sekretariat	branża metalowa

7. Baza spółdzielni socjalnych

Lp.	Gmina	Nazwa spółdzielni	Adres, Nr telefonu e-mail	Data rozpoczęcia działalności	Nr wpisu do KRS	Zakres prowadzonej działalności
POWIAT BRANIEWSKI (1)						
1	Płoskinia	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA NEOS	Płoskinia 8 14-526 Płoskinia tel. 517 655 077 neos.spoldzielnia@gmail.com ata1010@onet.pl	21.06.2018	737464	usługi gastronomiczne, catering
POWIAT EŁCKI (3)						
2	Stare Juchy	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA DOBRA SIŁA	Ośrodek Integracyjno-Szkoleniowy Dobra Siła ul. Jeziorna 10 19-330 Stare Juchy tel. 695 611 206 osrodek.dobrasila@gmail.com	22.10.2013	469681	Dobra Siła - ośrodek integracyjno-szkoleniowy, miejsce szkoleń, warsztatów, obozów dla młodzieży i wszystkich gotowych do nauki i osobistego rozwoju, noclegi
3	Ełk	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA WARHLAK	ul. Pułaskiego 16 19-300 Ełk tel. 508 216 209	24.03.2017	669780	prowadzenie pubu
4	Ełk	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA AQUAS	19-300 Ełk ul. Małeckich 3/29	09.06.2017	682079	czarterowanie łodzi, szkolenia, kursy żeglarskie
POWIAT DZIAŁDOWSKI (12)						
5	Łłowo-Osada	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PĄCZUŚ	ul. Kraszewska 2, 13-240 Łłowo-Osada, tel. 502 321 643 a.switalska@bulkazmaslem.com.pl	09.08.2013	472653	gastronomia - produkcja i sprzedaż wyrobów cukierniczych, fast-food, lody itp.
6	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ENERCON	ul. Kajki 25 13-200 Działdowo tel. 607 412 424 enercondzialdowo@wp.pl	20.09.2013	474814	usługi w zakresie projektowania, kosztorysowania i kompleksowej realizacji inwestycji budowlanych. Dodatkowo spółdzielnia oferuje usługi elektryczne, hydrauliczne, montaż i konserwację nośników reklamy zewnętrznej (banery, billboardy).
7	Łłowo-Osada	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ARKA	Nowotki 12 13-240 Łłowo-Osada	18.10.2013	481493	Gastronomia – prowadzenie punktu małej gastronomii, produkcja makaronów, artykuły spożywcze
8	Łłowo-Osada	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA CZYSTA POMOC	Brodowo 23, 13-240 Łłowo-Osada anbob@onet.pl tel. 731612732	28.10.2013	482466	działalność usługowa związana z leśnictwem, usługi gastronomiczne, catering, wykonywanie robót

						budowlanych wykończeniowych, sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, wychowanie przedszkolne, opieka dzienna nad dziećmi pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
9	łowo-Osada	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SIPAR	ul. Akacyjna 28b/2 13-240 łowo-Osada tel. 511 908 780	22.11.2013	486857	Produkcja i sprzedaż wyrobów ogniotrwałych, produkcja wyrobów z betonu, gipsu i cementu.
10	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SŁODKIE PYSZNOŚCI	Kisiny 31A 13-200 Działdowo tel. 502 321 643 a.switalska@bzm.com.pl	23.06.2014	513715	Gastronomia- produkcja słodkich wypieków
11	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MOCNA STRONA	ul. Wyszyńskiego 13/3, 13-200 Działdowo tel. 504 864 725	25.04.2017	669624	Usługi edukacyjne, szkoleniowe, organizacja czasu wolnego, organizacja i koordynacja imprez
12	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ENERCON BIS	Księży Dwór 174 13-200 Działdowo Tel. 607 330 364 enercodzialdowo@wp.pl	11.09.2017	693525	usługi remontowo- budowlane połączone z projektowaniem, kosztorysowaniem, kompleksowe stawianie i wykańczanie budynków
13	Płońnica	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PRZYJACIELE	13-206 Płońnica Gródki 29 tel. 506 992 052, przyjacielemalinowo@gmail.com	14.11.2017	703932	usługi opiekuńcze nad dziećmi świadczone w Niepublicznym Punkcie Przedszkolnym Klub Przyjaciół Myszk Miki oraz usługi animacyjne dla dzieci i wynajmu budki Fotoshop, namiotów, stołów i ławek
14	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA WSPÓLNA IDEA	Komorniki 13 13-200 Działdowo tel. 695 763 146 wspolna.idea@wp.pl	02.03.2018	721785	zagospodarowanie terenów zieleni, sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, działalność fizjoterapeutyczna, usługowa związana z poprawa kondycji fizycznej, pranie i czyszczenie wyrobów włókienniczych i futrzarskich, pozyskiwanie drewna, produkcja wyrobów tartacznych

15	Działdowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA DOM I OGRÓD	ul. Gminna 6 13-200 Działdowo Tel. 798 141 301	30.04.2018	724068	Architektura i projektowanie, wynajem i dzierżawa maszyn i urządzeń budowlanych, Zagospodarowanie terenów zieleni, sprzątanie budynków przemysłowych, roboty budowlane
16	Iłowo-Osada	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MULTIPRACA	ul. Jagiellońska 3a 13-240 Iłowo-Osada Tel. 665 771 808 kuskowski@wp.pl	01.08.2018	738245	Stylizacja paznokci, Usługi masażyсты, Usługi w branży samochodowej
POWIAT KĘTRZYŃSKI (3)						
17	Kętrzyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA BAJKOWA KRAINA	ul. Sikorskiego 45/6 11-400 Kętrzyn tel. 530 067 661	16.05.2014	509922	usługi opiekuńczo-rozrywkowe dla dzieci, realizowane w formie Salonu rodzinnego „Bajowa Kraina”. organizacja imprez okolicznościowych, bali karnawałowych, animacje podczas zabaw, wypożyczalnia strojów karnawałowych
18	Korsze	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA OPOKA	ul. Marii Konopnickiej 28 11-430 Korsze tel. 733 535 910	26.11.2014	532437	Usługi opiekuńcze, Pomoc społeczna dla osób w podeszłym wieku
19	Korsze	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SUKCES	ul. Adama Mickiewicza 3 11-430 Korsze	22.11.2017	702604	Produkcja filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych
POWIAT LIDZBARSKI (2)						
20	Orneta	ORNECKA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ARKA	ul. 1 Maja 6, 11-130 Orneta, tel. 785 966 872 ossarka@wp.pl	03.11.2011	401036	Usługi opiekuńcze
21	Orneta	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA BABINIEC	ul. Pionierów 3 11-130 Orneta babiniec05@wp.pl tel. kom. 607 813 182	09.04.2013	457516	wytwarzanie gotowych posiłków i dań, produkcja pozostałych artykułów spożywczych, pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami, transport drogowy towarów, restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne, przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering)
POWIAT MRĄGOWSKI (3)						
22	Sorkwity	SPÓŁDZIELNIA		28.06.2012	423444	usługi w zakresie

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

		SOCJALNA MAZURSKA ZAGRODA W KOZARKU MAŁYM	Kozarek Mały 3 11- 731 Sorkwity kontakt@mazurskazagroda.pl	Data odwieszenia działalności: 26.06.2018		pobytów stałych długoterminowych, atrakcja turystyczna: pokaz obsługi pasieki, produkcji oleju, mini- safari, spacer wśród dzikich zwierząt, przejażdżka konna, strzelnica turystyczna, zawody w minigolfa, dom spokojnej starości, usługi budowlane, montażowe i mechanizacyjne.
23	Mrągowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA OLLPRO	ul. Warszawska 43/1 11-700 Mrągowo, Tel. 695 002 063 biuro@ollpro.com http://www.ollpro.com/	10.12.2014	534467	sprzedaż i naprawa maszyn oraz pojazdów rolniczych. studio nagrań, video reklamy, tworzenie stron www
24	Mrągowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PROGRESJA	Oś. Grunwaldzkie 6A 11-700 Mrągowo tel. kom. 881 467 790	24.09.2015	577040	kompleksowa obsługa i przygotowanie działań związanych z dystrybucją materiałów i gier edukacyjnych, usługi reklamowe i poligraficzne z wykorzystaniem techniki komputerowej, usługi związane z dystrybucją benefitu finansowego dla firm, instytucji oraz klientów indywidualnych tj. kredyty, ubezpieczenia, benefity.
POWIAT NIDZICKI (5)						
25	Nidzica	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA NIE JESTEŚ SAM	ul. Krzywa 8 13-100 Nidzica 508 959 923 spoldzielnia.nidzica@interia.pl	27.08.2012	431109	Usługi gastronomiczne, przyjęcia okolicznościowe, pielęgnacja terenów zielonych
26	Nidzica	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SPOSÓB NA ŻYCIE	Waszulki 50 13-100 Nidzica tel. 501967900 tel. 511 711 634 anialewikowska@wp.pl	04.11.2013	473371	Montaż folii przyciemniających, florystyka , mobilna kosmetyka, oprawa muzyczna, gastronomia- torty
27	Nidzica	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA JESTEŚMY DLA CIEBIE	ul. Limanowskiego 1A/3 13-100 Nidzica tel. 669 993 116 jestesmy-dla-ciebie@wp.pl	11.12.2013	489928	Pomoc społeczna bez zakwaterowania dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych
28	Janowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA RAZEM	ul. Przasnyska 14 13-113 Janowo tel./fax (+48 89) 626 40 16 sekretariat@janowo.pl tel. 693 907 038	11.09.2014	523085	Usługi komunalne, Opieka nad osobami starszymi i wymagającymi opieki, Catering przy okazji imprez okolicznościowych.
29	Nidzica	SPÓŁDZIELNIA	Natać Wielka 21	21.12.2017	71066	Usługi

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania
Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

		SOCJALNA U MAMY	13-100 Nidzica			gastronomiczne
POWIAT NOWOMIEJSKI (5)						
30	Biskupiec	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA HERBARIUM	Lipinki 13, 13-340 Biskupiec maciejgorka69@gmail.com tel. 697 080 469	08.01.2014	493344	zbiór i handel ziołami, produkcja wyrobów zielarskich
31	Grodziczno	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA OBIADEK	Mroczo 11, 13-324 Grodziczno, tel. 604 242 617	15.05.2014	509484	Przygotowanie posiłków do szkół na terenie gminy dla dzieci dożywianych, catering okolicznościowy oraz usługi opiekuńcze
32	Kurzętnik	KACZE BAGNO - MIEJSCE INICJATYW POZYTYWNYCH SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA	Kacze Bagno/ Wybudowanie 4 13-306 Kurzętnik, tel. kom. 515 822 900 biuro@kaczebagno.pl www.kaczebagno.pl	07.08.2014	518831	Warsztaty animacyjne, artystyczne, edukacyjne dla dzieci, młodzieży, dorosłych
33	Kurzętnik	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SOLIDNA PIĄTKA	Małe Bałówki 16a 13-306 Kurzętnik tel. 574 450 690 spoldzielnia.solidnapiatka@gmail.com	20.07.2017	683335	usługi sprząające w mieszkaniach prywatnych oraz firmach/instytucjach, porządkowanie grobow, usługi zagospodarowania oraz sprzątania terenów zielonych, usługi opiekuńcze nad osobami starszymi
34	Nowe Miasto Lubawskie	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA BAROMETR	ul. Na Stoku 5 13-300 Nowe Miasto Lubawskie tel. 509 077 395 lilaban@o2.pl	11.08.2017	690273	agencja eventowa świadcząca usługi rozrywkowe i rekreacyjne: organizacja imprez, nagłaśnianie imprez plenerowych i wewnątrz obiektów, usługi reklamowe w formie reklamy dźwiękowej i wizualnej, produkcja filmów reklamowych, relacji z wydarzeń, usługi księgowo dla PES
POWIAT GIŻYCKI (3)						
35	Wydminy	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MIXGRAF STUDIO REKLAMY	ul. Suwalska 11/1 11-510 Wydminy www.mixgraf.pl mixgraf.pl@gmail.com Lokalizacja studia: ul. Dąbrowskiego 10 lok. 5 19-300 Elk tel. 733 655 999	19.09.2013	477764	projektowanie oraz wykonywanie reklamy, poligrafii, gadżetów reklamowych oraz prezentów na zamówienie.
36	Miłki	PRZEDSIĘBIORSTWO SPOŁECZNE SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA LEPIEJ	Konopki Nowe 10 11-513 Miłki http://pssslpiej.pl/ biuro@pssslpiej.pl tel. 883 171 199	15.07.2014	511745	zbiór i handel ziołami
37	Wydminy	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA HS PREKURSOR	ul. Grunwaldzka 82 11-500 Wydminy	14.03.2017	662948	usługi opiekuńcze, usługi komunalne, pielęgnacja ogrodów

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania
Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

			tel. 508 359 956 hsprekursor@wp.pl			
POWIAT OLECKI (0)						
Na terenie powiatu nie działa aktywnie żadna spółdzielnia						
POWIAT OLSZTYŃSKI (5)						
38	Stawiguda	G-URAL WIELOBRANŻOWA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA	Tomaszkowo 368, 11-034 Stawiguda, tel. 796 818 156, goral-eln75@o2.pl	12.12.2012	443207	warsztatowe usługi motoryzacyjne, renowacja i rekonstrukcja starych motocykli i samochodów
39	Olsztynek	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA TRADYCJA SMAKÓW (spółdzielnia socjalna osób prawnych)	ul. Sienkiewicza 26 11-015 Olsztynek tel. 798 556 219, 509 094 813	22.08.2014	520695	produkcja i sprzedaż pieczywa, produkcja i sprzedaż świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek, wytwarzanie gotowych posiłków i dań, catering, sprzątanie obiektów
40	Jonkowo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA CONVIVO (spółdzielnia socjalna osób prawnych)	11-042 Jonkowo Węgałty 18 tel. 798 514 521	29.12.2017	711419	usługi gastronomiczne, catering
41	Stawiguda	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA EKO-CANDLES	ul. Kościelna 47 Gryżliny 11-034 Stawiguda	28.06.2018	738373	Sprzedaż detaliczna
42	Dobre Miasto	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA STAJNIA	Ul. Górna 9a Dobre Miasto	18.09.2018		usługi opiekuńcze nad osobami starszymi
POWIAT PISKI (3)						
43	Pisz	PISKA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA DIARÓZ	ul. Dworcowa 4 12-200 Pisz, tel. 730 701 909 pssdiaroz@gmail.com	29.05.2014	507671	animacje na impresach okolicznościowych, działalność gastronomiczna
44	Orzysz	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MAZURSKIE MORZE MOŻLIWOŚCI	Grądy Podmiejskie 16 12-250 Orzysz spoldzielniasocjalna.3m@gmail.co m, biuro@trzyem.pl tel. 731 336 133 http://www.trzyem.pl/	30.12.2014	537012	usługi utrzymania zieleni na posesjach, sadów owocowych i ogrodów, porządkowania oraz czyszczenia nagrobków, placów, podjazdów, a także wypożyczania sprzętu sportowego (kajaków, rowerów i łodzi wędkarskich z silnikami elektrycznymi) i organizacji wypraw turystycznych. Spółdzielnia prowadzi również sklep internetowy „Mazurianka” z rękodziełem i pamiątkami z Mazur
45	Orzysz	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA KORAB - USŁUGI MORSKIE I ŚRÓDLĄDOWE	Grądy Podmiejskie 16 12-250 Orzysz tel. 600 275 784	05.12.2016	649556	transport morski i przybrzeżny pasażerski, usługi morskie i śródlądowe

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania
Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

POWIAT SZCZYCIEŃSKI (6)						
46	Pasym	WIELOBRANŻOWA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PASBUD W PASYMIU	ul. Kwiatowa 2 12-130 Pasym	28.01.2009 Data zawieszenia działalności 15.10.2015 Data wznowienia działalności: 10.01.2018	319613	usługi budowlane, prace remontowe
47	Dźwierzuty	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PROMIEŃ	Popowa Wola 24 12-120 Dźwierzuty tel. 607 628 126 spspromien@wp.pl	30.12.2013	490232	Usługi gastronomiczne, specjalistyczne sprzątanie, opieka nad osobami starszymi.
48	Świątajno	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA BULWAR	Jerutki 81 12-140 Świątajno tel. 604801551	19.04.2017	674430	usługi gastronomiczne, porządkowania i zagospodarowania terenów zielonych, animacji i organizacji szkoleń i warsztatów, oraz działalność rękodzielnicza
49	Dźwierzuty	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA POMOC	Nowe Kiejkuty 17 12-120 Dźwierzuty	20.12.2017	707511	Indywidualna lub zespołowa działalność fizjoterapeutów prowadzona w takich dziedzinach jak: diagnostyka fizjoterapeutyczna, fizjoterapia, terapia ruchowa, masaż
50	Świątajno	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MAMAMIJA	Bystrz 14a 12-150 Świątajno tel. 698 192 018	15.01.2018	712813	produkcja i usługi stolarskie, usługi w zakresie nagrań dźwiękowych
51	Szczytno	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA „OD....DO”	Ul. Borowa 6 12-100 Szczytno 532 502 561 oddo-spoldzielnia@wp.pl	16.02.2018	719371	usługi budowlane wykończeniowe,
POWIAT BARTOSZYCKI (3)						
52	Bartoszyce	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA DOBRA EKONOMIA	ul. Limanowskiego 14, 11-200 Bartoszyce, tel. 502 245 701, tel. 89 679 74 89 biuro@dobraekonomia.pl www.dobraekonomia.pl	13.07.2017	426936	agencja eventowa, agencja reklamowa, mobilny piec chlebowy, Kawiarenka MŁYNEK KCAFE
53	Bartoszyce	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MAGIA SMAKU	ul. Paderewskiego 20 11-200 Bartoszyce magia_smaku@wp.pl tel. 796 278 439	02.10.2013	476815	prowadzenie lokalu gastronomicznego
54	Bartoszyce	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PASJA	ul. Bohaterów Warszawy 79A 11-200 Bartoszyce slubolandia@onet.pl	19.12.2013	488981	organizacja imprez okolicznościowych
POWIAT ELBLĄSKI (1)						
55	Elbląg	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PRODEKOR	ul. Agatowa 17 Gronowo Górne 82-300 Elbląg	02.07.2014	515490	tworzenie projektów z zakresu wnętrz komercyjnych,

						stoisk, i wysp handlowych, lad barowych oraz wnętrz mieszkalnych
POWIAT WĘGORZEWSKI (2)						
56	Węgorzewo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA WĘGORZEWIANKA	Bulwar Loir Et Cher 4 11-600 Węgorzewo tel. 512 291 062 biuro@wegorzewianka.pl wegorzewianka.pl	08.05.2017	967292	usługi turystyczne, gastronomiczne
57	Węgorzewo	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ŚWIĘTA	Ogonki 29/1 11-600 Węgorzewo	23.01.2018	715093	wypożyczanie sprzętu sportowego, sprzątanie obiektów, terenu zieleni
POWIAT OSTRÓDZKI (4)						
58	Dąbrówno	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ZWIASTUN Z SIEDZIBĄ W DĄBRÓWNIE	Plac Kościuszki 11 14-120 Dąbrówno Ul. Gdańska 12/2 14-106 Szyldak tel. 662 004 291 andro_pol@tlen.pl	25.07.2017	424629	pomoc wraz z zakwaterowaniem i opieką pielęgniarzką dla osób w podeszłym wieku, osób niepełnosprawnych
59	Miłakowo	ZAKŁAD USŁUG LEŚNYCH SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA LAS EXPERT	Boguchwały 91/2 14-310 Miłakowo tel. 512- 704- 128 zul.lasexpert.ss@gmail.com	30.05.2014	511640	leśnictwo, cięcie drzewa, wyrób i sprzedaż drewna
60	Ostróda	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA MIŚ	ul. Adama Mickiewicza 23/204 14-100 Ostróda tel. 501 952 474 pwerema@o2.pl	31.07.2014	518541	szkolenia dot. posługiwania się portalem np., geo.portal, szkolenia związane z możliwością wykorzystania dronów
61	Liksajny	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA NEGOCJATOR	Liksajny 16 14-400 Miłomłyn tel. 514 176 398	30.03.2015	550438	Branża: gotowe posiłki, gotowe dania, artykuły spożywcze, przedsiębiorstwo produkcyjne
POWIAT IŁAWSKI (1)						
62	Iława	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA HORYZONTY	ul. Skłodowskiej-Curie 23 c 14-200 Iława, tel. 89 648 62 38 a_karpinski@przystan.ilawa.pl	06.06.2014	512505	usługi opiekuńcze nad osobami starszymi, chorymi, sprzątanie powierzchni biurowych, terenów zielonych, domów
POWIAT GOŁDAPSKI (3)						
63	Gołdap	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA FANTAZJA	ul. Paderewskiego 7/1 19-500 Gołdap Tel. 533 881 833 ssfantazja@wp.pl www.fantazja.org.pl	07.10.2013	473355	masaż w domu klienta, fotografia dziecięca, dla rodzin, indywidualne zlecenia – obsługa fotograficzna imprez okolicznościowych
64	Banie Mazurskie	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA BANIE MAZURSKIE	ul. Konopnickiej 33A 19-520 Banie Mazurskie tel. 575 119 520	10.05.2017	650683	utrzymanie i pielęgnacja zieleni, usługi remontowo-budowlane, sprzątanie specjalistyczne

65	Banie Mazurskie	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA EKO FOREST	Widgiry 17/6 19-520 Banie Mazurskie	15.09.2017	686629	usługi leśne na zlecenie nadleśnictwa
Miasto OLSZTYN (11)						
66	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA APROPO'S	UL. Franciszka Barcza 40/18 10-685 Olsztyn Te. 606 395 907 apropos_olsztyn@o2.pl	10.07.2008	309900	Artystyczna i literacka działalność twórcza. Usługi w branży rozrywkowej, Nagłośnienie, Zespół muzyczny
67	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ECOSTEAM	10-165 Olsztyn ul. Marka Kotańskiego 1 tel. 539 986 782	09.08.2013	468702	prowadzenie mobilnej ekologicznej myjni parowej- czyszczenie samochodów, dywanów, wykładzin, zabawek, posadzek
68	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA PIĄTKA ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI	Pl. Pułaskiego 7/22 10-500 Olsztyn tel. 505 555 132 biuro@piatka-zn.pl http://www.piatka-zn.pl	13.09.2013	475806	zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi i komercyjnymi, usługi ksero, pisanie pism urzędowych
69	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA SMAKI	ul. Marka Kotańskiego 1 10-165 Olsztyn przymaki@op.pl tel. 698 345 509	05.11.2013	482999	przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering)
70	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA ANDERSOUND	ul. Żiżki 5/13 10-070 Olsztyn tel. 509 705 927 biuro@andersound.pl http://andersound.pl	04.02.2014	496483	usługi związane z nagłośnieniem i kompleksową obsługą imprez artystycznych (oświetlenie, estrada)
71	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA W OLSZTYNIE EMPATIA 7	ul. Bławatna 10 10-836 Olsztyn	07.04.2014	502695	usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych i osób niepełnosprawnych
72	Olsztyn	SÓŁDZIELNIA SOCJALNA BARKA W OLSZTYNIE	ul. Jacka Kuronia 5 10-165 Olsztyn	27.02.2014	499369	usługi sprzątania, prace w kuchni
73	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA STUDIO KOMERCJA	ul. Łubinowa 4 10-859 Olsztyn tel. 508 163 255, sprawa-wspolna@wp.pl	01.07.2014	508772	Gadżety reklamowe, organizacja imprez, grafika komputerowa, produkcja video, poligrafia
74	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA HUMANUS	ul. Bogumiła Linki 3/5 10-535 Olsztyn	30.09.2014	524225	Prowadzenie sklepu charytatywnego, galerii sztuki użytkowej, kawiarnia z możliwością organizacji spotkań
75	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA JAKUBEK	Ul. Hugona Kołłątaja 21 10-034 Olsztyn	02.01.2017	656521	usługa gastronomiczna – pierogi, naleśniki, desery
76	Olsztyn	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA OLSZTYŃSKI JAKUBEK	Ul. Jacka Kuronia 5 10-165 Olsztyn	05.09.2015	693600	usługa gastronomiczna - pierogarnia
Miasto ELBLĄG (7)						
77	Elbląg	ELBLĄSKA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA "WEHIKUŁ"	ul. Kochanowskiego 6/3	17.03.2011	381177	działalność związana z wystawianiem

Raport o stanie ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2018 r. Monitoring wdrażania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Warmia i Mazury 2015-2020 – Rok 2018

		CZASU - WIKINGOWIE, SŁOWIANIE, BAŁTOWIE"	82-300 Elbląg tel. 607 073 725			przedstawię artystycznych
78	Elbląg	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA RUCZAJ	ul. Robotnicza 68 82-300 Elbląg tel. 532 400 010 sps.ruczaj@interia.pl http://www.ruczaj.elblag.pl/	11.04.2011	383374	rehabilitacja, odnowa biologiczna, fitness
79	Elbląg	WIELOBRANŻOWA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA " BRAWO " W ELBLĄGU	ul. Siedlecka 17 82-300 Elbląg tel. 516 359 836	18.07.2011	390715	Usuwanie zakrzaczeń, koszenie trawy, handel drewnem, usługi budowlane, konstrukcje metalowe
80	Elbląg	WIELOBRANŻOWA SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA WIZUS	ul. Kościuszki 32 b 82-300 Elbląg tel. 660 900 577 biuro@wizus.pl www.wizus.pl	25.10.2015	437510	tłumaczenia przysięgłe, serwis ogumienia, mechanika pojazdowa, poligrafia specjalna
81	Elbląg	EKO-WYMIATACZE SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA	ul. Stawidłowa 12 82-300 Elbląg tel. 797 144 319 ekowymiatacze@wp.pl www.eko-wymiatacze.elblag.pl	29.10.2013	482663	niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych, sprzątanie na zewnątrz, sprzątanie wnętrz, pranie dywanów i tapicerek, eko- usługi, opieka nad grobami, pielęgnacja terenów
82	Elbląg	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA IDEA	ul. Warszawska 55 82-300 Elbląg, tel. 786 815 377 biuro@idea.elblag.pl , http://idea.elblag.pl	22.05.2014	510633	organizacja imprez i wydarzeń tematycznych, fotograficzne studio artystyczne
83	Elbląg	SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA " EL-U.B.R.A. " USŁUGI BUDOWLANE. REMONTOWE. ADAPTACYJNE W ELBLĄGU	ul. Sienkiewicza 4/A 82-300 Elbląg	16.11.2016	635318	Usługi budowlano- remontowe, adaptacyjne